

Landinrichting Poort Averbode

de Merode: prinsheerlijk platteland

poort Averbode

eindvoorstel van inrichtingsplan

januari 2012

Landinrichting Poort Averbode

Colofon

Uitvoerder:

Vlaamse Landmaatschappij Vlaams-Brabant

Dirk Boutsgebouw
Diestsepoort 6 bus 74
3000 Leuven
Tel. 016 66 52 00
Fax 016 66 52 99
www.vlm.be

In samenwerking met de planbegeleidingsgroep "de Merode: prinsheerlijk platteland".

Eindredactie:

Raf Nilis

Coverfoto:

© VLM fotoarchief

Datum rapport
januari 2012

status / revisie
eindvoorstel

VLM

Inhoudstafel

1	INLEIDING	3
1.1	REGELGEVING LANDINRICHTING	3
1.2	HET LANDINRICHTINGSPROJECT 'DE MERODE, PRINSHEERLIJK PLATTELAND'	3
1.3	PLANPROGRAMMA – INRICHTINGSPLANNEN	4
1.4	INSPRAAK EN ADVIESPROCEDURES	4
1.5	ONDERWERP VAN HET INRICHTINGSPLAN.....	5
2	GEBIEDSANALYSE	7
2.1	PROJECTSITUERING	7
2.2	GEBIEDSOMSCHRIJVING	7
2.2.1	<i>Geologie</i>	7
2.2.2	<i>Geomorfologie en topografie</i>	7
2.2.3	<i>Hydrologie en hydrografie</i>	8
2.2.4	<i>Landschap en erfgoed</i>	8
2.2.5	<i>Natuur en bos</i>	11
2.2.6	<i>Socio-economische aspecten</i>	12
2.3	JURIDISCHE EN BELEIDSMATIGE ASPECTEN	16
2.3.1	<i>Ruimtelijke ordening</i>	19
2.3.2	<i>Bodem</i>	22
2.3.3	<i>Water</i>	22
2.3.4	<i>Natuur en bos</i>	23
2.3.5	<i>Landschap en cultuurhistorie</i>	25
2.3.6	<i>Landbouw</i>	27
2.3.7	<i>Archeologie</i>	27
2.3.8	<i>Recreatie</i>	27
2.3.9	<i>Jacht</i>	28
2.3.10	<i>Milieubeleid</i>	28
2.3.11	<i>Mobiliteit</i>	28
3	PROJECTBESCHRIJVING	29
3.1	PROJECTDEFINITIE EN DOELSTELLINGEN INRICHTINGSPLAN	29
3.1.1	<i>Probleemstelling</i>	29
3.1.2	<i>Doelstelling</i>	30
3.2	INRICHTINGSCONCEPT.....	31
3.2.1	<i>Inrichtingsconcept kerngebied</i>	31
3.2.2	<i>Inrichtingsconcept natuurlijke en attractieve omgeving van de poort</i>	35
3.3	INRICHTINGSMATREGELEN	36
3.3.1	<i>Maatregelen via het instrument landinrichting</i>	36
3.3.2	<i>Maatregelen via andere procedures ter volledige uitvoering van het inrichtingsconcept poort Averbode</i>	52
4	BESCHRIJVING EN BEOORDELING VAN EFFECTEN	57
4.1	INLEIDING	57
4.2	WATERTOETS	57
4.2.1	<i>Algemeen</i>	57
4.2.2	<i>Situering project</i>	57
4.2.3	<i>Selectie van de terreinacties die mogelijk een impact hebben op het watersysteem</i>	58
4.2.4	<i>Toetsing van maatregelen op impact op het watersysteem</i>	58
4.2.5	<i>Overzicht voorziene maatregelen</i>	60
4.2.6	<i>Eindconclusie en ontwerp waterparagraaf</i>	63
4.3	PASSENDE BEOORDELING	63
4.4	ONTHEFFING OP VERBODSBEPALINGEN IN VEN	63
5	UITVOERINGSPROGRAMMA EN FINANCIERINGSPLAN	64
5.1	UITVOERINGSPROGRAMMA	64
5.2	FINANCIERINGSPLAN	67
5.2.1	<i>Vlaamse Landmaatschappij</i>	67
5.2.2	<i>Gemeente Scherpenheuvel-Zichem</i>	67
5.2.3	<i>Kempens Landschap vzw</i>	68
5.2.4	<i>Natuurpunt vzw</i>	68
5.2.5	<i>vzw Abdij der Norbertijnen</i>	69
5.2.6	<i>Gemeente Laakdal</i>	69

5.2.7 Samenvattende tabellen.....	70
BIJLAGEN	72
BIJLAGE 1: COMMUNICATIE EN DRAAGVLAK	72
BIJLAGE 2: PLATTELANDSPROJECT DE MERODE	75
BIJLAGE 3: STREEFBEELDEN EN DOELSOORTEN NATUURINRICHTINGSPROJECT AVERBODE BOS&HEIDE.....	78
BIJLAGE 4: CONCEPTMATIGE UITWERKING MAATREGELEN	83
TABELLEN	85
KAARTEN	86

1 Inleiding

1.1 Regelgeving landinrichting

Het decreet van 21 december 1988:

De wettelijke basis voor landinrichting wordt gegeven door de artikelen 6bis en 11 tem 14 van het decreet van 21 december 1988 houdende de oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij zoals aangevuld met het decreet van 22 november 1995 en gewijzigd bij decreten van 8 december 2000, 19 juli 2002, 7 mei 2004 en 19 mei 2006.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2004:

Het voorliggend inrichtingsplan werd opgemaakt in toepassing van het besluit van de Vlaamse regering van 28 mei 2004 betreffende de procedure tot opmaak van landinrichtingsplannen en houdende de opheffing van het besluit van de Vlaamse regering van 6 juni 1996 houdende nadere regelen betreffende de landinrichting en houdende de wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 17 maart 1998 houdende de subsidiëring van de landinrichtingswerken, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 7 maart 2008 en van 10 oktober 2008. Dit besluit definieert de landinrichtingsplannen, regelt de procedures van adviesverlening en goedkeuring van de plannen.

Het subsidiebesluit:

De partners die bijdragen tot de uitvoering van dit inrichtingsplan kunnen daarvoor een tussenkomst van het Vlaamse Gewest bekomen conform het besluit van de Vlaamse Regering van 17 maart 1998 houdende subsidiëring van de landinrichtingswerken, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2004 en van 10 oktober 2008. De subsidiëring van landinrichtingswerken uitgevoerd door gemeenten of provincies wordt nader bepaald bij Ministerieel besluit van 12 april 2006 houdende subsidiëring van landinrichtingswerken uitgevoerd door gemeenten of provincies.

1.2 Het landinrichtingsproject 'De Merode, Prinsheerlijk platteland'

Op 4 augustus 2000 werd de Vlaamse Landmaatschappij door de Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw belast met de voorstudie tot uitvoering van landinrichting in het gebied Zuiderkempen. De voorstudie van het landinrichtingsproject Zuiderkempen werd in juni 2002 afgewerkt en verkreeg gunstig advies van de Commissie voor Landinrichting op 24 juni 2002. De voorstudie werd vervolgens aan de minister overgemaakt. De opmaak van een richtplan diende zich aan.

Op 5 juni 2003 werd via een ministeriële brief door de Vlaamse minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking gevraagd om een planprogramma Zuiderkempen voor te leggen in het kader van de actualisatie van de procedure landinrichting. Een aanzet planprogramma Zuiderkempen werd op 3 november 2003 aan het kabinet van de minister voorgelegd. Het ontwerp planprogramma werd op 8 maart 2004 op de Commissie voor Landinrichting ter informatie toegelicht. Er werd geen advies geformuleerd. In een ministeriële brief van 15 april 2004 schaarde de Vlaamse minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking zich achter de aanpak van de planprogramma's en vroeg om de uitvoeringsprogramma's, de aanpak en financiering beter uit te werken. Verder wordt gevraagd om één inrichtingsproject per planprogramma verder uit te werken in afwachting van de goedkeuring van het nieuwe landinrichtingsbesluit. Deze goedkeuring kwam er op 28 mei 2004.

In de "Validatienota landinrichting – ruilverkaveling 2005" stemde de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur in met de verderzetting van de planvorming voor het planprogramma "de Merode: prinsheerlijk platteland" als deel van het ontwerpplanprogramma Zuiderkempen.

Het planprogramma "de Merode: prinsheerlijk platteland" werd op 15 mei 2007 ter kennisgeving aan de betrokken gemeenten en provincies bezorgd. De Commissie voor Landinrichting bracht op 26 maart 2007 gunstig advies uit bij het planprogramma. Het planprogramma "de Merode: prinsheerlijk platteland" werd door de Vlaamse regering goedgekeurd op 14 december 2007.

Meer info over het plattelandsproject de Merode, projectstructuur en de huisstijl de Merode is te vinden in bijlage 2.

1.3 Planprogramma – inrichtingsplannen

Bij het landinrichtingsproject 'de Merode: prinsheerlijk platteland' zijn zes gemeenten betrokken: Westerlo, Herselt, Scherpenheuvel - Zichem, Laakdal, Tessenderlo en Geel.

Het planprogramma 'de Merode: prinsheerlijk platteland' omvat één inrichtingsproject landinrichting, met name 'de Merode: prinsheerlijk platteland'.

Na goedkeuring van het planprogramma wordt het inrichtingsproject landinrichting verder uitgewerkt via meerdere inrichtingsplannen.

Volgens artikel 9 van het besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2004 omvat het inrichtingsplan de uitwerking van maatregelen, handelingen en werken die nodig zijn om het inrichtingsproject landinrichting te realiseren. Een inrichtingsplan omvat ook een uitvoerings- en financieringsprogramma dat de verantwoordelijke partners voor uitvoering en financiering aanwijst en de taken op elkaar afstemt. Het financieringsprogramma brengt het kostenplaatje in beeld samen met de financieringsmodaliteiten.

Dit rapport betreft het inrichtingsplan Poort Averbode.

1.4 Inspraak en adviesprocedures

Het inrichtingsplan wordt ingevolge het besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2004 opgemaakt door de Vlaamse Landmaatschappij, onder begeleiding van de planbegeleidingsgroep.

Het voorstel van inrichtingsplan wordt, conform de regelgeving, onderworpen aan een adviesprocedure. Deze adviezen kunnen het inrichtingsplan aanvullen of bijsturen.

In aanloop tot de officiële adviesprocedure werd bij de opmaak van het voorstel van inrichtingsplan Poort Averbode heel wat voorbereidend overleg gepleegd met:

- Agentschap voor Natuur en Bos
- Agentschap RO Vlaanderen
- Agentschap Wegen en Verkeer
- Toerisme Vlaanderen
- provincie Antwerpen
- provincie Limburg
- provincie Vlaams-Brabant
- gemeente Scherpenheuvel-Zichem
- gemeente Tessenderlo
- gemeente Laakdal
- Natuurpunt vzw
- Toeristische diensten provincies Antwerpen, Vlaams-Brabant en Limburg
- abdij Averbode
- Kempens Landschap vzw
- NV De Vijvers

De adviesprocedure van het inrichtingsplan vangt aan met de kennisgeving van het inrichtingsplan aan de Commissie voor Landinrichting. Het ontwerp van inrichtingsplan Poort Averbode is onderworpen aan het advies van de Bestendige Deputatie van de provincie Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant en van de gemeenteraad van de gemeente Tessenderlo, Scherpenheuvel-Zichem en Laakdal. Daarbij kan het College van Burgemeester en Schepenen beslissen het inrichtingsplan gedurende 30 dagen ter inzage te leggen in het gemeentehuis; opmerkingen en bezwaren worden dan gevoegd bij het advies van de gemeenteraad.

Op basis van deze adviezen maakt de Vlaamse Landmaatschappij onder begeleiding van de planbegeleidingsgroep het eindvoorstel van inrichtingsplan op. Dit wordt geadviseerd door de Commissie voor Landinrichting, waarna het, bij positief advies, ter goedkeuring aan de minister bevoegd voor landinrichting wordt bezorgd.

1.5 Onderwerp van het inrichtingsplan

Planprogramma de Merode: prinsheerlijk platteland

Het planprogramma 'de Merode: prinsheerlijk platteland' vormt het kader voor de realisatie van sommige inrichtings- en beheersgebonden acties die opgenomen zijn in het integraal plan van het Plattelandsproject de Merode.

In het planprogramma 'de Merode: prinsheerlijk platteland' worden (hefboom)projecten en acties uit het integraal plan gegroepeerd in vier verschillende thema's:

1. koesteren van natuur en landschap met de deelprojecten 'beheer en inrichting van natuur en landschap' en 'integraal waterbeheer en de bescherming van water als natuurlijke hulpbron'. Volgende mogelijke maatregelen worden aangehaald:
 - het éénmalig inrichten van de bosgebieden in het domein de Merode;
 - het realiseren van ecologische en landschappelijke verbindingen tussen de verschillende ecologisch waardevolle gebieden;
 - het herinrichten van de vallei van de Grote Nete vanaf de monding van de Grote Laak tot aan Geel-Wilders;
 - het optimaliseren van de lokale waterhuishouding;
2. Het bewaren en herstellen van ons cultuurhistorisch erfgoed met het deelproject 'versterken van de relatie tussen de kernen en hun omgeving'. Volgende mogelijke maatregel wordt aangehaald:
 - het versterken van de relatie tussen de bewoningskernen, cultuurhistorische aantrekkingspunten en hun omgeving.
3. ondersteunen en stimuleren van verbrede landbouw met de deelprojecten 'ruiling van gronden' en 'ondersteunen en stimuleren van verbrede landbouw'. Volgende mogelijke maatregelen worden aangehaald:
 - grondenruil, groeperen van kavels en verbeteren van de ontsluiting van de percelen;
 - het optimaliseren van de externe productieomstandigheden om de diverse vormen van verbrede landbouw te stimuleren;
4. Ontwikkelen van de regio als gastvrij platteland met de deelprojecten 'ontwikkeling, exploitatie en beheer van toegangspoorten en onthaalvoorzieningen', 'ontwikkeling van een kwaliteitsvol recreatief netwerk' en 'optimaliseren van verblijfsmogelijkheden'. Volgende mogelijke maatregelen worden aangehaald:
 - het inrichten van toegangspoorten en onthaalvoorzieningen;
 - het verbeteren van de kwaliteit van de bestaande fietsroutenetwerken en het uitbouwen van wandel-, ruiters- en mountainbikeroutes;
 - het duurzaam optimaliseren van bestaande en het aanleggen van nieuwe recreatieve voorzieningen zoals straatmeubilair, infoborden en blikvangers;
 - het ontwikkelen en het verbeteren van de kwaliteit van bestaande kampeerterreinen en het ontwikkelen van nieuwe vormen van kamperen zoals hoevekamperen;
 - het ontwikkelen en realiseren van speelbossen en andere recreatieve faciliteiten.

Voor de uitvoering van het planprogramma 'de Merode: prinsheerlijk platteland' wordt één inrichtingsproject landinrichting gedefinieerd, dat eveneens 'de Merode: prinsheerlijk platteland' wordt genoemd.

Onderwerp van het inrichtingsplan 'Poort Averbode'

Het inrichtingsplan 'Poort Averbode' kadert binnen het thema 'de Merode, een gastvrij platteland' waarin het algemeen toeristisch-recreatief kader voor het gebied is ontwikkeld.

Binnen het plattelandsproject de Merode ligt het zwaartepunt van het recreatief netwerk in het hart van het gebied, het voormalig domein van de familie de Merode. Dit domein (dat vroeger grotendeels ontoegankelijk was) wordt bereikbaar gemaakt voor een groot publiek door de realisatie van onthaalpoorten: een samenhangend netwerk van diverse vormen van onthaalvoorzieningen. Door de uitbouw van een samenhangend kwaliteitsvol recreatief netwerk worden deze onthaalpoorten met elkaar verbonden.

Als toegangspoorten worden de 5 grote kernen binnen het gebied de Merode naar voor geschoven: Averbode, Gerhagen, Scherpenheuvel, Herselt en Westerlo. Zij zullen op langere termijn fungeren als onthaalpoort voor bezoekers van het gebied de Merode. In eerste instantie, en onder andere via dit

inrichtingsplan, wordt de basisinfrastructuur van deze onthaalpoorten gerealiseerd. Op deze basisinfrastructuur kan de poort zich enten.

In het inrichtingsplan 'Poort Averbode' worden de poortfaciliteiten ontwikkeld voor de omgeving van het centrum van Averbode en het deelgebied Averbode Bos&Heide. Het kerngebied van de poort Averbode bestaat uit de onthaalvoorzieningen Abdij van Averbode (Abdij der Norbertijnen), centrumgebied Averbode, hoeve Den Eik en domein de Vijvers.

Het belangrijkste doel van de ontwikkeling van de toegangspoorten en van poort Averbode in het bijzonder, is dat het mogelijk wordt bezoekers te ontvangen en te sturen in het gebied. De toegankelijkheid van het voormalige domein van de Merode en de aansluiting op bestaande recreatieve routestructuren is hierbij van cruciaal belang. De poorten dienen de eigenheid of identiteit van de bestaande sites te versterken.

2 Gebiedsanalyse

2.1 Projectsituering

De Poort van Averbode maakt deel uit van het meest zuidelijk gelegen deelgebied van het domein de Merode (kaart 1). Het projectgebied overlapt gedeeltelijk met de projectperimeter van het natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide.

Het projectgebied bevindt zich op het drie-provinciënpunt van de provincies Antwerpen, Vlaams-Brabant en Limburg en omvat delen van de gemeenten Scherpenheuvel-Zichem, Tessenderlo en Laakdal.

Het projectgebied heeft een oppervlakte van 796 ha en ligt tussen de woonkernen van Averbode, Okselaar en Laakdal (Heide). In het oosten wordt de grens gevormd door de Turnhoutsebaan of N127. De N212 (Herseltsebaan) en de N164 (Averbodse baan) doorkruisen het gebied.

In het projectgebied liggen verscheidene cultuurhistorisch waardevolle monumenten: de Abdij der Norbertijnen, de Bierhoeve, Kroningskapel, hoeve den Eik,

De belangrijkste ruimtelijke herkenningspunten voor het projectgebied zijn (kaart 2):

- centraal gelegen Abdij der Norbertijnen van waaruit een drevenpatroon vertrekt;
- bosareaal (gemengd bos) doorkruist met dreven;
- heide- en vennenlandschap in ontwikkeling (natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide);
- belangrijke aantrekkingspolen voor recreanten en bezoekers van de streek (o.a. Domein de Vijvers, Hoeve Den Eik, ...);
- cultuurhistorische sites in de omgeving (Kroningskapel, Bierhoeve, Mariapark, ...);
- centrumgebied Averbode.

2.2 Gebiedsomschrijving

2.2.1 Geologie

Het geologisch substraat, binnen de projectperimeter, bestaat uit tertiaire afzettingen. De belangrijkste afzetting, Diestiaan-afzettingen, zijn afkomstig uit het Pliocen. In de depressies van de Herseltse beek komen ook afzettingen uit het Mioceen (Bolderiaan) voor. Het Diestiaan bestaat uit glauconietrijke, kleihoudende zanden. Op hellingen en geërodeerde plaatsen is het moedermateriaal verweerd tot zandige zware (groene) klei. Het tertiair substraat werd tijdens het Pleistoceen (kwartair) grotendeels bedekt met lemig zand, licht zandleem of zandleem. In de nabijheid van de tertiaire opduikingen, die relatief hoog gelegen waren, zijn deze Pleistocene (kwartair) pakketten volledig geërodeerd. Verstuiving van het zandig materiaal afkomstig uit de valleien, voornamelijk uit het noorden, was vrij algemeen en aanzienlijke oppervlakten werden bedekt met stuifzand waarbij er ook landduinen werden gevormd (Baeyens, 1960).

2.2.2 Geomorfologie en topografie

Op de hoger gelegen gronden van de deelgebieden Averbode Bos en Averbode Heide zijn bodems op zand ontwikkeld. Het gaat om zeer droge tot matig droge gronden. Op geringe diepte van de top bevindt zich een klei-zandsubstraat. Rond deze erosierestanten van een Diestiaanheuvelrij ligt in Averbode Heide een smalle band van matig droge tot matig natte lemig zandbodems.

Landduinen van dagzomende tertiaire lagen vindt men aan de noord- en oostzijde van de Weefberg, in het uiterste zuiden van het gebied, evenals in Averbode Heide waar deze landduincomplexen zich uitstrekken over grote oppervlakten en plaatselijk bedekt zijn met stuifzand. De bodemkaart voor het projectgebied wordt weergegeven op kaart 9.

Het reliëf wordt bepaald door de rivierstelsels van de Demer (15-18m) en de Grote Nete (11-16 m) en de geërodeerde massieven van het Tertiair (Diestiaanheuvelds). De waterscheidingskam tussen beide bekkens loopt dwars door het gebied (Weefberg 45m, Kloosterveld 39m).

De hoogte in het gebied varieert tussen 50 meter en 15 meter. De tertiaire heuvelruggen hebben een uitgesproken zuidwest-noordoostverloop waardoor zich een micro-klimaat met thermofiele zuidhellingen en koele noordhellingen voordoet (Baeyens, 1960).

2.2.3 Hydrologie en hydrografie

Er zijn drie waterlopen van tweede categorie aanwezig in het gebied.

De Mortelloop ontspringt aan de Abdij van Averbode en loopt in zuidwestelijke richting richting Demer. Ze is volledig in de provincie Vlaams-Brabant gelegen. De Uilenkoploop ontspringt in Limburg in Gerhagen ongeveer 4,5 km stroomopwaarts het projectgebied (in noordoostelijke richting) en loopt even doorheen het projectgebied (aan de oostelijke zijde), om daarna zuidwaarts te lopen richting Demer. De Werftloop vindt zijn oorsprong in het noordoostelijke deel van het projectgebied gelegen in Limburg en stroomt doorheen de provincie Antwerpen in noordelijke richting naar de Varendonkse Beek die uiteindelijk uitmondt in de Grote Nete. Ter hoogte van het domein De Vijvers ontspringt een waterloop van 3e categorie.

Verder liggen er nog een aantal niet-geklasseerde waterlopen in het gebied. Dit zijn gegraven grachten die in het gebied ontspringen als diepe ontwateringsgleuven van de historische vennen en depressies en uitmonden in de hogervernoemde bovenlopen.

Men kan stellen dat het gebied het brongebied is van een aantal zijlopen. Deze zijlopen ontspringen op plaatsen waar er momenteel vennen zijn of waar er vroeger geweest zijn. Bij de ontginning werden deze vencomplexen ontwaterd door de aanleg van grachten die aangesloten werden op nabijgelegen zijlopen van Nete of Demer.

Wat betreft de grondwaterstromingen vormt Averbode Bos & Heide een infiltratiegebied. Infiltratie vindt plaats op de hoger gelegen zandgronden en het water vloeit er oppervlakkig of ondergronds via een zware zandige verweringslaag van klei af naar de lager gelegen delen in het gebied zelf. Het voorkomen van een slecht doorlatend klei-zandsubstraat tesamen met het winterse neerslagoverschot geeft lokaal aanleiding tot vennen en stuwwaterafels op de flanken van de heuvels.

In het projectgebied werden omzeggens alle plassen en vennen in het verleden systematisch drooggelegd ten behoeve van economische bosbouw- en landbouwactiviteiten. Een uitgebreid stelsel van drainagegrachten zorgt voor een versnelde afvoer van oppervlaktewater uit het gebied en een algehele verdroging in het gebied. Hierdoor is de variatie aan habitats en soorten sterk afgenomen.

In het kader van het natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide werden de nog aanwezige venrelicten en de historische (verdwenen) vennen gelokaliseerd op basis van historisch kaartmateriaal en een recent digitaal hoogtemodel.

In het natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide wordt de natuurlijke waterhuishouding en het historische vennencomplex hersteld. Op die manier wordt het gebied terug een belangrijk infiltratiegebied en krijgt het terug een historisch uitzicht met bijhorende habitats (o.a. vennen, broekbossen, natte heide op lager gelegen gronden, stuifzand- en landduinvegetatie, ...).

2.2.4 Landschap en erfgoed

2.2.4.1 *Cultuurhistorie*

De geschiedenis van het gebied is goed gedocumenteerd door het archief van de Abdij van Averbode, die beheerder was van het goed sinds de stichting van de Abdij van Averbode in 1134 tot aan de Franse revolutie op het einde van de 18de eeuw. Oorspronkelijk moet de streek een weinig bewoond, bosrijk en moerassig gebied geweest zijn op de grens van het Hertogdom Brabant en het Graafschap Loon. De naam Averbode betekent trouwens zoveel als 'schuilplaats van de everzwijnen'.

Vanuit de Abdij van Averbode werd het domein op systematische wijze ontgonnen en op een 16de eeuwse abdijskaart is te zien dat de gesloten depressies in het gebied allen reeds ontveend zijn en in gebruik werden genomen als viskweekvijvers ('wijers') waarvan men het waterpeil met een sluiswerk kon regelen. Het aandeel open water bedroeg op dat moment bijna 15% van de oppervlakte van het gebied. De rest van het abdijsareaal was voor een kleine helft bedekt met een open vegetatie (heide / heischraal grasland), terwijl de andere helft bestond uit een loofbosvegetatie met een evenredige verdeling tussen (eiken)hakhout en hooghout. De Weefberg was op de oudste kaart reeds afgebakend als hakhoutbos. De omgeving van Averbode is een van de weinige plaatsen in de Kempen waar tijdens de loop van de geschiedenis een grote oppervlakte onafgebroken bos is voorgekomen (Van Ermen, 1997).

Op de bekende de Ferrariskaart van rond 1775 verschijnt het eerste naaldhout in het gebied, wat op dat moment nog maar voor een zeer geringe oppervlakte ten koste ging van heide en water. Na de eigendomswissel van eind 18de eeuw laat de nieuwe eigenaar 'Prins de Merode' het gebied opdelen

in een geometrisch ontginningspatroon wat er toe leidt dat volgens de militaire kaarten van 1900 het overgrote deel van het gebied dichtgeplant is met naaldhout. Loofbos maakt op dat moment officieel geen 10% meer uit van het gebied. Het water werd vakkundig uit het gebied gedraineerd waardoor slechts enkele onbeduidende waterpartijen meer voorkomen. Enkel het vennengebied ten zuidoosten van de Abdij van Averbode wordt bewaard maar vervolgens aangelegd in een geometrisch 'modern' visvijverpatroon. Ook van de heide zouden op dat moment maar enkele procenten van de oorspronkelijke oppervlakte meer resten.

Dit bosbouwkundig beeld bleef vervolgens in grote lijnen in stand tot de dag van vandaag. Enkel vlak na de tweede wereldoorlog keert een deel van de heide tijdelijk weer. De visvijvers nabij de Abdij van Averbode worden in de zestiger jaren van de twintigste eeuw heraangelegd als recreatievijvers, zelfs ten dele terug volgens de historische contouren zoals te zien op de oude abdijkaart. Door het steeds meer verwaarlozen van het bosbeheer krijgen natuurlijker bosvegetaties het laatste decennium terug meer kans met aanzienlijke uitbreiding van het spontaan loofhoutbestand en toename van het aandeel dood hout. Door het dichtslibben van sommige ontwateringsgrachten verschijnen zelfs terug tijdelijke waterplassen.

Er is ook een duidelijke evolutie merkbaar in de lineaire patronen in het gebied. Oorspronkelijk werd het gebied doorkruist door verbindingswegen, voornamelijk bepaald door de natuurlijke omstandigheden van het terrein: vennen en reliëf (bvb. de weg naar Veerle Heide, of de Boonstraat). In de hoogdagen van de ruimtelijke ontwikkeling van de Abdij van Averbode verschijnen de eerste dreven en orthogonale landschapspatronen. Dit toont de zones waar het eerst aan modernere vormen van bosbouw werd gedaan. De verbindingsdreven geven het domein de lineaire structuur die het nu nog heeft. Zij ontsluiten ook de Bierhoeve en Hoeve Den Eik. Naar het einde van 19de eeuw toe wordt het gebied volledig doortrokken door orthogonale wegenpatronen. Deze structuren gaan gepaard met intensifiëring van de bebossing en de aanleg van rabatten, nu nog zichtbaar in vele bospercelen. Deze rabatten vormen een belangrijk cultuurhistorisch element van het gebied. Binnen de bossen van de familie de Merode werden vanaf de 18de eeuw en zolang de mankracht goedkoop was, verschillende rabattensystemen met de hand aangelegd ten behoeve van een goede ontwatering voor de bosbouw (dennen) op de natte gronden. Een dergelijke grootschalige uitbouw van rabattensystemen is uniek en getuigt van het belang van de bosbouw voor de eigenaar en het grootmeesterschap van de bosbouwers uit die periode van eind 18de tot begin de 20ste eeuw. Op het eind van de 19de eeuw worden ook de eerste hoofdwegen verhard en wordt de tramlijn tussen Zichem en Veerle-Laakdal aangelegd.

Kleine landschapselementen waren en hebben nog steeds in het gebied hun landschappelijk belang. De oude kaarten tonen duidelijk de rijkdom aan hagen en houtkanten in de voormalige akker- en weidegebieden. Getuige de nog aanwezige houtwallen in het huidige landbouwgebied: relictten van oud landbouwgebruik met hoge landschappelijke waarde.

De abdijsite heeft een heel grote visuele en landschappelijke impact op de hele omgeving. De toren van de abdijkerk is trouwens goed zichtbaar vanop ruimere afstand. De open ruimte rond de site maakt het geheel goed beleefbaar voor recreanten. De belangrijkste oude dreven lopen naar de site toe. Samen met de historische hoeves in het domein vormen deze een leesbaar verbinding- en oriëntatiepatroon. Dit vormt een soort landschappelijk "gewelf" in het gebied.

De Poort van Averbode herbergt daarnaast ook een aantal intrinsieke landschappelijke waarden. Vooreerst heeft het gebied een nog vrij natuurlijk aandoend basisreliëf van duinen en heuvels, soms versterkt met nog aanwezige vennetjes. Vanwege de bosopstanden is dit reliëf niet steeds goed visueel merkbaar. De bossen zelf zijn wisselend van waarde. Enkele bospercelen zijn landschappelijk zeer waardevol, vnl. eikenberkenbestanden, de beukenbestanden en de eiken- grove dennenbestanden. Andere percelen zijn door hun monotonie van naaldhoutaanplantingen weinig waardevol.

Enkele landschapskamers zijn af te bakenen als rustgevendende landelijke ruimten. De openheid of de doorzichten creëren enkele mooie zichtassen naar de omgeving.

2.2.4.2 *Landschapskkenmerken*

Lineaire patronen: drevenstructuur

Poort Averbode wordt gekenmerkt door een groot aantal lineaire patronen die getuigen van de ruimtelijke ontwikkeling van de abdij van Averbode. De oorspronkelijke slingerende verbindingswegen die rekening hielden met het reliëf en de bodemgesteldheid (water) werden tijdens de hoogdagen van de abdij vervangen door orthogonale landschapspatronen waarbinnen aan modernere vormen van bosbouw werd gedaan.

Het orthogonale landschapspatroon is goed bewaard gebleven, de verbindingsdreven geven het gebied de lineaire structuur en verbeteren de toegankelijkheid en de leesbaarheid van het gebied door de kenmerkende assen.

Volgende lineaire patronen zijn bepalend in de beleving van poort Averbode:

- Abdijstraat (Lekdreef): eeuwenoude brede dreef met dubbele bomenrij. Bomenrijen in slechte staat en beperkt waarneembaar. Abdijstraat vormt de belangrijkste verbinding van de abdij met het domein De Vijvers.
- Luiksedreef: oude dreef met dubbele bomenrij. Bomenrijen in zeer slechte staat en voor een groot deel verdwenen. Luiksedreef vormt de verbinding tussen de Abdijstraat en Turnhoutsebaan. Vroeger was t.h.v. Luiksedreef ook een toegang naar het domein de Vijvers voorzien.
- Kroningsdreef: oude verbinding tussen de abdij en de Kroningskapel. De dreef is niet met bomenrijen ondersteund en onverhard en ligt enigszins verstopt in het bos.
- Poortbergstraat: rechtlijnige verbinding tussen de abdij en Westelsebaan zonder bomenrijen. Momenteel ingericht als autoweg (eenrichtingsverkeer) met parkeermogelijkheden en een fietspad.
- Bierhoevedreef: verbinding tussen abdij en Bierhoeve. Ingericht bospad met een moeilijke en onduidelijke aansluiting op de abdij.
- Boonstraat: belangrijke fietsverbinding tussen Herstelsebaan en Nieuwstraat.

Visuele landschapsstructuur

De abdijsite heeft dankzij de hoge ligging een heel grote visuele en landschappelijke impact op de hele omgeving. De toren van de abdijsite is zeer goed zichtbaar vanaf ruimere afstand. De open ruimte ten noorden van de site maakt het geheel goed beleefbaar voor recreanten die langsheen Averbodebaan de site bereiken. Na de schaduwrijke beleving van het rijden door Averbode Bos en Heide vormt de abdij een zonnig en luchtig tafereel waarbij het perspectief wordt opengetrokken.

Het basisreliëf in poort Averbode is op sommige plaatsen goed beleefbaar, de openheid of de doorzichten creëren mooie zichtassen naar de omgeving. Op veel plaatsen voorkomen bos- en struikopstanden echter de doorzichten en is het reliëf niet altijd goed visueel merkbaar.

De belangrijkste lineaire patronen komen uit op en vertrekken van het voorplein voor de abdij. Deze visuele linken zijn door het steeds smaller worden van de dreven en de uitgroei van de lindebomen op het plein voor de abdij, en de beuken langs de muur niet altijd meer intact.

Vanuit het centrum van Averbode vormt Poortbergstraat een sterke visuele link met de abdij en zorgt het Sint-Jansplein voor een visuele link in de richting van de Onze-Lieve-Vrouwkerk. De visuele structuur vanaf de kern van Averbode tot de verschillende recreatieve paden is vandaag onvoldoende uitgewerkt wat de 'mentale' afstand tussen het centrum en de abdij vergroot.

2.2.4.3 *Archeologie*

In het kader van de planvoorbereiding werden de gekende archeologische waarnemingen opgelijst en werd een globaal verkennend booronderzoek uitgevoerd voor het verkochte domein de Merode in zijn totaliteit (Robberechts, 2005). Op basis van deze gegevens werd een beeld verkregen van het aanwezige archeologisch patrimonium in de omgeving en werd een eerste beperkte analyse uitgevoerd om de intactheid van de bodem (en daarmee gepaard gaande de intactheid van eventueel aanwezige sites) te bepalen.

De belangrijkste gekende archeologische elementen in het gebied worden weergegeven op kaart 8. Het zijn:

- Steentijdsites uit de periode 8000 tot 4000 v. chr. Verspreid in het gebied werden verschillende steentijdsites aangetroffen. In het mesolithicum was dit een druk bezocht gebied omwille van de nabijheid van verschillende ecosystemen. Ondermeer op de zuidelijke helling van de Buts en nabij de Langedreef en Boonstraat werden bewonings- of bewerkingsplaatsen van vuursteen aangetroffen.
- De Abdij van Averbode herbergt een belangrijk archeologisch archief. Voorafgaand aan de geplande heraanleg van het binnenplein werd een geofysisch onderzoek uitgevoerd. Hieruit bleek dat de eerdere heraanleg de ondergrond sterk verstoord heeft.
- Op het Averbodium (17de eeuw) staat een nu niet meer zichtbare ijzerzandsteengroeve aangegeven. Daarnaast lag in de 16de eeuw een schans ter hoogte van het recreatiepark de Vijver
- Ten westen van Den Buts, centraal in Averbode Bos, loopt van zuid naar noord een langgerekt dijklichaam. Deze dijk ligt op de grens tussen de drogere gronden ten oosten en het nattere vengebied ten westen. Mogelijk betreft het een veekering.
- De ijzerzandsteengroeve van de Weefberg. Hier werd in het midden van de 20ste eeuw ijzerzandsteen gewonnen voor de restauratie van het poortgebouw van de Abdij van Averbode. Ten tijde van de restauratie van het poortgebouw was de lokale knowhow voor het gebruik van Diestiaan als bouwmateriaal echter helemaal verloren gegaan. Daarom werd bij de restauratie alsnog geopteerd voor Brusseliaan en bleven de blokken Diestiaan tot op heden ongebruikt.
- Bij hoeve De Eik is nog het talud en de bedding van de tramlijn tussen Averbode en Westerlo zichtbaar. Deze liep door gans het domein de Merode. In de 19de en 20ste eeuw was de tram een belangrijk vervoermiddel, onder andere voor pendelende arbeiders (vaak kompels) en landbouwers die hun waar gingen verkopen op de wekelijkse markt in de naburige steden. Daarnaast werd de trambedding ook gebruikt voor transport van hout. Zowel hoeve De Eik als de Bierhoeve waren vroeger houtvestershuzen en zijn opgericht in de 19de eeuw..
- Op de Weefberg stortte in 1943 een B-17 bommenwerper neer. Het crashpunt is nog steeds zichtbaar. Aan de Turnhoutse Steenweg ligt nog net binnen de perimeter het relict van een V1-lanceersite in de vorm van een ronde put.
- Ten zuiden van de Boonweg werd tijdens de werken van het natuurinrichtingsproject Averbode Bos en Heide een zandlichaam aangetroffen. Archeologisch onderzoek wees uit dat dit het restant is van een bestrijdingsmanier tegen Fomes Annosus (wortelzwam of rondziekte).

2.2.5 Natuur en bos

Het projectgebied van poort Averbode overlapt voor een groot deel met het LIFE- en natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide (afbakening, zie kaart 1c). Deze projecten lopen eind 2011 af.

De natuurwaarden in het projectgebied werden uitgebreid beschreven in het projectrapport van het natuurinrichtingsproject. Ze werden benaderd vanuit een beschrijving van de vegetatie enerzijds en het voorkomen van de hieraan gebonden en voorkomende soorten anderzijds.

Op lange termijn wordt via het LIFE- en natuurinrichtingsproject gestreefd naar een combinatie van vegetaties waaraan zowel in Vlaamse als in Europese context een belangrijke biodiversiteitswaarde toe te kennen valt. Hierbinnen wordt maximaal gestreefd naar aanwezigheid van inheemse plantensoorten aangevuld met een omvorming van voornamelijk gesloten vegetatietypen naar een meer evenwichtige situatie tussen gesloten en half open tot open vegetatietypen.

Natuurstreefbeelden op lange termijn omvatten volgende vegetatietypes:

- Landduinen;
- Open waterpartijen;
- Natte heide;
- Droge heide;
- Heischrale graslanden;
- Inheemse loofbossen.

De projectdoelstellingen van het natuurinrichtingsproject omvatten:

- Herstel natuurlijke waterhuishouding en historische vencomplexen;
- Herstel natuurlijke waarden;
- Uitbouw recreatieve en natuureducatieve structuur;
- Aanschouwelijk maken erfgoedwaarden;
- Garanderen beheerinfrastructuur.

In bijlage 3 wordt dieper ingegaan op de natuurstreefbeelden en doelsoorten in het LIFE- en natuurinrichtingsproject.

2.2.6 Socio-economische aspecten

2.2.6.1 *Landbouw – jacht*

Landbouw

In het projectgebied is ongeveer 66 ha in landbouwgebruik (VLM registratie 2010.)

De maatregelen die in dit inrichtingsplan worden voorgesteld hebben minimaal betrekking op de aanwezige landbouw met uitzondering van een perceel in eigendom en gebruik van de vzw Abdij der Norbertijnen (Kloosterveld).

Jacht

In het grootste deel van het projectgebied kan er niet gejaagd worden. Uitzondering hierop vormen de percelen in eigendom van de abdij de Norbertijnen.

Verder zijn er in de onmiddellijke omgeving van het projectgebied vier wildbeheereenheden (WBE's) actief: WBE Zuiderkempen, WBE Laakdal, WBE Tessengerlo en WBE Demervallei.

2.2.6.2 *Recreatie*

Zachte recreatie

De abdij en het vroegere recreatiedomein de Vijvers zijn reeds lang belangrijke aantrekkingspolen die zeer veel recreanten aantrekken. Van hieruit vertrekken wandelaars en fietsers op verkenningsstocht in de omgeving, hier komen mensen picknicken,

In het projectgebied is daarom al zeer veel infrastructuur voor zachte recreatie aanwezig:

- Wat betreft het fietstoerisme zijn er verschillende routes uitgestippeld op verschillende niveaus. Belangrijk in het gebied zijn de fietsroutes van bovenlokaal niveau. De verschillende fietsknooppuntennetwerken van de provincie Antwerpen, Limburg en Vlaams- Brabant sluiten in de fietsknooppunten op elkaar aan. Hierdoor heeft poort Averbode een goede ontsluiting op grotere schaal en een goede aansluiting op naastgelegen gebieden zoals: Averbode Bos en Heide, Gerhagen, Hertberg, enz.
- In het kader van het natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide en het inrichtingsplan 'Wandelnetswerken' wordt een sterk net van wandelpaden uitgebouwd. In het gebied van Averbode Bos&Heide worden veelal historische tracés in ere hersteld.
- Ook ruiters en menbers zijn sterk aanwezig in het projectgebied. In het natuurinrichtingsproject werden ook voor deze recreanten routes uitgestippeld die aansluiten op routes richting de omgevende gemeenten (Averbode, Tessengerlo, richting Poort Gerhagen, Laakdal, ...). De ruiterspaden zullen deel uitmaken van het ruiterroutennetwerk dat voor het hele gebied de Merode wordt uitgewerkt.;
- In het kader van het inrichtingsplan 'Mountainbikennetwerk' worden mountainbikeroutes in het gebied uitgezet, met aandacht voor interactie met andere recreanten. Er werd enerzijds gestreefd naar routes die zo weinig mogelijk samenvallen met andere gebruikers en anderzijds toch een voldoende attractief en niet te rechtlijnig parcours vormen. Toerritten kunnen in het gebied, mits afspraken met eigenaars en beheerders.
- Andere recreatievormen: de hellingen van aan de Kroningskapel en de zandvlakte van de parking van domein De Vijvers zijn in trek als speelsterrein bij kinderen (vooral in de winter). In Averbode Bos&Heide werden ook een aantal speelzones afgebakend.

Kaart 10 geeft een overzicht van de aanwezige routestructuren in het projectgebied.

Het grote aanbod aan recreatieve routes van verschillende aard heeft tot gevolg dat op bepaalde punten en centrale assen veel recreanten samenkomen. Door de grote aantrekkingskracht van de regio en de vele recreanten die reeds de weg naar het projectgebied vinden, ontstaan hierbij soms

problemen: wandelaars en fietsers die beiden een beperkte verharde asfaltstrook gebruiken, ruiters en wandelaars die op eenzelfde onverharde strook recreëren. Een betere geleiding en (waar nodig) scheiding dringt zich op.

Eigen aan de veelheid van recreatieve routes is de veelheid aan bewegwijzeringborden die de regio momenteel bezit. Voor een groot deel wordt deze bewegwijzering voor wandelpaden verminderd door het uitwerken van het wandelnetwerk. Op de palen die hiervoor werden geplaatst worden ook de andere bewegwijzeringborden aangebracht.

Het meubilair gericht op de recreanten (banken, vuilbakken, ...) is in het projectgebied vaak verouderd. In het kader van de andere inrichtingsplannen (wandelnetwerk, moutainbikenetwerk, inrichting via natuurinrichting) werden wel al enkele infoborden en dergelijke vernieuwd.

Harde recreatie

In poort Averbode is een ruime waaier aan cultuurhistorische en toeristisch recreatieve voorzieningen aanwezig. Deze functies liggen niet geconcentreerd, maar zijn veeleerder verspreid over het gebied terug te vinden. De doorkruising van het gebied door verschillende vormen van routegebonden recreatie trekt samen met de hoge landschappelijke waarde van het gebied vele recreanten aan. Volgende functies spelen een belangrijke rol in het recreatief aanbod van de poort:

- Den Eik: Kempens Landschap vzw verbouwde een oude hoeve tot een succesvolle eetgelegenheid met aansluitend een klompenmuseum en klompenpad. Den Eik trekt zeer veel fietsers, wandelaars en bezoekers met de wagen aan.
- Abdij Averbode: Ook de abdij vormt een belangrijke trekpleister voor zowel recreanten als gasten. Achter de abdij werd een gastenverblijf ingericht. Recreanten hebben toegang tot het binnenplein waar een abdijwinkel werd ingericht.
- Vossenhol: Aan de oude ingang van domein de Vijvers bevindt zich een druk bezochte eetgelegenheid.
- Ijskarren: De ijskarren zijn hét symbool van de Abdijstraat. Deze ijskarren zijn al jarenlang aanwezig in het noordelijke deel van Abdijstraat met zicht op de abdij. Ze trekken op zomerdagen en tijdens de weekends erg veel recreanten aan. Vooral tijdens topdagen zorgt het autoverkeer en de onverharde toestand van de dreef voor veel stof.
- Camping: Tegenover de ingang van domein de vijvers ligt de camping. Een herinrichting van deze camping wordt in de nieuwe plannen voor domein de Vijvers opgenomen.
- Domein de Vijvers: Vroeger was dit domein in de zomermaanden een ware trekpleister voor dagrecreanten. Momenteel worden voor dit domein nieuwe plannen uitgewerkt.
- Gemeentelijke functies: naast het uitgebreide aanbod in poort Averbode komen in de kern van Averbode ook gemeentelijke functies voor zoals de bibliotheek en de winkels langs Westeltsebaan. Op dit moment worden deze locaties echter maar zelden door recreanten bezocht.

Naast de abdijwinkel en informatie die recreanten kunnen krijgen in Den Eik, ontbreekt een echt toeristisch centrum met informatie over het gebied de Merode.

2.2.6.3 Eigendomsstructuur

Kaart 11 geeft de eigendomssituatie weer in het projectgebied.

Volgende eigenaars zijn belangrijke partners bij het opmaken en uitvoeren van het inrichtingsplan poort Averbode:

- Vzw Abdij der Norbertijnen
- Kempens Landschap vzw
- Gemeente Scherpenheuvel-Zichem
- Gemeente Tessenderlo
- Natuurpunt vzw
- NV De Vijvers
- Agentschap Wegen en Verkeer

2.2.6.4 Weginfrastructuur en ontsluiting

Het projectgebied wordt ontsloten en doorsneden door 3 belangrijke gewestwegen:

- Averbodse Baan (N165, verbinding centrum Averbode-Laakdal)
- Turnhoutsebaan (N127, verbinding Laakdal-Diest)
- Herseltsebaan (N212, verbinding Herselt-centrum Averbode).

Deze gewestwegen zorgen voor een opdeling van Averbode Bos&Heide in 3 grote delen.

Centraal in het projectgebied liggen enkele belangrijke dreven en lokale wegen die het lokale gemotoriseerd verkeer bedienen:

- Poortbergstraat
- Abdijstraat
- Judocus Pauwelslaan – Dennenlaan – Sprinkhaanstraat (toegang en afwikkeling verkeer richting Domein De Vijvers).

In het projectgebied komen ook een aantal wegen en dreven voor die enkel voor recreatief verkeer of verkeer in functie van beheerwerken worden gebruikt:

- Kroningsdreef
- Luikerdreef
- Boonstraat
- Bierhoevedreef

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het statuut van de belangrijkste wegen in het gebied (kaart 2).

Openbare weg	
Poortbergstraat	gemeenteweg openbaar domein gemeente Scherpenheuvel-Zichem
Abdijstraat (tot aan afslag Luikerdreef)	buurtweg nr. 83 Openbaar domein gemeenten Scherpenheuvel-Zichem en gemeente Tessenderlo
Judocus Pauwelslaan – Dennenlaan – Sprinkhaanstraat	gemeenteweg Openbaar domein gemeente Scherpenheuvel-Zichem
Luikerdreef	buurtweg nr. 4 Openbaar domein gemeente Tessenderlo
Boonstraat	buurtweg nr. 54 Openbaar domein gemeente Scherpenheuvel-Zichem
Openbare weg, private ondergrond	
Abdijstraat (zuidelijk deel, vanaf afslag Luikerdreef),	buurtweg nr. 83 - 84, eigendom NV de Vijvers
Verbindingsweg Abdijplein-Uitgeverijplein	buurtweg nr. 39, eigendom Abdij der Norbertijnen
Private eigendom	
Kroningsdreef	eigendom Abdij der Norbertijnen

Parkeermogelijkheden in het projectgebied:

In het gebied liggen verspreid een groot aantal parkeerplaatsen:

- ca. 35 plaatsen op de recent ingerichte parkeerplaats Den Eik
- ca. 16 plaatsen op de parkeerplaats tegenover het kerkhof (langs N212)
- ca. 150 plaatsen op parking uitgeverij
- ca. 30 plaatsen in Averbodsebaan
- ca. 200 plaatsen in Abdijstraat
- ca. 54 plaatsen in Poortbergstraat
- ca. 56 plaatsen op Sint-Jansplein
- ca. 40 plaatsen t.h.v. de scoutslokalen en school
- ca. 650 plaatsen voor personenwagens en 20 plaatsen voor bussen op parking domein de Vijvers, privé-eigendom.

Hiervan behoort de Poortbergstraat, deel van de Abdijstraat, parking tegenover het kerkhof, Sint-Jansplein, scoutslokalen tot het openbaar domein van de gemeente Scherpenheuvel-Zichem. De parking aan Den Eik is in eigendom van Kempens Landschap vzw. Een gedeelte van de Abdijstraat en de parking van NV De Vijvers is privé-eigendom van NV De Vijvers. De parking aan de uitgeverij is in eigendom van de vzw Abdij der Norbertijnen.

Bereikbaarheid met openbaar vervoer

Poort Averbode staat in verbinding met eerder kleinere treinstations in de omgeving (Zichem en Testelt). Twee busroutes rijden door het gebied. Enerzijds lijn 19b van en naar Tessenderlo en anderzijds lijn 36 die vanuit Testeltsesteenweg doorheen het centrum van Averbode rijdt.

Verschillende bushaltes en hun invloedssfeer (ca. 350 meter) ontsluiten het gebied.

Belangrijk in de verkeersafwikkeling en mogelijke wijzigingen is het feit dat lijn 19b de Poortbergstraat gebruikt om een draaibeweging te maken richting Tessenderlo.

2.3 Juridische en beleidsmatige aspecten

Onderstaande tabel 1 geeft een overzicht van juridische en beleidsmatige randvoorwaarden, waarvan de relevantie voor het project en het projectgebied werd bekeken. Een aantal juridische en beleidsmatige randvoorwaarden die relevant werden geacht (☒), worden indien nodig verder in dit rapport besproken. Randvoorwaarden die niet relevant werden geacht (☐) komen verder niet meer aan bod.

Tabel 1: Juridische en beleidsmatige randvoorwaarden

Juridische en beleidsmatige randvoorwaarden	Relevant	Bespreking van de relevantie
2.3.1 RUIMTELIJKE ORDENING		
Bestemmingen, voorschriften en vergunningen		
▪ Gewestplan	☒	Algemeen relevant
▪ Bijzondere plannen van aanleg (BPA's) en algemene plannen van aanleg (APA's)	☒	Binnen het projectgebied zijn BPA's / APA's van toepassing: BPA Kloosterveld
▪ Ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's)	☒	Gemeentelijk RUP Zonevreemde recreatie en horeca in de open ruimte Gemeentelijk RUP Centrumgebied Averbode Gewestelijk RUP onderdelen van de grote eenheid "bossen van Averbode" Gewestelijk RUP Terrein voor openluchtrecreatieve bedrijven De Vijvers – Scherpenheuvel-Zichem
▪ Stedenbouwkundige vergunning	☒	Relevant voor de uitvoering van vergunningsplichtige werken
Ruimtelijke structuurplannen		
▪ Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen	☒	Algemeen relevant
▪ Provinciale ruimtelijke structuurplannen	☒	Ruimtelijk structuurplan provincies Antwerpen – Limburg – Vlaams-Brabant
▪ Gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen	☒	Ruimtelijk structuurplan Scherpenheuvel-Zichem, Tessenderlo, Laakdal
2.3.2 BODEM		
Decreet betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen		
▪ Voorwaarden m.b.t. bagger- en ruimingsspecie en uitgraven bodem	☐	niet aan de orde binnen project
Decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming		
▪ Voorwaarden en procedures m.b.t. grondverzet en verontreinigde gronden	☒	Relevant op niveau uitvoering werken
Erosiebesluit		
▪ Tegengaan bodemerosie / erosiebestrijdingsplannen	☐	Geen relevantie voor project. In het projectgebied bevinden zich matig en licht erosiegevoelige gronden. Binnen het projectgebied zijn geen gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen.
2.3.3 GROND- EN OPPERVLAKTEWATER		
Decreet integraal waterbeleid		
▪ Bekkenbeheerplannen en	☒	Bekkenbeheerplannen Demer- en Netebekken

Juridische en beleidsmatige randvoorwaarden	Relevant	Bespreking van de relevantie
Deelbekkenbeheerplannen		Deelbekkenbeheerplannen Winterbeek/Ossebeek (Demerbekken) en Middengebied Grote Nete (Netebekken)
▪ Stroomgebiedbeheerplannen	☐	Het projectgebied valt niet binnen een speerpuntgebied in het kader van de stroomgebiedbeheerplannen
▪ Overstromingsgebieden / oeverzones	☐	Binnen het projectgebied zijn er geen overstromingsgebieden of oeverzones aangeduid
▪ Watertoets	☒	De watertoets is van toepassing op dit project
Wet op de onbevaarbare waterlopen		
▪ Categorisering van waterlopen en machtiging voor het werken aan waterlopen	☒	Er worden werken voorzien aan onbevaarbare waterlopen
Decreet houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer		
▪ Bescherming waterwingebieden	☐	Er komen geen waterwingebieden voor binnen de invloedssfeer van het project
▪ Grondwaterwinningen	☐	Niet relevant voor de projectdoelstellingen
Decreet houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging van nitraten uit agrarische bronnen (Mestdecreet)		
▪ Bemestingsnormen	☐	Niet relevant voor de projectdoelstellingen
Pesticidenreductiedecreet en pesticidenreductiebesluit		
▪ Vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten	☒	Relevant op niveau ontwerp (pesticidetoets: aandacht voor pesticidenvrij beheer en onderhoud)
Beleidsplannen visies en projecten		
▪ Beleidplannen, visies en projecten m.b.t. grond- en oppervlaktewater	☐	Geen voor het project relevante initiatieven aanwezig
2.3.4 NATUUR EN BOS		
Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (Natuurdecreet)		
▪ Zorgplicht / standstill / soortenbescherming	☒	Algemeen relevant
▪ VEN	☒	Een deel van het projectgebied is aangeduid als VEN-gebied
▪ Speciale beschermingszones	☒	Een deel van het projectgebied ligt binnen habitatrictlijngebied BE2400014 (Demervallei).
▪ Vlaamse of erkende reservaten	☒	Het erkenningsdossier (en het natuurbeheerplan) voor Averbode Bos & Heide werd goedgekeurd op 27 juni 2007. De eigendommen van Natuurpunt Beheer vzw zijn erkend natuurreservaat.
▪ Strikt te beschermen soorten (bijlage 3 Natuurdecreet)	☒	Binnen het projectgebied komen strikt te beschermen soorten voor
▪ Natuurrichtplan	☐	Geen natuurrichtplan opgemaakt binnen het projectgebied
Bosdecreet		
▪ Bosbeheerplan	☒	In het projectgebied zijn 3 bosbeheerplannen van toepassing. Het beheerplan voor openbaar en privé-bos binnen de gemeente Tessenderlo en een beperkt bosbeheerplan voor eigendom van de Abdij van Averbode. Een uitgebreid bosbeheerplan is opgemaakt voor de bossen in eigendom van vzw Kempens

Juridische en beleidsmatige randvoorwaarden	Relevant	Bespreking van de relevantie
		Landschap
▪ Bosreservaten	☐	Binnen het projectgebied liggen geen reservaten
▪ Algemene verbodsbepalingen	☒	Relevant op niveau uitvoering werken.
▪ Ontbossingen	☒	Het project omvat ontbossingen
▪ Kappingen	☒	Relevant op niveau uitvoering werken. Voor het uitvoeren van kappingen zal indien nodig een machtiging worden aangevraagd aan het bosbeheer
▪ Toegankelijkheid	☐	Er worden geen wijzigingen aan de toegankelijkheid van bossen voorzien
Veldwetboek		
▪ Bebossing van agrarische bestemmingen	☐	Het project omvat geen bebossing van agrarische bestemmingen
Beleidsplannen visies en projecten		
▪ Beleidsplannen, visies en projecten m.b.t. natuur en bos	☒	LIFE- en Natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide
2.3.5 LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE		
Decreet betreffende de landschapszorg		
▪ Beschermde landschappen	☐	Binnen het projectgebied zijn geen beschermde landschappen aanwezig
▪ Zorgplicht ankerplaatsen en erfgoedlandschappen	☒	Een deel van projectgebied is aangeduid als ankerplaats 'Abdij en bos van Averbode en Gerhagen' (landschapsatlas)
Decreet tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten		
▪ Beschermde monumenten	☒	Binnen het projectgebied zijn beschermd(e) monument(en) aanwezig
▪ Beschermde stads- en dorpsgezichten	☐	Er zijn geen beschermde stads- en dorpsgezichten in of in de buurt van de projectperimeter gelegen.
2.3.6 ARCHEOLOGIE		
Decreet houdende bescherming van het archeologisch patrimonium		
▪ Meldingsplicht	☒	Relevant op niveau uitvoering werken
▪ Stedenbouwkundige vergunning – advies erfgoedconsulent	☒	Relevant op niveau uitvoering werken
▪ Archeologische monumenten en zones	☐	Het projectgebied werd niet afgebakend als archeologisch monument of -zone
2.3.7 LANDBOUW		
Randvoorwaarden gemeenschappelijk landbouwbeleid		
▪ Randvoorwaarden m.b.t. ruilen en/of herverkaveling van gronden in landbouwgebruik	☐	Het project voorziet de herverkaveling van gronden waarbij rekening dient te worden gehouden met een aantal randvoorwaarden
2.3.8 RECREATIE		
▪ Beleidsplannen, visies en projecten m.b.t. recreatie en toerisme	☒	Ontwikkelingsplannen en MOBER Energy Park
2.3.9 JACHT		
Jachtdecreet		

Juridische en beleidsmatige randvoorwaarden	Relevant	Bespreking van de relevantie
▪ Jachtrechten	☐	Niet relevant voor de projectdoelstellingen
2.3.10 MILIEUBELEID		
▪ Provinciale en gemeentelijke Milieubeleidsplannen	☐	Niet relevant voor de projectdoelstellingen
▪ Mer-(screenings)plicht	☐	Het project omvat geen mer-plichtige activiteiten
2.3.11 MOBILITEIT		
▪ Mobiliteitsplannen	☒	Gemeentelijke mobiliteitsplannen
2.3.12 OVERIGE RELEVANTE RANDVOORWAARDEN		
▪ Voor het project relevante overige gebiedsgerichte visies, plannen of projecten	☐	
▪ Functioneel fietsnetwerk	☐	Niet relevant voor de projectdoelstellingen
▪ Aanwezigheid van leidingen	☒	Relevant bij uitvoering werken

2.3.1 Ruimtelijke ordening

Bestemmingen, voorschriften en vergunningen

Op kaart 5 worden de ruimtelijke bestemmingen binnen het projectgebied weergegeven.

De bestemmingen en bijbehorende voorschriften van de plannen van aanleg en RUP's vormen een belangrijk beoordelingskader voor het toekennen van stedenbouwkundige vergunningen. Voor bepaalde werken in uitvoering van dit project zal een stedenbouwkundige vergunning nodig zijn.

De bodembestemming in Scherpenheuvel-Zichem werd vastgelegd in het gewestplan Aarschot-Diest (K.B. 07 november 1978) en Hasselt-Genk (K.B. 3 april 1979). De gronden van de Abdij van Averbode zijn bestemd als gebied voor gemeenschappelijke voorzieningen en openbaar nut, aansluitend hieraan is de zone waar Uitgeverij Averbode gevestigd is opgenomen als zone voor ambachtelijke bedrijven en KMO's. Het open landbouwgebied rondom de abdij is bestemd als landschappelijk waardevol agrarisch gebied en het domein De Vijvers als gebied voor dagrecreatie. Aansluitend aan de Abdijstraat ligt park- en natuurgebied. De bestemming van het Averbodebos, in het noorden en westen van het projectgebied, en de zone ten oosten van domein De Vijvers is verzekerd als bosgebied. Ten slotte bevindt zich nog woon- en agrarisch gebied in het projectgebied.

In het projectgebied zijn volgende RUP's opgesteld of in procedure (gewestelijk – provinciaal – gemeentelijk):

- Gemeentelijk RUP Centrumgebied Averbode (gemeente Scherpenheuvel-Zichem): De opmaak van een ruimtelijke uitvoeringsplan voor het centrumgebied van Averbode bouwt voort op het masterplan en beeldkwaliteitsplan dat voor dit deelgebied werd uitgewerkt. Het opwaarderen van de aantrekkelijkheid van het centrumgebied voor zowel handelaars als bezoekers wordt binnen dit RUP uitgewerkt (in procedure).
- Gemeentelijk RUP 'zonevreedende recreatie en horeca in de open ruimte' (gemeente Tessenderlo): stedenbouwkundige voorschriften o.a. voor Bierhoeve (in procedure).
- Gewestelijk RUP Onderdelen van de grote eenheid natuur 'bossen van Averbode'
- Gewestelijk RUP terrein voor openluchtrecreatieve bedrijven De Vijvers – Scherpenheuvel-Zichem
- BPA Kloosterveld

Ruimtelijke Structuurplannen

VLAANDEREN

In het RSV maken de gemeenten Scherpenheuvel-Zichem, Laakdal en Tessenderlo deel uit van het buitengebied.

Het richtinggevend gedeelte van het RSV bevat ondermeer volgende voor het projectgebied relevante uitspraken:

- vrijwaren van het buitengebied voor de essentiële functies (landbouw, bos, natuur, wonen en werken)
- tegengaan van versnippering
- bundelen van de ontwikkeling in de kernen
- inbedden van landbouw, natuur en bos in goed gestructureerde gehelen
- bereiken van een gebiedsgerichte ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied

Tessenderlo en Laakdal zijn daarenboven geselecteerd als economische knooppunten binnen het economisch netwerk van het Albertkanaal.

PROVINCIES

RSP Vlaams-Brabant

De Demer, de boskernen en de beboste getuigenheuvels zijn belangrijke componenten van de natuurlijke en landschappelijke structuur. Averbode Bos is een gaaf landschap alsook de landschapszoom provinciegrens (o.a. beemden en bossen van Veerle en Herselt.) De Diestiaanheuvels van de Demer zijn structuurbepalende reliëfcomponenten. Beboste getuigenheuvels zijn te versterken structuurbepalende bosgebieden.

Scherpenheuvel is geselecteerd als een *toeristisch-recreatief* knooppunt. Nieuwe ontwikkelingen dienen zoveel mogelijk gebundeld met de bestaande toeristisch-recreatieve elementen. Het recreatieoord De Vijvers vormt een belangrijke recreatiepool. De bosstructuur kan zodanig worden uitgebouwd dat delen ervan een zacht recreatief medegebruik (wandelen, fietsen, paardrijden) ondersteunen. Een grensoverschrijdend landschapsbeleid is noodzakelijk om de landschappelijke overgang naar de Demervallei te maximaliseren. Inspanningen om het landschap te herstellen betreffen hoofdzakelijk enkele kleinere bos- en valleigebieden, evenals het gebied rondom de grote bosentiteit Averbode Bos.

RSP Antwerpen

Voor de *natuurlijke structuur* zijn de bossen rond de gemeenten Herselt en Laakdal geselecteerd als groot samenhangend boscomplex. Ten zuiden van de Grote Nete is op het grondgebied van de provincie Antwerpen een natuurcluster aangeduid die aansluit op belangrijke natuurlijke gebieden in de Demervallei.

De zandheuvels tussen Westerlo en Averbode zijn aangeduid als *toeristisch-recreatieve* aandachtsgebieden waarbinnen met extra zorg moet worden gezocht naar de invulling van bijkomende toeristische infrastructuren.

RSP Limburg

Voor de *natuurlijke structuur* zijn de bossen van Tessenderlo (o.a. Averbode Heide) onderdeel van het grensoverschrijdend netwerk en van het natuurlijk systeem "Bossen van Tessenderlo en het noordelijk Limburgs Hageland". Deze westelijke tip van Limburg wordt grensoverschrijdend ontwikkeld met multifunctionele bosbouw en zachte recreatie. De bossen van Tessenderlo-Averbode op de Diestiaanrug zijn structuurbepalende boscomplexen van provinciaal niveau.

Voor de *landschappelijke structuur* zit het gebied deels in het complex gaaf landschap van de West-Limburgse Kempen en Hageland.

In de *toeristisch-recreatieve structuur* wordt Gerhagen geselecteerd als stiltegebied. Wandel-, ruit-, of fietsexploratie, individueel of in kleinere groepen is mogelijk. Voor stiltegebied Gerhagen kan een provinciaal RUP opgemaakt worden.

Gerhagen is ook onderdeel van een snoer van rustgebieden. Dit wordt gevormd door gebieden met bijzondere open-ruimte waarden en met meestal een nog beperkt laagdynamisch toeristisch gebruik. Een nieuwe toeristisch-recreatieve structuur wordt hier niet ontwikkeld.

Het opwaarderen, het kwalitatief verbeteren en het grensoverschrijdend op elkaar aansluiten in netwerken van de toeristisch-recreatieve structuur en van het recreatief medegebruik zijn belangrijk. Inzake toerisme en recreatie die zich meer richten op de open ruimte beleving, is meer samenwerking gewenst met de aangrenzende provincies.

Het RSP Limburg wordt geactualiseerd. Het voorlopig vastgestelde RSP gaat van 25 augustus tot 23 november 2011 in openbaar onderzoek.

GEMEENTEN

RSP Scherpenheuvel-Zichem

Gelegen binnen het spanningsveld tussen stedelijke gebieden dient Scherpenheuvel -Zichem zich te profileren als een groene long met een verscheidenheid aan landschappen met toeristisch-recreatief potentieel. Het projectgebied wordt in het GRS Scherpenheuvel opgenomen binnen de deelruimte Groen Averbode. Hiervoor worden volgende doelstellingen met betrekking tot dit inrichtingsplan voorop gesteld:

- Creëren van een functioneel ruimtelijk samenhangend aanbod van toeristisch-recreatieve voorzieningen;
- Ruimtelijk markeren en versterken van het identiteitsbepalend centrumgebied als verblijfsgebied;
- Versterken van de kenmerkende groenstructuur tot binnen in het stedelijke weefsel van Averbode;
- Afbakenen van structuurbepalende groene eenheden en vrijwaren van bebouwing;
- Uitwerken van een aangepast verkeersbeleid in het centrumgebied;
- Uitwerken van een aangepast parkeerbeleid.

Meer concreet wordt geopteerd om de toeristisch-recreatieve aantrekkingspolen te bundelen door langzame verkeersroutes tussen de attractiepolen te plaatsen. De toeristisch-recreatieve schakels zijn:

- Abdij van Averbode met belangrijke cultuurhistorische waarde,
- het recreatiepark 'De Vijvers',
- de camping 'De Vijvers' met aanwezigheid van verschillende verblijfsaccommodatie: trekkershutten voor 'groene' recreanten, tijdelijke kampeerplaatsen,...
- het gemeenteplein als nieuwe schakel, door het opkrikken van het gemeenteplein kan het centrum ook meegenieten van een opwaardering van handel- en horecabestand.

Verder wordt voorgesteld om een duidelijke toegang tot Averbode te creëren met 1 centrale kwalitatieve parking naast het kampeerterrein. Aandachtspunten bij de (her)inrichting van de parking zijn:

- accentueren van het groene karakter
- veilige parkeerplaatsen
- duidelijke signalisatie tot de parking en naar de bezienswaardigheden.

Ten slotte wordt gekozen om het contrast tussen de open ruimte rondom de abdij van Averbode en de omringende bossen te versterken door deze open ruimte te vrijwaren van bebouwing. Voor de vrijgekomen gebouwen van drukkerij Agora wordt verweving met culturele activiteiten voorop gesteld (vb. museum, bibliotheek, enz.).

De gebouwen van drukkerij Agora zijn momenteel nagenoeg helemaal ingenomen door Uitgeverij Averbode.

RSP Laakdal

De gemeente Laakdal wordt gekenmerkt door twee deelgebieden met een verschillend ontwikkelingsprofiel. Averbode behoort tot het zuidelijk gelegen landelijk deelgebied. De gemeente heeft hier de intentie om de gebieden met hoge natuurwaarden te versterken en te verbinden. De versnippering zal doorbroken worden door nieuwe natuurlijke structuren toe te voegen. De heidebossen grenzend aan Averbode zijn biologisch zeer waardevol en worden aangeduid met hoofdfunctie natuur. Verder wordt geopteerd om fiets- en wandelnetwerken af te werken door nieuwe routes toe te voegen. Hierbij moet maximaal gebruik gemaakt worden van bestaande voetwegen en kerkwegels.

RSP Tessenderlo

Het ruimtelijk beleid in Tessenderlo is gebaseerd op het verder ontwikkelen als een gemeente waar op een kwaliteitsvolle wijze gewoond, gewerkt en geleefd kan worden. Er wordt gekozen om binnen het kader van de Merodebossen de zachte recreatie in relatie met Averbode en Scherpenheuvel kwalitatief te ontwikkelen. Voor de natuurlijke en recreatieve ontwikkelingen wordt een gemeentegrensoverschrijdende aanpak voorgesteld. Hierbij is de bereikbaarheid van de Abdij en vijvers van Averbode voor voetgangers en fietsers een belangrijk aandachtspunt. De oversteekbaarheid van de Turnhoutsebaan moet gegarandeerd zijn.

2.3.2 Bodem

Erosiebesluit

In het projectgebied bevinden zich matig en licht erosiegevoelige gronden.

2.3.3 Water

Decreet integraal waterbeleid

Bekkenbeheerplan Nete en Demer

Het projectgebied ligt in het stroomgebied van de Nete en Demer. In het stroomgebied van de Demer ligt het projectgebied in het deelbekken van "Winterbeek/Ossebeek". Volgende acties worden in dit deelbekkenbeheerplan opgenomen: DB 09-07/Sp1_4 Moeilijke afwatering van de Uilenkoploop ter hoogte van de grens Tessenderlo – Scherpenheuvel-Zichem.

In het stroomgebied van de Nete ligt het projectgebied in het deelbekken "Middengebied Grote Nete". Hierin wordt volgende actie opgenomen: DB 10-03_05 Inperken overstromingsgevaar langs de Heideloop.

Watertoets

De watertoets houdt in dat door de bevoegde overheid bij de beslissing over een vergunning, plan of programma, rekening gehouden wordt met de mogelijke nadelige gevolgen ervan voor het watersysteem en voor de functies die het watersysteem vervult. Zij kan zich daarbij laten bijstaan door het advies van de betrokken waterbeheerder.

Dit inrichtingsplan landinrichting is watertoetsplichtig. In dit plan worden de mogelijke effecten van het project op het watersysteem reeds zoveel mogelijk in beeld gebracht (zie 4.2). Ook voor vergunningsplichtige werken in uitvoering van dit plan is de watertoets van toepassing.

Wet op de onbevaarbare waterlopen

De categorisering van waterlopen is weergegeven op kaart 3. Voor het uitvoeren van bepaalde werken aan onbevaarbare waterlopen is een machtiging vereist van de bevoegde overheid. Welke overheid bevoegd is, hangt af van de categorie.

In het projectgebied ontspringen 2 waterlopen van 2^e categorie: de Mortelloop (ontspringt nabij de abdij van Averbode en stroomt in westelijke richting) en de Werftloop (ontspringt net ten noorden van de Bierhoeve en stroomt in noordelijke richting). In de buurt van Luikerdreef en domein van NV De Vijvers stroomt de Uilenkoploop (ook 2^e categorie) even in het projectgebied.

De ruimings-, onderhouds-, herstellings- en verbeteringswerken van waterlopen van 2^e categorie gebeuren door het provinciebestuur.

Pesticidenreductiedecreet en pesticidenreductiebesluit

Bij de verdere uitwerking van het ontwerp van de inrichtingsmaatregelen op openbaar domein dient aandacht besteed te worden aan het pesticidenvrij onderhoud en beheer nadien.

2.3.4 Natuur en bos

Decreet betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu

VEN

Het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) is een selectie van de waardevolste en gevoeligste natuurgebieden in Vlaanderen. Het beleid binnen deze gebieden is gericht op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de natuur en het natuurlijk milieu. Om hier invulling aan te geven zijn onder meer een aantal generieke verbodsbepaling van toepassing op deze gebieden.

Binnen het projectgebied is sinds 2003 het GEN 309 'de bossen van Averbode' gelegen. Net buiten het projectgebied ligt het GEN 552 'de Demervallei ten oosten van Aarschof'. Beide gebieden omarmen als het ware Averbode. De aanduiding als GEN-gebied houdt in dat hier het Recht van Voorkoop geldt, dit betekent dat de VLM en de Vlaamse grondenbank op de hoogte gesteld moeten worden van de verkoop van onroerende goederen. Zij krijgen dan als eerste de mogelijkheid om de goederen tegen de prijs en voorwaarden van de kandidaat koper te verwerven (VEN-situering, zie kaart 6).

In VEN-gebied zijn volgende verbodsbepalingen van toepassing:

- gebruik van bestrijdingsmiddelen;
- wijzigen van vegetatie, met inbegrip van meerjarige cultuurgewassen en KLE's;
- wijzigen van het reliëf van de bodem;
- uitvoeren van werkzaamheden die rechtstreeks of onrechtstreeks het grondwaterpeil verlagen, alsook maatregelen die de bestaande ontwatering en afwatering versterken;
- wijzigen van de structuur van de waterloop.

Speciale beschermingszones

Speciale beschermingszones in het kader van de Europese Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn vormen een samenhangend Europees netwerk van waardevolle natuurgebieden. De Vogelrichtlijn uit 1979 heeft als doel alle wilde vogels en hun belangrijkste habitats in de hele Europese Unie te beschermen. Het doel van de Habitatrichtlijn (1992) is vergelijkbaar, maar heeft betrekking op een veel groter aantal Europese soorten. De Habitatrichtlijn vraagt bovendien een doelgerichte bescherming van zeldzame en bijzondere habitattypen.

Het projectgebied ligt met 646 ha binnen SBZ-H "Demervallei" (volgnummer 13, gebiedscode BE2400014, totale oppervlakte: 4910 ha). De SBZ werd aangemeld voor de volgende habitats en soorten:

Habitats

- 2310** *Psammofiele* heide met *Calluna*- en *Genista*-soorten
- 2330** Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen
- 3110** Mineraalarme oligotrofe wateren van de Atlantische zandvlakten met amfibische vegetatie: *Lobelia*, *Littorellia* en *Isoëtes*
- 3130** Oligotrofe wateren van het Middeneuropese en peri-alpiene gebied met *Littorella*- of *Isoëtes*-vegetatie of met eenjarige vegetatie op drooggevalle oevers (*Nanocyperetalia*)
- 3150** Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamium* of *Hydrocharition*
- 4010 Noordatlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
- 4030** Droge heide (alle subtypen)
- 6230⁽⁺⁾ Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems
- 6430** Voedselrijke ruigten
- 6510 Laaggelegen, schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 7140 Overgangs- en trilveen
- 7150 Slenken in veengronden (*Rhynchosporion*)
- 9120** Beukenbossen van het type met *Ilex*- en *Taxus*-soorten, rijk aan epifyten (*Illici-Fagetum*)
- 9160 Eikenbossen van het type *Stellario-Carpinetum*
- 9190** Oude zuurminnende bossen met *Quercus robur* op zandvlakten
- 91E0⁽⁺⁾ Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion icanae*, *Salicion albae*)

Soorten

1134 Bittervoorn (*Rhodeus sericeus amarus*)

1145 Grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*)

1166 Kamsalamander (*Triturus cristatus*)

1614 Kruiwend moerasscherm (*Apium repens*)

1831 Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*)

De effectief voorkomende habitats en soorten worden in het vet uitgelicht.

Het projectgebied overlapt niet met een SBZ-V. De SBZ-perimeters worden gesitueerd op kaart 6. Binnen de overlap is de administratieve overheid gebonden aan het nemen van de nodige instandhoudingsmaatregelen ten aanzien van de habitats en soorten van Europees belang waarvoor de SBZ is aangewezen. Daarenboven dienen de nodige maatregelen te worden genomen om verslechtering van habitats en verstoring van soorten binnen de SBZ te vermijden. Deze laatste maatregelen kunnen ook buiten de SBZ worden genomen.

De mogelijke impact van voorliggend project op de natuurlijke kenmerken van de SBZ's (i.c. de habitats en soorten waarvoor de SBZ werd afgebakend – zie hoger) dient te worden nagegaan in de passende beoordeling. Dit met redenen omkleed document wordt opgemaakt, voorafgaandelijk aan de stedenbouwkundige vergunningsverlening en goedkeuring van plannen of programma's die een betekenisvolle aantasting kunnen veroorzaken aan de natuurlijke kenmerken van de SBZ.

Strikt te beschermen soorten

De strikt te beschermen soorten die in Vlaanderen voorkomen zijn opgenomen in Bijlage III van het Natuurdecreet. De administratieve overheid dient de nodige instandhoudingsmaatregelen te nemen ten aanzien van deze soorten. Bij de opmaak van een passende beoordeling moeten de strikt te beschermen soorten mee beschouwd worden.

Voor een ophijsting van de verschillende soorten die voorkomen in het projectgebied wordt naar de passende beoordeling verwezen (in opmaak, dd juni 2011).

Het rapport van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD) geeft het belang van de SBZ voor deze soorten aan.

Vlaamse of erkende reservaten

In de Vlaamse en erkende natuurreservaten wordt, via een aangepast beheer dat beschreven is in een beheerplan, een natuurstreefbeeld behouden of ontwikkeld. Voor elk natuurreservaat kan binnen de groengebieden, bosgebieden en bosuitbreidingsgebieden of binnen het VEN een uitbreidingszone ('uitbreidingsperimeter') worden vastgesteld. Binnen deze uitbreidingszone is het recht van voorkoop van toepassing.

Een erkenning van het natuurreservaat Averbode Bos&Heide was een verkoopvoorwaarde bij de doorverkoop van het Vlaams Gewest aan Natuurpunt Beheer vzw. Er werd hiervoor een aanvraag tot erkend natuurreservaat (erkenningdossier) ingediend op 9 oktober 2006 en op 27 juni 2007 werd het erkend door de minister. De perimeter van het erkende natuurreservaat Averbode Bos & Heide wordt gesitueerd op kaart 1c.

Bij deze erkenning als natuurreservaat hoort een natuurbeheerplan. De krachtlijnen voor het toekomstig beheer en inrichting van het reservaat zijn als volgt geformuleerd in dit beheerplan: "Het gebied is groot genoeg om een beheer te voeren dat in hoofdzaak gericht is op spontane processen binnen ecosystemen. De abiotiek moet hersteld worden opdat ze een goede uitgangssituatie moet vormen. Er is duidelijk veel omvormingsbeheer nodig, zowel op niveau abiotiek als inzake beplanting. Op kleinere schaal zullen een aantal specifieke cultuurhistorische en/of halfnatuurlijke waarden nagestreefd, hersteld en behouden worden." Voor een uitgebreide beschrijving van de doelstellingen wordt verwezen naar het beheerplan (Janssen & Vervoort, 2006).

In de onmiddellijke nabijheid van het gebied (minder dan 1 km) liggen de natuurreservaten "De Werft" (Vlaams), "De Demerbroeken" (erkend) en "Houterenberg-Pinnekenweijer" (Vlaams). De erkende reservaten zijn in beheer bij Natuurpunt Beheer en de Vlaamse bij het Agentschap voor Natuur en Bos.

Bosdecreet

Bosbeheerplan

Voor elk privaat bos groter dan 5 ha én voor elk openbaar bos moet een bosbeheerplan opgesteld worden. Het bosbeheerplan omvat de beheervisie en de maatregelen (bv. kapregeling) die gepland zijn in het bos. Volgende bosbeheerplannen hebben specifieke relevantie voor dit project:

- beheerplan voor openbaar en privé-bos binnen de gemeente Tessenderlo;
- beperkt bosbeheerplan voor eigendom van de Abdij van Averbode;
- uitgebreid bosbeheerplan bossen in eigendom van vzw Kempens Landschap

Ontbossingen

In het kader van het project worden ontbossingen gedaan. Hiervoor is een stedenbouwkundige vergunning en een sluitend compensatievoorstel nodig. Dit wordt aangevraagd op het niveau van de werken.

Beleidsplannen, visies en projecten m.b.t. natuur en bos

In 2011 wordt het LIFE- en natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide afgewerkt. Er wordt maximaal met de doelstellingen van deze projecten rekening gehouden.

2.3.5 Landschap en cultuurhistorie

Decreet betreffende de landschapszorg

Ankerplaatsen en erfgoedlandschappen

Ankerplaatsen omvatten de meest waardevolle landschappen in Vlaanderen. Deze zijn geïnventariseerd in de landschapsatlas. De selecties in de landschapsatlas hebben evenwel geen juridische gevolgen. Deze selecties vormen wel een belangrijke basis van informatie om te komen tot een definitieve aanduiding als ankerplaats. Na definitieve aanduiding geldt voor administratieve overheden een zorgplicht voor al haar beslissingen die een impact kunnen hebben op de desbetreffende ankerplaats.

Door de aanduiding als ankerplaatsen dienen de landschappelijke waarden en kenmerken mee afgewogen te worden bij het opstellen van ruimtelijke uitvoeringsplannen die geheel of gedeeltelijk in ankerplaatsen gelegen zijn. Vanaf de opname in de ruimtelijke uitvoeringsplannen worden de ankerplaatsen erfgoedlandschappen genoemd. De stedenbouwkundige voorschriften uit het RUP en de zorgplicht gelden voor iedereen.

In het projectgebied is 1 ankerplaats aanwezig: Ankerplaats Abdij en bos van Averbode en Gerhagen (A17003), met relictzoneassociaties Bos- en beemdencomplex Houtvenne, Herselt en Veerle (R10134), Averbodebos (R12701) en puntrelictassociaties Abdij van Averbode (P20844), Kasteel Hasselbroek (P70209), Abdijkerk van Averbode (P70210), Oude molen (P70212).

Hiervan liggen relictzone 'Averbodebos' en een klein deeltje van relictzone 'Beemdencomplex Houtvenne, Herselt en Veerle' en puntrelicten Abdij van Averbode, Abdijkerk van Averbode en het kasteel Hasselbroek in het projectgebied.

Landschapselementen en opbouwende onderdelen van de ankerplaats, toegespitst op het projectgebied van poort Averbode:

- Geomorfologie en hydrografie
 - o Macroreliëf: landduinen (stuifzand) en holle wegen (o.a. Weefberg)
 - o Hydrografische elementen: beek, vallei (o.a. Gerhagenloop, Heideloop)
 - o Moerassige gronden: vennen

- Elementen van bouwkundig erfgoed, nederzettingen en archeologie:
 - o Landbouwkundig erfgoed: hoeve, schuur, stal, wagenhuis (o.a. abdijhoeve, Bierhoeve, Den Eik)
 - o Kerkelijk erfgoed: kerk, kapel, abdij, klooster, pastorie (o.a. abdij van Averbode, Mariapark, kapel Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weëen)
 - o Klein historisch erfgoed: (o.a. graven van Ernest Claes en Armand Boni, muren, poorten)
 - o Militair erfgoed: schans (Gerhagenschans)
 - o Koeren hovingen: tuin, park (abdijtuin, Mariapark)
 - o Molens: windmolen, o.a. Oude Molen (Achterheide), restanten Oude Molen (Houterenberg)

- Elementen en patronen van landgebruik:
 - o Puntvormig: bomengroep, solitaire bomen
 - o Lijnvormig: dreef, bomenrij, houtkant, hagen
 - o Kunstmatige vijvers: vijver
 - o Topografie: onregelmatig
 - o Historisch stabiel landgebruik: plaggenbodems, heide
 - o Typische landbouwteelten: hoogstam
 - o Bos: naald, loof, hooghout, struweel (o.a. Averbodebos, Averbodeheide, Houterenberg).

- Elementen van transport en infrastructuur
 - o Wegenis: weg, pad, straalvormig patroon rond centrale abdij

Landschapswaarden van de ankerplaats:

- Wetenschappelijke waarde:
 - o Het landschap strekt zich uit tussen de getuigenheuvels die hier als uitlopers van het Hageland aanwezig zijn, op de overgang naar de Kempen
 - o Het voorkomen van verschillende reliëfelementen en gradiënten (bodem, vochtigheid enz.) zijn de basis voor landschappelijke verscheidenheid met bossen, graslanden, heiderelicten, duin- en stuifzandvegetaties, lineaire landschapselementen, struwelen, vennen, vijvers enz

- Historische waarde:
 - o De abdij speelde een zeer belangrijke rol bij de ontginning en ondersteuning van de landbouw en veeteelt in de omgeving. De abdij was reeds vanaf de 18de eeuw één van de pioniers om de aanvankelijke loofbossen en heide om te vormen naar naaldbossen. De omgeving is de laatste eeuwen nog weinig gewijzigd en thans gaaf herkenbaar als een samenhangend geheel waarin een straalvormig patroon van paden en wegen de centrale abdij verbindt met de dorpen, hoeves, kapellen en bossen.

- Esthetische waarde:
 - o De barokke abdijkerk, het gotische poortgebouw in diestiaanzandsteen en de overige gebouwen die werden opgetrokken in rode en afwisselend witte baksteen, vormen een schilderachtig geheel in de bosrijke omgeving. De aanwezigheid van hoeves en kapellen in de omgeving hangt daarmee nauw samen.

- Ruimtelijk structurerende waarde:
 - o De aanwezigheid van de abdij en de invloed die er vanuit ging, waren bepalend voor de opbouw en organisatie van het landschap. De omgevende bossen zijn door hun uitgestrektheid uniek voor deze regio.

- Sociaal-culturele waarde:
 - o De abdij van Averbode is nog steeds een belangrijkeabdij, dat o.a. functies vervult op gebied van bezinning, pastorale werking en cultuur. Kerk en voorplein zijn voor het publiek toegankelijk.
 - o Gerhagen wordt beheerd met het oog op zachte recreatie. Plaatselijk zijn zones voor sportievere activiteiten voorzien. Het hele gebied is volledig verkeersvrij. Vanuit het

Bosmuseum vertrekken geleide wandelingen. Wandel-, fiets- en ruiterspaden zijn er uitgestippeld en geven verbinding met de ruimere regio, zoals ook richting abdij.

Decreet tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten

Beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten zijn gericht op het behoud van de aanwezige artistieke, wetenschappelijke, historische, volkskundige, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarden. Er gelden een aantal algemene en specifieke (voor het desbetreffende monument, stads- of dorpsgezicht) beschermingsvoorschriften.

De Abdij van Averbode is beschermd als monument en omvat de abdijkerk, de prelatuur, de konventgebouwen, de pandgang, de sacristie, de kapittelzaal, de boekenwinkel, het poortgebouw met de aanpalende bergplaatsen, de pastorie, de gebouwen tussen de pastorie en de drukkerij, het jeugdheem, de schrijnwerkerij en remise, de stallen, de schuur, het washuis, de pikkelpoort, de slotmuur met kapelletjes en de muur van de boomgaard.

2.3.6 Landbouw

Randvoorwaarden gemeenschappelijk landbouwbeleid

Vanuit het Europese landbouwbeleid gelden voor de landbouw een groot aantal bepalingen gericht op een duurzaam landbouwgebruik. Naast generieke randvoorwaarden kennen bepaalde randvoorwaarden (bemestingsnormen, erosiebestrijdingsmaatregelen, behoud areaal blijvend grasland, ...) gebiedsspecifieke normen of toepassingsgebieden. Bij het ruilen en herverkavelen van landbouwgronden dient hiermee rekening worden gehouden.

2.3.7 Archeologie

Decreet archeologisch patrimonium

Het decreet op het archeologisch patrimonium van 30 juni 1993 (B.S. 15/09/1993) regelt de bescherming, het behoud, het herstel en de instandhouding van het archeologisch patrimonium. In dit decreet worden archeologische opgravingen georganiseerd en gereguleerd.

- Stedenbouwkundige vergunning – advies erfgoedconsulent
Voor alle bouwvergunningplichtige werken moet een advies bij het Agentschap Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed Vlaanderen (ARO-OE) ingewonnen worden. ARO-OE brengt advies uit dat bindend is voor zover het voorwaarden oplegt, die bij de uitvoering van de werken gerespecteerd moeten worden.
- Meldingsplicht
Wanneer archeologische goederen worden gevonden, geldt een meldingsplicht ten aanzien van de bevoegde administratie.
Het project voorziet graafwerken waarbij opvolging door een archeoloog gewenst is.

Verdrag van Malta

De Europese Conventie van Malta (La Valetta) van 16 januari 1992 (Verdrag van Malta) behandelt algemene richtlijnen aangaande de zorg voor het archeologische erfgoed

Dit verdrag voorziet in het betrekken van de archeologie in de vroegste planfase van projecten, tevens dient de bouwheer die de destructie veroorzaakt de nodige middelen voor onderzoek ter beschikking te stellen.

2.3.8 Recreatie

Beleidsplannen, visies en projecten m.b.t. recreatie en toerisme

Recreatiedomein de Vijvers:

De nieuwe eigenaars van NV De Vijvers hebben de intentie om het bestaande recreatiepark te saneren en de accenten te verschuiven van recreatie naar sport- en belevingspark. De ontwikkelingsmogelijkheden worden afgetast.

In het kader van een planologische aanvraag (2009) voor het domein werd ook een mobiliteitseffectenrapport opgemaakt.

2.3.9 Jacht

/

2.3.10 Milieubeleid

/

2.3.11 Mobiliteit

Mobiliteitsplannen

Gemeente Scherpenheuvel-Zichem (goedgekeurd 2001):

In het beleidsplan springen een aantal strategische projecten in het oog die van belang kunnen zijn voor het projectgebied:

Opwaarderen van de toeristische infrastructuur op de noord-zuidas, nl. de as Averbode-Zichem-Scherpenheuvel door:

- uitbouw van alternatieve fiets- en voetgangersverbindingen langs de verlaten trambedding geïntegreerd in een regionaal fietsnetwerk en gekoppeld aan een fietsverhuurdienst (NMBS of privé)
- uitbouw van een toeristenbusje dat de verschillende attractiepolen met het busstation in Scherpenheuvel, het treinstation in Zichem, het fietsroutenetwerk en de randparkings verbindt.

Opwaardering publiek domein Averbode door de opmaak van een totaalplan voor de herinrichting van de kern waarbij de doortocht van N212 bekeken wordt in functie van verkeersveiligheid en leefbaarheid (o.m. maximalisering zone 30 in de kern, kruispuntbeveiligingen).

Aanleg van fietspaden:

- N212 tussen Scherpenheuvel en Averbode: aanleg ontbrekende fietspaden weg naar Veerle: aanleg aanliggend/verhoogde fietsinfrastructuur
- N127: aanleg van vrijliggende fietspaden langs beide zijden van de rijbaan met respect voor de bestaande laanbeplanting.

Gemeente Laakdal (goedgekeurd februari 2002):

In het mobiliteitsplan worden N165 (Averbodebaan) en N127 (Turnhoutsebaan) beschreven als lokale wegen type I die verbindend zijn op lokaal niveau. N165 behoort tot het secundaire en N127 tot het primaire gemeentelijk fietsnetwerk.

Gemeente Tessenderlo (goedgekeurd februari 2002)

N127 Turnhoutsebaan is geselecteerd als een lokale weg I (= lokale verbindingsweg tussen Diest en Veerle. Voor de fietsinfrastructuur langs N127 streeft men naar een vrijliggend fietspad en een beveiligde oversteekplaats ter hoogte van de parking te Gerhagen.

Verkenningnota verbreding en verdieping Mobiliteitsplan

De actualisering van het mobiliteitsplan is gebeurd via de procedure van de sneltoets (juni 2007). De sneltoetsprocedure leidde tot de keuze van spoor 2: verbreden en verdiepen van een aantal thema's.. Het recentste document ter uitvoering van deze procedure is fase 3 van spoor 2: verbreden en verdiepen: beleidsplan april 2011 (goedkeuring gemeenteraad juni 2011)

3 Projectbeschrijving

3.1 Projectdefinitie en doelstellingen inrichtingsplan

3.1.1 Probleemstelling

Op dit moment ontbreekt binnen het projectgebied van Poort Averbode een duidelijke samenhang. Bestaande en geplande ontwikkelingen hebben weinig relatie met elkaar, de toeristisch-recreatieve druk is niet goed verenigbaar met de rust van de abdij en de omliggende natuur, belangrijke verkeersaders doorsnijden het gebied en er ontbreekt een omgeving die voorzien is van basisrecreatieve voorzieningen die ingericht is om bezoekers op een aangename manier door het gebied te gidsen.

Op sommige dagen is het kerngebied van de poort van Averbode zelfs slachtoffer van zijn eigen succes. Op zonnige weekenddagen worden de grenzen van de ruimtelijke draagkracht op vlak van mobiliteit en landschappelijke verantwoordelijkheid overschreden.

Onderstaande knelpunten doen zich voor in het gebied, ze worden geordend per thema.

a) Ontbreken recreatief onthaal

In Averbode is geen aantrekkelijk en herkenbaar recreatief onthaal te vinden. Er is, naast de beperkte informatieverstrekking in Den Eik, geen algemeen infopunt waar bezoekers informatie betreffende routes, bezienswaardigheden of de natuur kunnen vinden. Ook de bewegwijzering is niet optimaal. Over het algemeen kent het projectgebied een verouderde inrichting. Er zijn onvoldoende zitbanken of picknickmogelijkheden en het aanwezige straatmeubilair is in slechte staat. Ook de recreatieve verbindingen en het publiek domein zijn in het algemeen in slechte staat en ogen weinig uitnodigend.

De ontwikkeling van een basisonthaalinfrastructuur in Averbode in het gebied de Merode, vraagt om zichtbaarheid van deze locatie voor bezoekers. Bezoekers moeten op die manier duidelijk zien waar ze zich in het gebied de Merode bevinden. Op die manier ontstaat een herkenbaarheid die past in de huisstijl van de Merode en vergelijkbaar is met de andere basisonthaalinfrastructuur die ontwikkeld wordt in het ruimere gebied.

b) Dominantie van het autoverkeer

Door het ontbreken van een recreatief onthaal ontstaat veel zoekverkeer. Bezoekers die aankomen met de wagen weten niet waarheen en parkeren daarom her en der hun wagens. Het parkeren gebeurt volledig ongestructureerd. Sommige parkings zijn voor velen ongekend en dus onderbenut. Door de meeste dreven is het mogelijk met de auto te rijden of te parkeren, waardoor het beeld van de wagen domineert op het waardevolle landschap. Maar ook de verkeersveiligheid voor de vele fietsers en wandelaars in dit gebied lijdt hieronder. Het autoverkeer op N212, N165 en N127 heeft een hoge snelheid waardoor de barrièrewerking van deze steenwegen wordt versterkt met versnippering als resultaat. Omwille van dit snelle verkeer en de weinig aangepaste inrichting ontstaan onveilige oversteekplaatsen.

c) Degradatie van de landschappelijke kwaliteit

In de omgeving van de abdij van Averbode is de geschiedenis sterk aanwezig in het landschap. Een groot deel van de historische structuurbepalende en landschappelijk waardevolle dreven zijn echter in slechte staat en zijn steeds minder goed leesbaar. Door de hoge recreatiedruk bevinden verschillende bomenrijen zich in een stresssituatie. Zo worden de wortels van de bomenrijen in Abdiestraat zwaar aangetast door geparkeerde wagens waardoor de bomen aftakelen en soms verwijderd moeten worden. De dubbele bomenrij is zo goed als onherkenbaar geworden door de onderbroken rijen en opgaande beplanting. Ook in andere dreven verdwijnen de kenmerkende bomenrijen.

d) Nood aan verhoging van de leefbaarheid

Binnen het projectgebied zijn verschillende initiatieven, elk met hun eigen sfeer en karakteristieken, naast elkaar gegroeid. Natuurlijkhebbers genieten hier van de afwisselende

landschappen en bossen, abdijbezoekers komen voor de rust en sereniteit, recreanten komen iets eten of drinken in de aanwezige restaurant- en horecagelegenheden, komen er een ijsje smullen in de 'Abdijsstraat' of het klompenbelevingspad uitproberen. Daarnaast staan in de toekomst nog verschillende initiatieven op stapel.

Dankzij al deze initiatieven geniet het projectgebied een hoge populariteit met een groot aantal bezoekers tot gevolg. Geen van deze initiatieven zijn echter op elkaar afgestemd. De rust en sereniteit die rond de abdij heerst, dreigt verloren te gaan door de huidige hoge recreatiedruk. De verhoging van recreatieve activiteiten en voorzieningen genereren een toename van het autoverkeer en de parkeervraag. Dit betekent een bijkomende overlast voor de bewoners van het centrum van Averbode en voor het recreatief langzaam verkeer in het gebied.

Ook de slechte verbindingen voor traag verkeer naar het kerkhof, tussen Den Eik en de abdij zijn aan verbetering toe.

e) Nood aan attractieve en recreatieve inrichtingen van de natuurlijke omgeving

Averbode Bos&Heide is een belangrijk natuurgebied waarvoor de basisonthaalinfrastuctuur in Averbode een toegang zal zijn. De natuurlijke inrichting van dit gebied werd in het natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide op punt gesteld. De cultuurhistorische en recreatieve troeven van dit gebied kunnen echter nog meer in de verf gezet worden om bezoekers doorheen dit gebied te leiden. Kleine, veelal puntsgewijze inrichtingen kunnen het gebied boeiender maken voor de recreanten en bezoekers. Dit alles natuurlijk in overeenstemming met de draagkracht van het gebied.

3.1.2 Doelstelling

Het creëren van basis-onthaalinfrastuctuur in Averbode is één van de schakels in een ruimere visie op het onthaal in het gebied de Merode. Met de ontwikkeling ervan zal het onthaal verbeteren en wordt tegelijkertijd de ruimtelijke structuur en de samenhang in het gebied beter zichtbaar.

De ontwikkeling van de toegangspoort van Averbode is in die zin een strategisch project omdat het vandaag de dag al een belangrijke aantrekkingspool is voor bezoekers en omdat het een scharnierpunt is in het ruimer gebied van de Merode.

Door inrichting krijgen volgende kernideeën een effectieve uitvoering op terrein:

- Ontwikkeling van basisinfrastructuur met onthaalfaciliteiten;
- Geleiding van autoverkeer binnen het kerngebied;
- Geleiding van recreatieve stromen binnen het kerngebied met een optimale aansluiting naar de omgeving;
- Maximale afstemming tussen aanwezige en nieuwe activiteiten en initiatieven in het kerngebied en de ruime omgeving;
- Landschappelijke opwaardering en versterking van beeldbepalende structuren in het kerngebied en de nabije omgeving;
- Verhoging verkeersveiligheid in het kerngebied en de nabije omgeving;
- Poort Averbode als belangrijke poort in het gehele gebied de Merode accentueren en zichtbaar maken in het landschap.

Doelstelling van het inrichtingsplan:

Uitbouw van het kerngebied als onthaalpoort voor het gebied de Merode waarin de bezoeker en recreant op een veilige, gemakkelijke en duidelijke manier zijn weg vindt.

Hierbij wordt veel aandacht gegeven aan de landschappelijke opwaardering van de regio en aan de natuurlijke en recreatieve draagkracht ervan.

Voor het ruimere gebied worden maatregelen genomen om de natuurlijke omgeving van Averbode Bos&Heide op toeristisch-recreatief, cultuurhistorisch en natuurlijk vlak aantrekkelijk te maken.

Bij de inrichting wordt vertrokken van de 'huisstijl voor inrichting' die voor het gebied de Merode is ontwikkeld. De rode draad in deze huisstijl zijn 'open lagen', geïnspireerd door de gelaagdheid die in het hele gebied de Merode aanwezig is, bestaande uit cultuurhistorische lagen, recreatieve lagen en landschappelijke lagen die naast elkaar voorkomen. Poort Averbode is een gebied waar deze

gelaagdheid nu reeds op het terrein te onderscheiden is. Deze gelaagdheid bepaalt in grote mate de aantrekkingskracht van de poort. Doel van het inrichtingsplan is deze gelaagdheid beter vorm te geven en te accentueren voor bezoekers en gebruikers.

3.2 Inrichtingsconcept

Op kaart 1 is het gebied afgebakend waarop dit inrichtingsplan betrekking heeft.

Het gehele gebied is ruim 796 ha groot en omvat belangrijke recreatieve en cultuurhistorische aantrekkingspolen zoals de Abdij der Norbertijnen van Averbode, domein de Vijvers, centrum Averbode, ... Maar ook de ruime, natuurlijke omgeving errond wordt mee betrokken in het inrichtingsplan, met het natuurgebied Averbode Bos&Heide als belangrijkste onderdeel.

Het inrichtingsconcept voor Poort Averbode steunt op deze zonering en heeft volgende uitgangspunten:

- Sterke ontwikkeling van het kerngebied van de poort (met o.a. de recreatieve en cultuurhistorische aantrekkingspolen);
- Ondersteunende maatregelen in de natuurlijke en attractieve omgeving in nabijheid van het kerngebied.

3.2.1 Inrichtingsconcept kerngebied

3.2.1.1 *Gelaagde poort*

Kenmerkend voor het kerngebied van poort Averbode is de gelaagde opbouw van het gebied. Verschillende types van omgevingen, elk met hun eigen sfeer en karakteristieke elementen, komen voor. Vier subpolen onderscheiden zich naar inhoud en beleving:

- De abdij van Averbode vormt een belangrijke cultuurhistorische trekker. In en rond de abdij komen bezoekers voor de serene sfeer en de rust. Kenmerkend en grote publiekstrekker vormen de ijskarren in de Abdijstraat ("lekdreef"), vlak buiten de site van de abdij. Dit vormt het hart van het kerngebied.
- Hoeve Den Eik bevindt zich centraal in de natuurlijke groene gordel van Averbode Bos&Heide. Dit natuurgebied is lange tijd ontoegankelijk geweest omdat het private domein als jachtterrein en voor bosbouw werd ingericht. Het gebied is inmiddels openbaar toegankelijk. Vanuit hoeve Den Eik trekken bezoekers het natuurgebied in.
- Het centrumgebied van Averbode bestaat uit een straat waar winkelfuncties en openbare functies gecombineerd voorkomen. Het centrumgebied is momenteel onvoldoende betrokken en verweven met de overige polen in de poort.
- Domein de Vijvers vormt sinds lang een recreatieve trekker in het gebied. De toekomst van dit domein is momenteel in een overgangsfase. Nog niet alle krijtlijnen zijn uitgezet, maar het domein blijft onlosmakelijk verbonden bij de site rond de abdij en centrumgebied Averbode.

De identiteit van het kerngebied wordt gevormd door de verschillende belevingszones. Hierdoor worden uiteenlopende groepen van bezoekers tot het gebied aangetrokken. De verschillende zones vormen het succes van poort Averbode. Poort Averbode kan zich zo in de toekomst verder profileren als een poort met een sterk verscheiden aanbod aan natuur, cultuur, ontspanning, rust en voorzieningen.

Verbindingen tussen deze polen worden ontwikkeld, zodat doorstroming van recreanten op een duidelijke, veilige en aangename manier gebeurt.

3.2.1.2 *Ontvangende poort*

Vrijwel alle ruimte in het kerngebied van poort Averbode wordt gebruikt door autoverkeer. De auto staat centraal in de huidige inrichting. De recreant is naar de marge gedrukt.

Uitgangspunt voor een hoogwaardig inrichtingsconcept voor het kerngebied van de poort, is een grondige evaluatie van de bestaande verkeersstructuur. Hierbij wordt uitgegaan van het principe dat de autobereikbaarheid van de poort gegarandeerd dient te blijven, maar dat de autodominantie afneemt en dat er publieke ruimte voor de recreanten wordt vrijgemaakt.

Daarom:

- Wordt het hart van het kerngebied, Abdijplein en Abdijstraat, vrijgemaakt van gemotoriseerd verkeer. Hier wordt een belangrijke ontmoetingsruimte uitgebouwd voor langzaam verkeer en zachte recreatie;
- Wordt het autoverkeer beperkt tot de gewestwegen en de Poortbergstraat, waardoor de tussenliggende verbindingen volledig ter beschikking van het langzaam verkeer komen;
- Worden parkeerplaatsen functioneel ingericht en beter aangekondigd. De parkeerplaats bij hoeve Den Eik, de parking aan de uitgeverij, de parking in de Poortbergstraat, de parkings in centrum Averbode en de parking aan het domein De Vijvers vangen de verschillende bezoekers op. Aan deze parkings worden ontvangstzones uitgebouwd met kwalitatieve informatievoorziening en met voldoende inrichtingselementen. Een duidelijke signalisatie van deze verschillende parkeerlocaties dringt zich op.

Tussen deze ontvangstzones wordt een eenheid in ontwerp, materiaalgebruik en functioneren vooropgesteld om de samenhang en de leesbaarheid in de poort te verhogen.

3.2.1.3 *Ingerichte poort*

In poort Averbode vormen een aantal recreatieve verbindingen een 'ruggengraat' die centraal door het kerngebied loopt. Deze verbinden het Uitgeverijplein, het Abdijplein, het centrumgebied van Averbode en de inkomzone van domein De Vijvers en hoeve Den Eik met elkaar. Op strategische locaties ontstaan 'verdichtingen' van de ruggengraat. Deze zones vormen de belangrijkste pleisterplaatsen in poort Averbode. Ze worden voorzien van fietsen- paardenstallingen, zitbanken, picknicktafels en informatieborden. Het uitrustingsniveau is hier hoog.

Naast de 'ruggengraat' is een tweede onderscheid te maken in verbindingen van tweede orde. Deze verbindingen garanderen een recreatieve continuïteit naar de ruimere omgeving. Het inrichtingsniveau van deze verbindingen blijft beperkt (enkel zitbanken waar nodig).

De landschappelijke beleving in de poort wordt door middel van dreefherstel verbeterd. In nauwe aansluiting op de voorziene herstellingen aan dreven in het natuurinrichtingsproject Averbode Bos & Heide (driehoek rond abdij van Averbode) worden de dreefstructuren hersteld in Abdijstraat, Poortbergstraat, en Kroningsdreef.

In het kerngebied van de poort wordt het meubilair conform de huisstijl toegepast. In de lange dreven worden de verschillende inrichtingselementen in de lengte geplaatst waardoor het uitzicht van de dreef open blijft. Op knooppunten worden meerdere inrichtingselementen bij elkaar geplaatst. De inrichtingselementen worden steeds zoveel mogelijk geschakeld toegepast.

In het hele gebied de Merode en in poort Averbode in het bijzonder dient een samenhangende signalisatie gebruikt te worden. In het kerngebied van de poort worden daarom bakens geplaatst bij de verschillende onthaalvoorzieningen (Den Eik, parking Uitgeverijplein, Abdijplein en andere functionele parkings). De bakens geven aan de automobilisten die de omgeving bezoeken te kennen dat er parkeergelegenheid is en ter plaatse informatie over de omgeving wordt verstrekt.

De bakens worden volgens de huisstijl van het gebied opgemaakt. Het baken bevindt zich langsheen de openbare weg.

Om de verschillende deelgebieden in het gebied de Merode aan te duiden worden ook deelgebiedbakens geplaatst. Zij geven aan automobilisten te kennen dat ze een belangrijk deelgebied binnenrijden. In dit inrichtingsplan worden deelgebiedbakens geplaatst om het deelgebied Averbode Bos & Heide aan te duiden.

3.2.1.4 *Abdijstraat, ijskarren en abdij*

Wie aan Averbode en de abdij denkt, denkt automatisch aan de ijskarren die vlakbij de abdij in de Abdijstraat staan. Het is één van de initiatieven die reeds lange tijd zeer veel bezoekers naar deze regio trekt.

De Abdijstraat, meer bekend als Lekdreef, vormt de rechtstreekse verbinding tussen het domein de Vijvers en de abdijsite. De Abdijstraat is een eeuwenoude dreef met een rijke geschiedenis. Vanaf de jaren veertig verschijnen hier de eerste ijskarretjes. Einde jaren zeventig werden de ijskarren gemoderniseerd en kwamen de minibusjes, omgebouwd tot kleine ijssalons. Averbodes ijsroom wordt heinde en ver gepropageerd als 'de lekkernij' van Averbode. Op de warme zomerdagen is het in de Abdijstraat letterlijk aanschuiven om een ijsje te likken.

Momenteel staan de ijskarren op eigendom van NV de Vijvers en openbaar domein van de gemeente Tessenderlo. Dat zal in de toekomst zo blijven. De concessies die worden uitgegeven door NV De Vijvers lopen tot eind 2011 maar zullen verlengd worden. De concessies van de gemeente Tessenderlo lopen tot eind 2013 en kunnen verlengd worden.

Dat de begrippen 'lekdreef', 'ijskarren', en 'abdij' samen horen, bleek duidelijk uit de verschillende communicatiemomenten die in de loop van de opmaak van het inrichtingsplan werden georganiseerd (zie bijlage ...).

Er werd dan ook bewust gekozen om de locatie van de ijskarren in de Abdijstraat zelf te behouden. Op die manier blijft deze traditie bestaan.

Waarom dan ook nog de dreef verkeersvrij maken (voor gemotoriseerd verkeer)?

- Hierdoor kan een echte ontmoetingsplaats gecreëerd worden waar recreanten en bezoekers op een rustige manier kunnen genieten van de historische dreef, de abdij en een stofvrij ijsje;
- De dreef krijgt opnieuw het historische karakter van vroeger, zonder visuele vervuiling van geparkeerde auto's;
- Door de auto's te weren, worden de boomwortels van de dreefbomen niet meer belast en zullen de bomen langer in goede conditie blijven;
- De verkeersveiligheid op het Abdijplein en in de Abdijstraat verbetert. Op drukke dagen zoeken wandelaars, fietsers, auto's, ... in een wir-war hun weg naar de ijskarren. De dreef is onderdeel van het recreatieve fietsrouten netwerk.

3.2.1.5 *Parkeren*

Binnen het projectgebied zijn een groot aantal parkeermogelijkheden:

- ca. 35 plaatsen op de recent ingerichte parkeerplaats Den Eik
- ca. 16 plaatsen op de parkeerplaats tegenover het kerkhof (langs N212)
- ca. 150 plaatsen op parking uitgeverij
- ca. 30 plaatsen in Averbodsebaan
- ca. 200 plaatsen in Abdijstraat
- ca. 50 plaatsen in Poortbergstraat
- ca. 56 plaatsen op Sint-Jansplein
- ca. 40 plaatsen t.h.v. de scoutslokalen en school
- ca. 650 plaatsen voor personenwagens en 20 plaatsen voor bussen op parking domein de Vijvers, privé-eigendom.

Door de uitvoering van het inrichtingsplan zal een herschikking gebeuren van de parkeerplaatsen:

- in kader van de verkeersveiligheid langs de gewestweg Averbodsebaan, worden alle parkeerplaatsen geweerd.
- In de Abdijstraat wordt parkeren onmogelijk door het verkeersvrij maken van de dreef.
- Om het aantal oversteekbewegingen aan de N212 te beperken wordt de kleine parkeerplaats aan de begraafplaats opgeheven en geïntegreerd in de parking op het Uitgeverijplein.
- De parking aan het Uitgeverijplein wordt vergroot om de verminderde capaciteit in de Abdijstraat te compenseren.
- De parkings in de Poortbergstraat worden heringericht zodat de capaciteit gemaximaliseerd wordt.

- Betere geleiding naar de parking van domein De Vijvers, Sint-Jansplein, parking aan de scoutslokalen.
- Inrichting nieuwe parkings in Prins de Merodelaan.

Los van landinrichting worden nog andere initiatieven genomen om het parkeren zo efficiënt mogelijk te regelen:

- De parking aan domein de Vijvers wordt vergroot (privé-initiatief NV De Vijvers).
- Gemeente Scherpenheuvel-Zichem onderhandelde de mogelijkheid om de parking van de nieuwe Colruytwinkel op zondag ter beschikking te stellen.

Onderstaand kaartje geeft de parkeercapaciteit weer voor en na de herinrichting. Groene kleur duidt op toename van het aantal parkeerplaatsen, oranje duidt op een status quo. Rood duidt op een afname van de capaciteit.

De getallen in de gekleurde aanduiding duiden op de capaciteit na herinrichting, wit op de capaciteit voor inrichting.

De gebruikte cijfers van toekomstige capaciteit zijn richtcijfers.

De parkeerplaatsen langsheen Averboodsebaan (30), in de Abdijsstraat tussen Luikerdreef en Judocus Pauwelslaan (+- 100) en in de Prins de Merodelaan werden tot nu toe gedoogd.

In en om de abdij worden parkeerplaatsen gecompenseerd in de Poortbergstraat, prins de Merodestraat en Uitgeverijplein. Samen met een optimaler gebruik van de parking aan de scoutslokalen die nu op piekmomenten vrijwel niet gebruikt wordt; is dit een sterk aanbod.

De privé-initiatieven (colruyt en NV De Vijvers) zorgen ervoor dat er geen daling is in het aantal parkeerplaatsen voor het gehele projectgebied.

Via duidelijke signalisatie zullen de voertuigen naar de parkings worden geleid.

3.2.2 Inrichtingsconcept natuurlijke en attractieve omgeving van de poort

Het concept voor de ontwikkeling van poort Averbode is erop gericht om, naast een sterke inrichting van het kerngebied zelf, bezoekers te geleiden naar het omliggende interessante natuurgebied.

Voor de natuurlijke inrichting, streefbeeld voor de natuurontwikkeling, recreatieve ontsluiting door middel van routes doorheen dit natuurgebied, wordt verwezen naar het projectrapport van het natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide, 2007. De routes worden ook weergegeven op kaart 10 A en B.

Voor de ontwikkelingsvisie en het inrichtingsconcept voor de omgeving van de poort van Averbode, zijn volgende thema's belangrijk:

- ontwikkeling van cultuurhistorische en natuurlijke attractieve elementen in de omgeving
- ontwikkeling in functie van duurzaam beheer van de omgeving
- verbetering van verschillende oversteekplaatsen

Binnen het concept van de ontwikkeling van de omgeving van de poort van Averbode, krijgt de Bierhoeve en de verbindingsas tussen poort Averbode en poort Gerhagen een speciale plaats.

- De Bierhoeve is een waardevolle cultuurhistorische site binnen het natuurgebied en hiervoor beoogt men een natuur-educatieve ontwikkeling. Gelegen tussen de kerngebieden van poort Averbode en poort Gerhagen is het een schakelpunt, rustpunt en aantrekkingspunt voor het gebied.
- De verbinding tussen poort Averbode en poort Gerhagen vormt een zeer belangrijke en attractieve recreatieve as tussen beide poorten.

3.2.2.1 *Ontwikkeling van cultuurhistorische en natuurlijke attractieve elementen*

Het herstel van de vennen en de uitwerking van een uitgebreid recreatief routenet in het natuurgebied (via natuurinrichting), biedt sterke potenties om het gebied voor bezoekers ook recreatief-educatief te ontsluiten. De aanwezigheid van verschillende cultuurhistorische sites (oa. Bierhoeve) of sites met een cultuurhistorisch verhaal, vraagt om ontwikkeling ervan.

Doel is om via geleiding vanuit het kerngebied van de poort, deze sites kenbaar en toegankelijk te maken. De bezoeker wordt door de informatie die hij krijgt aangereikt in het kerngebied, geprikkeld om het gebied in te trekken. Ter plaatse wordt de bezoeker via gepaste inrichting verder geïnformeerd.

3.2.2.2 *Inrichtingen in functie van duurzaam natuurbeheer*

Omwille van de grootte van het natuurgebied, biedt het gebied uitstekende kansen om op grote schaal een begrazing met schaapkuddes op te starten en zo het behoud van de habitats op een duurzame manier te waarborgen. Deze keuze werd in het natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide gemaakt.

Hiervoor zullen er verspreid over het gebied schapenweides ingericht worden waar de schapen kunnen 'geparkeerd' worden. De inrichting van deze schapenweides is essentieel in het beheer van het gebied, maar geeft ook een extra dimensie wanneer er door dergelijk gebied gerecreëerd wordt.

3.2.2.3 *Inrichting oversteekplaatsen*

Om de veiligheid van de recreanten en bezoekers te verhogen, is een verbetering van verschillende oversteekplaatsen noodzakelijk op plaatsen waar een bundeling van recreatieve routes de gewestwegen snijden. Deze verbeteringen zijn zowel in het kerngebied van de poort als erbuiten noodzakelijk.

Een uniforme en herkenbare inrichting moet nagestreefd worden, zodat de automobilist en de recreant hierop kunnen anticiperen.

3.3 Inrichtingsmaatregelen

3.3.1 Maatregelen via het instrument landinrichting

De maatregelen die via landinrichting worden uitgevoerd, worden ingedeeld volgens onderstaande deelgebieden (kaart 4).

Deelgebieden:

1. Kerngebied van de ontvangende poort
2. Zone Bierhoeve en omgeving
3. Overige maatregelen

Kaart 12a en b geven de geplande inrichtingsmaatregelen weer.

Maatregelen 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.2.9 zijn gelegen in gewestplanbestemming 'ambachtelijke bedrijven en KMO's', maatregelen 1.4.2 en 1.4.1 zijn (gedeeltelijk) gelegen in woongebied.

Voor deze maatregelen zal een uitzondering gevraagd worden om het instrument landinrichting te kunnen toepassen.

1. Kerngebied van de ontvangende poort

De visie om poort Averbode in te richten als een ontvangende poort, gaat uit van een prioritaire inrichting van het kerngebied. Doel van de inrichting is bezoekers naar het kerngebied te leiden, bezoekers hier te ontvangen en wegwijs te maken in de nabije omgeving.

Dit kerngebied situeert zich rond 4 belangrijke onthaalvoorzieningen, namelijk (van noord naar zuid in het kerngebied):

- Onthaalvoorziening Den Eik
- Onthaalvoorziening Uitgeverijplein
- Onthaalvoorziening Abdijplein
- Onthaalvoorziening centrumgebied Averbode

Door de inrichting van verschillende dreven en verbindingswegen in het kerngebied worden deze onthaalvoorzieningen met elkaar verbonden. Langsheen deze lineaire elementen worden recreanten geleid en uitgenodigd om de (ruimere) omgeving van de poort van Averbode te ontdekken.

1.1 Ontwikkeling onthaalvoorziening Den Eik

1.1.1 Inrichting voorplein Den Eik

Om het voorplein extra aantrekkelijk te maken wordt een boom aangeplant, met aandacht voor zichtbaarheid bij het op- en afrijden van de parking.

De toegang tot de brasserie wordt heraangelegd zodat toegang voor mindervaliden mogelijk is.

1.1.2 Plaatsen van een baken

Op het voorplein wordt een baken geplaatst (huisstijl). Het baken bevindt zich langsheen de openbare weg, financiering gebeurt door de betrokken partner, Kempens Landschap vzw.

1.1.3 Geleiding fietsverkeer Grensstraat

Er heerst momenteel een onveilige situatie tussen de fietsers en de op- en afrijdende auto's van de parking van Den Eik. Een geleiding van de fietsers tussen de Grensstraat en het fietspad langs de N212 is aangewezen. Er wordt voorgesteld een landschappelijk passende afsluiting te plaatsen in het genre van 'post and rail'. Deze afsluiting bevindt zich op de openbare weg en op het grondgebied van Laakdal. De financiering gebeurt door de betrokken partner, de gemeente Laakdal.

1.1 Ontwikkeling onthaalvoorziening Den Eik

Code	Maatregel	Uitvoerende partner	Beheerder	Hoeveelheid	
1.1.1	Inrichting voorplein Den Eik	KL vzw	KL vzw	1,00	TP
1.1.2	Plaatsen van een baken	KL vzw	KL vzw	1,00	st
1.1.3	Geleiding fietsverkeer Grensstraat	gemeente Laakdal	gemeente Laakdal	1,00	TP

1.2 Ontwikkeling onthaalvoorziening Uitgeverijplein

Het plein is momenteel ingericht als parkeerplaats voor zowel personeel van de uitgeverij als voor bezoekers van de abdij. Over de parking lopen diverse recreatieve routes vanaf de abdij in de richting van de Boonstraat. De parkeerplaats ligt echter weinig herkenbaar in het gebied en is hierdoor slecht ingebed in het recreatief onthaal van de poort. Tevens zorgt de combinatie van parkeren met doorgaande recreatieve routes voor onveilige situaties.

Het uitgeverijplein, de verbinding langsheen de abdijsmuur (richting Abdijplein) en een deel van de wandelverbinding met Den Eik zijn momenteel in eigendom van de abdij. Gemeente Scherpenheuvel-Zichem zal het huidige Uitgeverijplein, de uitbreiding ervan (ontbossing, de verbinding langs abdijsmuur en een deel van de wandelverbinding naar Den Eik in erfpacht nemen van de abdij.

Het uitgeverijplein zal via landinrichting intensiever worden uitgebouwd als onthaalzone.

Volgende maatregelen worden gepland binnen landinrichting:

1.2.1 a erfpachtovereenkomst uitgeverijplein

Vooraleer er gestart kan worden met de uitvoering van deze werken dient er een erfpachtovereenkomst afgesloten te worden tussen de abdij (als eigenaar) en de gemeente Scherpenheuvel-Zichem (als erfpachthouder). Het opmetingsplan zal worden opgemaakt door de VLM. De notariskosten zijn voor 50% subsidieerbaar via landinrichting.

1.2.1 Inrichting parking Uitgeverijplein: afbraak

De parkeerplaatsen die in het kader van de parkeerherstructurering in de directe omgeving van de abdij vervallen (oa. autovrij maken Abdijstraat) worden hier (gedeeltelijk) gecompenseerd. Hiervoor is het noodzakelijk de parking te vergroten en de toegang naar de uitgeverij te verplaatsen.

Door het aansnijden en ontbossen van het naastliggende bestaande bos kan de parking uitgebreid worden, waardoor de capaciteit stijgt tot 150 parkeerplaatsen (richtcijfer). De bestaande asfaltverharding wordt opgebroken.

1.2.2 Inrichting parking Uitgeverijplein: aanleg

1.2.2 a inrichting parking Uitgeverijplein: aanleg door de gemeente Scherpenheuvel-Zichem

De rijwegen van de parking worden opnieuw verhard (asfalt) en de parkeervakken worden aangelegd met doorgroei tegels en ingezaaid met gras. De afwatering van de verharde oppervlakken en de aansluiting van de afvoer op de baangrachten wordt voorzien.

In het kader van de ontbossing en de noodzakelijke compensatie, wordt voorgesteld om de huidige parking voor de begraafplaats (gelegen langs N212) te bebossen.

De parking wordt zo aangelegd, dat het autoverkeer en de diverse recreatieve routes van elkaar worden gescheiden.

1.2.2 b inrichting parking Uitgeverijplein: afsluiting domein Abdij

Gemeente Scherpenheuvel-Zichem neemt de aanleg van de parking voor haar rekening exclusief de nieuwe afsluiting voor de eigendom van de abdij van Averbode. Dit is voor rekening van de abdij zelf.

De oversteekplaats richting Boonstraat wordt veiliger ingericht (uitgevoerd door AWV via de provinciale commissie voor verkeersveiligheid, geen subsidiering in het kader van LI, zie 3.3.2).

1.2.3 Inrichting parking Uitgeverijplein: inrichting - groenvoorziening en meubilair

Bij de herinrichting en uitbreiding van het Uitgeverijplein gaat bijzondere aandacht naar de landschappelijke inpassing ervan. Bijkomende bomen en groene parkeerplaatsen vormen een groen en aantrekkelijk geheel. Een groenbuffer vormt een visuele buffer naar de achterliggende gebouwen van de uitgeverij.

Onthaalvoorzieningen (1 informatiebord, 2 zitbanken, ...) worden toegevoegd, uitgevoerd in de huisstijl. Er worden 4 verlichtingspunten voorzien (vergelijkbaar met huidige situatie) met aandacht voor de ecologische inpassing hiervan. Er worden geen vuilbakken geplaatst.

1.2.4 Inrichting verbinding Uitgeverijplein – Abdijplein langsheen abdijmuur: afbraak

1.2.5 Inrichting verbinding Uitgeverijplein – Abdijplein langsheen abdijmuur: aanleg

Het Uitgeverijplein vormt in het kerngebied van de poort het noordelijke deel van de recreatieve ruggengraat (zie 3.2.1.3). Een goede verbinding richting Abdijplein is daarom noodzakelijk, want deze route langs de abdijmuur (aan de achterzijde van de schrijnwerkerij) vormt de verbinding tussen het Abdijplein, het Uitgeverijplein en de Boonstraat. Het traject is momenteel volledig als geasfalteerde parking ingericht met weinig aandacht voor het langzaam verkeer.

Via de maatregelen landinrichting wordt de verbinding verkeersvrij gemaakt voor gemotoriseerd verkeer en verdwijnen de haakse parkeerplaatsen tegen de muur. Op het meest noordelijke deel komen de recreatieve stromen, omwille van de beperkte ruimte, gemengd voor. Hierna vindt een ruimtelijke scheiding plaats.

Recreatieve doelgroepen zijn wandelaars, fietsers en mountainbikers. Deze worden in twee groepen gescheiden, met na te streven breedtes:

- Wandelaars: 3,5m
- Fietsers + mountainbikers: 2,5m

De strook die wordt voorzien voor fietsers en mountainbikers is 2,5m vegecol. Hiervoor wordt gewerkt met de fundering en breedte van de huidige asfaltlaag die aan vervanging toe is. De vegecolverharding vormt visueel een eenheid met het fietspad in de Boonstraat dat recentelijk werd aangelegd in vegecol.

Voor wandelaars wordt een strook van 3,5m asfalt afgeschraapt en voorzien van een halfverharding. De overige asfalt wordt volledig verwijderd.

1.2.6 Inrichting verbinding Uitgeverijplein – Abdijplein langsheen abdijsmuur: groenvoorziening en meubilair

Langsheen deze verbindingsas wordt meubilair voorzien om de recreanten en gebruikers van de parking op een natuurlijke manier te geleiden richting Abdijplein en toegang van de abdij (bv. in de vorm van verlichtingselementen).

Beplanting langsheen de abdijsmuur wordt voorzien, waarbij gewerkt wordt met streekeigen plantgoed en aandacht wordt gegeven aan de zichtbaarheid bij het oprijden van het Uitgeverijplein en het naderen van de gewestweg N165.

1.2.7 Inrichting wandelverbinding Uitgeverijplein – Hoeve Den Eik

Het Uitgeverijplein is vertrekpunt van verschillende recreatieve routes en lussen. Als verbetering en sluiting van deze lussenstructuur wordt een wandelverbinding richting Den Eik gerealiseerd.

Deze wandelroute maakt een vlotte (functionele) verbinding tussen Den Eik en het Uitgeverijplein mogelijk. Tegelijkertijd maakt dit wandelpad een verbinding naar de begraafplaats langsheen de N212. Deze verbinding is noodzakelijk omdat de huidige parkeerplaats voor de begraafplaats wordt bebost (in het kader van de uitbreiding van het Uitgeverijplein, zie hoger). Op die manier moeten bezoekers van de begraafplaats niet nodeloos de N212 oversteken.

Omwille van de verschillende functies van dit wandelpad en het verbeteren van de bereikbaarheid van de begraafplaats, moet dit wandelpad toegankelijk zijn voor mindervaliden. Gewenste breedte: 1,5m.

Uitvoering: waar mogelijk wordt het pad ten oosten van de baangracht van de N212 gelegd. Dit kan voor het grootste deel op eigendom van het Agentschap Wegen en Verkeer (oude trambedding en mogelijkheid binnen rooilijnen) en van de Abdij van Averbode. Ter hoogte van de begraafplaats is de ruimte nihil ten oosten van de baangracht. Daarom wordt hier de baangracht ingebuisd. Hierbij dient rekening gehouden te worden met een voldoende afwatering van de baan. Gebruik van geperforeerde buizen, kolken en eventueel een bladrooster zijn vereist. Tussen de begraafplaats en hoeve Den Eik loopt het wandelpad over de oude trambedding, in eigendom van AWV. Bij de aanleg dient ervoor gezorgd te worden dat de boszoom die zich hier ontwikkeld heeft, minimaal wordt verstoord en waar nodig wordt hersteld.

Aanleg en beheer van dit nieuwe wandelpad zal gebeuren door de gemeente Scherpenheuvel-Zichem. Een overeenkomst tussen AWV en de gemeente zal hiervoor opgesteld worden.

Materialen: het pad wordt uitgevoerd in een halfverharding.

1.2.8 Parking begraafplaats: afbraak en beplanting

Momenteel is er een parking voor bezoekers van de begraafplaats aan de overzijde van de gewestweg N212. Deze parking zal gebruikt worden voor de boscompensatie die nodig is om de uitbreiding van de parking aan het Uitgeverijplein te realiseren. De voorbereidende werken om deze compensatie en aanplant mogelijk te maken, worden via landinrichting uitgevoerd.

De werken omvatten: verwijderen en afvoeren van huidige halfverharding en boordstenen, verwijderen van huidige opritten/inbuizing van de baangracht. Ook de aankoop van plantgoed wordt via landinrichting gefinancierd.

1.2.9 Bakens

Aan het Uitgeverijplein wordt een baken geplaatst (huisstijl). Het baken bevindt zich langsheen de openbare weg, financiering gebeurt door de betrokken partner, gemeente Scherpenheuvel-Zichem.

1.2.10 Inrichting bos tussen parking en begraafplaats

In het bosje tussen de parking en de begraafplaats wordt beheer uitgevoerd waarbij o.a. dennen vervangen worden door ecologisch waardevol loofbos. Afscherming van de loodsen van de uitgeverij is belangrijk.

1.2.11 Stuwen baangracht N212

Langs de baangrachten van de N212 worden stuwen geplaatst zodat afstromend water ter plaatse infiltreert en slechts minimaal via de Mortelloop in het natuurgebied Averbode Bos & Heide terecht komt. Er worden vaste stuwen voorzien tussen het Uitgeverijplein en de Langestraat. Om het onderhoud te vergemakkelijken wordt een beschoeiing van bodem en talud voorzien.

1.2 Ontwikkeling onthaalvoorziening Uitgeverijplein

Code	Maatregel	Uitvoerende partner	Beheerder	Hoeveelheid	
1.2.1 a	Erfpachtovereenkomst uitgeverijplein	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.2.1	Inrichting parking Uitgeverijplein: Afbraak	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.2.2a	Inrichting parking Uitgeverijplein: Aanleg	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.2.2b	Inrichting parking Uitgeverijplein: afsluiting Abdij	Abdij Averbode	Abdij Averbode	1,00	TP
1.2.3	Inrichting parking Uitgeverijplein: Groenvoorziening en meubilair	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.2.4	Inrichting verbinding Uitgeverijplein - Abdijplein langs abdijmuur: Afbraak	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1.675,00	m ²
1.2.5	Inrichting verbinding Uitgeverijplein - Abdijplein langs abdijmuur: Aanleg	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.2.6	Inrichting verbinding Uitgeverijplein - Abdijplein langs abdijmuur: Groenvoorziening en meubilair	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.2.7	Aanleg wandelpad (incl. verwijderen begroeiing, inbuizing en controleput)	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.2.8	Parking begraafplaats: afbraak	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.2.9	Plaatsen van baken	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	st
1.2.10	Inrichting bos tussen parking en begraafplaats	Abdij Averbode	Abdij Averbode	1,00	TP
1.2.11	Stuwen baangracht N212	VLM	AWV	12	st

1.3 Ontwikkeling onthaalvoorziening Abdijplein

In de huidige situatie wordt het Abdijplein gedomineerd door verschillende autobewegingen op het 'plein'. De auto is hier momenteel koning. Hierdoor ontstaan onveilige oversteekbewegingen (door: te snel autoverkeer, zoekverkeer, inrit naar Abdijstraat,...). Voor (zachte) recreanten ontbreekt een verblijfsfunctie voor de abdij en een duidelijk onthaal. Deze verstoring wordt versterkt door het doorgaand verkeer over de Averboodsebaan (N165) die slechts op enkele meters van de poort gelegen is. De uitgegroeide struiken in de plantvakken van het plein verstoren de relatie met de drie dreven (Abdijstraat, Kroningsdreef, Poortbergstraat) die gericht zijn op het poortgebouw van de abdij. Momenteel wordt onrechtmatig geparkeerd langsheen de gewestweg N165.

Het plein ligt op één van de belangrijkste recreatieve assen in de Merode en moet als dusdanig worden uitgebouwd en heringericht. Het plein krijgt daarom een tweeledige functie:

- (veilige) doorgangruimte voor recreanten;
- onthaalplein waarbij verblijfskwaliteit, informatievoorziening en het zicht op de abdij, het poortgebouw en het stervormige patroon van de dreven van belang is en hersteld wordt.

Volgende maatregelen worden gepland binnen landinrichting:

- 1.3.1 *Herinrichting Abdijplein: afbraak*
- 1.3.2 *Herinrichting Abdijplein: aanleg*
- 1.3.3 *Herinrichting Abdijplein: inrichting*

Conceptmatige uitwerking maatregel: zie bijlage 4

Het beperken van de autotoegankelijkheid, aandacht voor het oversteken, uitbouw van een duidelijk informatiepunt en het creëren van een samenhangende abdijruimte zijn de uitgangsprincipes waarmee het Abdijplein wordt heringericht via het instrument landinrichting:

- beperken autotoegankelijkheid: het Abdijplein en de Abdijstraat worden afgesloten voor autoverkeer. Toegang wordt beperkt voorzien voor ijskarren, hulpdiensten en gemotoriseerd verkeer dat de oude boswachterswoning op het domein De Vijvers moet bereiken;
- beperken autotoegankelijkheid: Op de gewestweg Averbodsebaan (in eigendom en beheer van Afdeling Wegen en Verkeer) wordt de snelheid teruggebracht van 70 naar 50 km/u, aanduiding gebeurt ter hoogte van de abdijmuur voor het kerkhof. Het gedeelte van de gewestweg ter hoogte van het Abdijplein wordt heraangelegd in betonstraatstenen (BSS).
- aandacht voor oversteken: de pleininrichting faciliteert verschillende oversteekbewegingen richting abdij en parking aan het Uitgeverijplein. De inrichting van de gewestweg en het plein wordt zo gedaan, dat de recreanten duidelijk zien dat het plein niet doorloopt tot de poort van de abdij, maar dat de auto op de gewestweg nog steeds voorrang heeft. Nodige verlichting van deze oversteekplaatsen wordt voorzien;
- samenhangende abdijruimte: om de samenhang met het binnenplein van de abdij te vergroten, wordt een gedeelte van het buitenplein uitgevoerd in graniet (cfr. verharding binnenplein Abdij).
Bij de nieuwe inkleding van het plein met plantvakken, wordt aandacht gegeven aan de zichtassen richting de aansluitende dreven (Poortbergstraat, Kroningsdreef en Abdijstraat). De plantvakken (met streekeigen groen) worden laag gehouden, de bestaande bomen worden behouden en gesnoeid (waterloot langs stam wordt gesnoeid om de zichtas open te maken). Bij het inrichten van de plantvakken moet ervoor gezorgd worden dat de wortels van de linden zo weinig mogelijk belopen kunnen worden.
- inrichting als onthaalplein:
 - o aansluitend aan het granieten gedeelte van het Abdijplein wordt een halfverharding voorzien zodat het plein een groot ontmoetingsplein kan worden. De overgang tussen halfverharding en verharding wordt uitgevoerd in trappen (die gebruikt kunnen worden als zitelement) en schuine loopvlakken die kunnen gebruikt worden door fietsers en toegankelijkheid voor mindervaliden verzekerd;
 - o Op het Abdijplein worden voldoende vuilbakken en zitbanken voorzien (o.w.v. nabijheid ijskarren);
 - o om bezoekers uit te nodigen om de hele omgeving van de poort van Averbode te gaan verkennen, zullen infoborden geplaatst worden. De informatie is afgestemd op de andere onthaalvoorzieningen (Uitgeverijplein, Den Eik, ...). Ook wordt een mogelijkheid voorzien voor een aankondigingsbord, zodat op het plein het aanbod aan informatie gebundeld is en de inrichting van het plein sober en eenvoudig blijft;

De eigendomssituatie op het Abdijplein en in de Poortbergstraat is complex en wordt weergegeven op kaart 11. Zowel AWV, gemeente Scherpenheuvel-Zichem, gemeente Tessenderlo, Abdij Averbode en NV De Vijvers zijn betrokken partner of aangelande.

Daarom treedt VLM op als bouwheer bij de inrichting van het gehele Abdijplein inclusief het deel van de gewestweg N165 die heraangelegd wordt. Voor het deel van de gewestweg wordt een samenwerkingsovereenkomst opgemaakt met AWV.

1.3.4 Aanleg wandelpad langs N165

Momenteel loopt het wandelnetwerk tussen het Abdijplein en de Bierhoevedreef over een fietssuggestiestrook langs de N165. Er wordt via module 13¹ een veiligere oplossing gezocht voor de fietsers (buiten instrument landinrichting, zie 3.3.2).

Via landinrichting wordt een wandelpad aangelegd dat het Abdijplein verbindt met de Bierhoevedreef (in afstemming met module 13). Dit semiverharde wandelpad maakt deel uit van het wandelnetwerk en geeft bezoekers de mogelijkheid om vanaf het Abdijplein de omgeving op een veilige manier verder te verkennen. Voor de realisatie van deze wandelverbinding dient er een deel van het naastgelegen perceel verworven te worden. De gemeente Tessenderlo zal instaan voor de verwerving van dit perceel en voor het beheer van de wandelverbinding.

1.3.5 Herinrichting Poortbergstraat: afbraak

1.3.6 Herinrichting Poortbergstraat: aanleg

Momenteel is in de Poortbergstraat een fietspad aanwezig, tesamen met een eenrichtingsrijweg (rijrichting: bergop) en parkeerplaatsen langsheen de rijweg. De Poortbergstraat komt via het huidige Abdijplein uit op de N165.

Bij de herinrichting via landinrichting wordt de aansluiting op Averbodsebaan (N165), via een nieuwe doorsteek door het bos, verplaatst in zuidelijke richting zodat het Abdijplein autovrij blijft. Voor de verplaatsing van de aansluiting dient een deel van het naastgelegen bos gekapt te worden (momenteel eigendom van de abdij de Norbertijnen). De oppervlakte noodzakelijk voor de aanleg van deze doorsteek zal verworven worden door stad Scherpenheuvel-Zichem (aankoop met subsidies landinrichting, zie maatregel 1.3.15).

Na herinrichting blijft éénrichtingsverkeer voor wagens en bussen mogelijk. De rijrichting blijft behouden. Er wordt gestreefd naar een inrichting waarbij de parkeercapaciteit wordt gemaximaliseerd (bijvoorbeeld schuinparkeren). Daarom wordt het fietspad opgebroken. Fietsers krijgen een volwaardig en veilig alternatief langsheen de N165. Er wordt nog bekeken wat de meest veilige optie is voor de fietsers voor het gebruik van de Poortbergstraat.

Bovenaan de Poortbergstraat (dichtst bij het Abdijplein) worden een groot aantal parkeerplaatsen voor mindervaliden voorzien. In de nieuwe doorsteek tussen de Poortbergstraat en de N165 wordt een busparking voorzien waar bezoekers voor de abdij kunnen in- en uitstappen. Deze plaats is een in- en uitstapplaats, geen busparkeerplaats en kan ook gebruikt worden om mensen die slechter te been zijn, af te zetten en op te pikken.

De ruimte die vrijkomt tussen de nieuwe afslag naar de N165 en het Abdijplein, wordt functioneel ingevuld met een fietsenstalling en motorstalplaatsen.

In de Poortbergstraat wordt geen meubilair voorzien. Voor informatieborden, banken, fietsenstalling worden bezoekers uitgenodigd op het heringerichte Abdijplein.

1.3.7 Dreefherstel Poortbergstraat

In de Poortbergstraat wordt geen grootschalig dreefherstel nagestreefd. Wel wordt degelijk onderhoud voorzien door het kappen van dode bomen en het snoeien van dode takken en waterloot langs de stam.

¹ Module 13: Aanleg of verbetering van fietspaden langs gewestwegen door de lokale overheid. Met deze module verbinden de partijen (het gewest, de lokale overheid, de VVM en eventueel een bedrijf) zich ertoe nieuwe fietspaden langs gewestwegen aan te leggen en/of fietspaden langs gewestwegen te verbeteren om de volgende aspecten te verhogen: 1. de veiligheid en het comfort van elke weggebruiker die het fietspad mag gebruiken, 2. de bereikbaarheid met de fiets, 3. het aandeel van het fietsverkeer in de multimodale verkeersstromen. De lokale overheid zorgt voor het ontwerp en de aanleg en/of de verbetering van de fietspaden, het Vlaams Gewest subsidieert afhankelijk van de condities 80 of 100% van de kosten. <http://www.mobielvlaanderen.be/overheden/modules.php>

1.3.8 *Recreatieve inrichting Abdijstraat (Averboodsebaan tot Luikerdreef): afbraak*

Kleinschalige scheidings-elementen (haagjes, boordstenen, vluchtheuvels,...) en aanwezige halfverharding worden verwijderd.

1.3.9 *Recreatieve inrichting Abdijstraat (Averboodsebaan tot Luikerdreef): aanleg*

Herinrichting:

- Door een sobere maar functionele inrichting van het gedeelte tussen Abdijplein en Luikerdreef, wordt het historische karakter van de dreef hersteld en bewaard. De ruimte tussen de (binnenste rij) dreefbomen wordt voorzien voor recreanten. In de dreef wordt een nieuw pad aangelegd in een (stofvrije) halfverharding, 5 meter breed. Dit pad sluit ter hoogte van de Luikerdreef aan op de huidige asphalt (ook 5 meter breed) die behouden blijft. Langsheen de nieuwe halfverharding worden twee stroken voorzien van 2 meter breed waarbij de ondergrond verdicht wordt. Deze stroken kunnen perfect bewandeld worden;
- De ijskarren behouden hun locatie in de Abdijstraat. Ook hier wordt een nieuwe halfverharding voorzien die aansluit bij het nieuw aan te leggen Abdijplein;

1.3.10 *Recreatieve inrichting Abdijstraat (Averboodsebaan tot Luikerdreef): inrichting*

Meubilair wordt voldoende voorzien: zitbanken, picknickbank, paardenstalplaats, ... In de dreef worden banken geplaatst volgens de lengterichting zodat het uitzicht van de dreef zo min mogelijk wordt verstoord;

1.3.11 *Dreefherstel Abdijstraat (Averboodsebaan tot Judocus Pauwelslaan)*

De dreefbomen in Abdijstraat hebben sterk te lijden onder de druk van geparkeerde auto's en zijn aan onderhoud toe.

Minimaal dienen dode takken en dode bomen verwijderd te worden en stammen en kruinen gesnoeid. Om een goede inschatting te kunnen maken van de vitaliteit van de bomen, de mogelijkheden om de bomen via onderhoud terug vitaal te maken of de nood aan kappingen en heraanplant, wordt na de goedkeuring van dit inrichtingsplan een vitaliteitsstudie opgestart. Zo worden de financiële middelen op de meest duurzame manier ingezet.

Op basis van deze studie kan bekeken worden waar plaatselijk ondergroei kan verwijderd worden om de dubbele bomenrij terug te accentueren.

De dreefbomen zijn in eigendom van vzw Abdij der Norbertijnen en NV De Vijvers.

NV De Vijvers staat achter het dreefherstel en is akkoord met een vitaliteitsstudie maar is in de onmogelijkheid om zelf hiervoor de nodige budgetten vrij te maken. Hiervoor wordt verder gezocht naar een financierende partner.

1.3.12 *Dreefherstel Luikerdreef*

Ook in de Luikerdreef zijn de dreefbomen aan onderhoud toe. Dezelfde procedure zal gevolgd worden als in 1.3.11.

Ook hier zijn de dreefbomen eigendom van vzw Abdij der Norbertijnen en NV De Vijvers.

NV De Vijvers staat achter het dreefherstel maar is in de onmogelijkheid om zelf hiervoor de nodige budgetten vrij te maken. Hiervoor wordt verder gezocht naar een financierende partner.

1.3.13 *Dreefherstel Kroningsdreef*

Het dreefherstel in de Kroningsdreef wordt volledig en grootschalig aangepakt. De sparren en dennen die momenteel langs de dreef staan en weinig ecologische meerwaarde bieden, worden gekapt. In de plaats hiervan komen beuken. Momenteel staan er in het begin en het einde van de dreef reeds (kleine) beuken. Hiervan worden er enkele geselecteerd om te behouden bij de heraanleg. In de rest van de dreef worden nieuwe beuken heraanplant (gealigneerd met de eerste reeds aanwezige beuken).

Als boomsoort wordt voor beuk gekozen omwille van de variatie die dit brengt in het drevenpatroon (Abdijstraat en Poortbergstraat zijn eikendreven). Beuk is aangepast aan de omgeving en de bodem.

De inrichting van de Kroningsdreef straalt eenvoud uit: bestaande inrichtingselementen worden gesaneerd. Aangezien de dreef exclusief voorzien wordt voor wandelaars en veel mensen met hun ijsje tot hier wandelen, worden banken voorzien.

1.3.14 Inrichting Kroningskapel en Kruiskapel

Bij de herinrichting en dreefherstel van de Kroningsdreef dient ook de nodige aandacht te gaan naar integratie van de sites van Kroningskapel en Kruiskapel.

De Kroningskapel en Kruiskapel en de toegangspaden hebben momenteel te lijden onder erosie en afspoeling van de zandgrond. Om dit te voorkomen worden de kapellen terug voorzien van een 'voet', een halfverharde basis, die ervoor zorgt dat de kapellen gemakkelijk betreedbaar zijn en die voorkomt dat zand kan afspoelen. Het erosieprobleem speelt ook sterk op de helling waarlangs wandelaars, fietsers, mountainbikers, ... voornamelijk de Kroningskapel benaderen (via Kroningsdreef). Hier wordt een constructie voorzien die bezoekers geleid en die een sterke betreding van de helling voorkomt (vb. trap). De toegang tot de kapel wordt hierdoor gemakkelijker.

Aan de voet van de helling wordt een rustplaats voorzien (enkele banken) zodat mensen die minder mobiel zijn en de kapel niet meer kunnen bereiken, daar kunnen rusten met zicht op de kapel.

Ook de toegang naar de Kruiskapel wordt beter ingericht, zodat o.a. inwoners van het nabijgelegen rusthuis hier toegang hebben. Banken worden voorzien.

Om de samenhang tussen Kroningsdreef en Kruiskapel te vergroten wordt de dreef naar deze kapel hersteld.

1.3.15 Verwerving gronden aansluiting Poortbergstraat – Averboodsebaan

Om de nieuwe aansluiting tussen de Poortbergstraat en de N165 te kunnen verwezenlijken, zal gemeente Scherpenheuvel-Zichem de oppervlakte bos verwerven om deze doorsteek te kunnen realiseren.

1.3 Ontwikkeling onthaalvoorziening Abdijplein					
	Maatregel	Uitvoerende partner	Beheerder	Hoeveelheid	
1.3.1a	Herinrichting abdijplein: afbraak	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.3.1b	Herinrichting abdijplein: afbraak	AWV	AWV	1,00	TP
1.3.2a	Herinrichting abdijplein: aanleg	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.3.2b	Herinrichting abdijplein: aanleg	AWV	AWV	1,00	TP
1.3.3	Herinrichting Abdijplein: inrichting	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.3.4	Aanleg wandelpad langs N165	VLM	Tessengerlo	1,00	TP
1.3.5	Herinrichting Poortbergstraat: Afbraak	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.3.6	Herinrichting Poortbergstraat: Aanleg	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.3.7	Dreefherstel Poortbergstraat	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.3.8	Recreatieve inrichting Abdijstraat(Averboodsebaan tot Luikerdreef): Afbraak	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.3.9	Recreatieve inrichting Abdijstraat(Averboodsebaan tot Luikerdreef): Aanleg	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.3.10	Recreatieve inrichting Abdijstraat (Averboodsebaan tot Luikerdreef): Inrichting	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP
1.3.11	Dreefherstel Abdijstraat	Abdij Averbode	Abdij Averbode	60,00	st
1.3.12	Dreefherstel Luikerdreef	Abdij Averbode	Abdij Averbode	80,00	st
1.3.13	Dreefherstel Kroningsdreef	Abdij Averbode	Abdij Averbode	1,00	TP
1.3.14	Inrichting Kroningskapel en Kruiskapel	Abdij Averbode	Abdij Averbode	1,00	TP
1.3.15	Verwerving gronden aansluiting Poortbergstraat – Averboodsebaan	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	287	M ²

1.4 Ontwikkeling onthaalvoorziening centrumgebied Averbode

Aangezien door het afsluiten van de Abdijstraat een groot aantal parkeerplaatsen wordt afgeschaft, moet een alternatief geboden worden. Deze werden onder 3.2.1.5 besproken.

Om alle parkeeralternatieven te realiseren, dienen een aantal maatregelen te worden uitgevoerd via landinrichting:

1.4.1 Geleiding

Om de mensen te geleiden die met de auto het kerngebied van dit inrichtingsplan willen bezoeken, zal een parkeergeleidingssysteem worden uitgewerkt (bebording).

1.4.2 Inrichting nieuwe parkeerplaats ter hoogte van de Prins de Merodelaan

In de Prins de Merodelaan zullen extra parkeerplaatsen ingericht worden. Deze bevinden zich in het gedeelte van de Prins de Merodelaan die haaks op de gewestweg uitkomt (zie kaart 12a)

Richtcijfer: 25 plaatsen

1.4 Ontwikkeling onthaalvoorziening centrumgebied Averbode

	Maatregel	Uitvoerende partner	Beheerder	Hoeveelheid	
1.4.1	Parkeergeleiding	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	17,00	st
1.4.2	Inrichting parkeermogelijkheden centrum Averbode	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP

2. Zone Bierhoeve en omgeving

De Bierhoeve is gelegen in het oosten van het projectgebied (zie kaart 2) Deze hoeve is in eigendom van Natuurpunt vzw.

Binnen het concept van de ontwikkeling van de omgeving van de poort van Averbode, krijgt de Bierhoeve en de verbindingsas tussen poort Averbode en poort Gerhagen een speciale plaats.

- De Bierhoeve is een waardevol cultuurhistorische site binnen het natuurgebied en hiervoor beoogt Natuurpunt vzw een natuur-educatieve ontwikkeling. Gelegen tussen de kerngebieden van poort Averbode en poort Gerhagen is het een schakelpunt, rustpunt en aantrekkingspunt voor het gebied.
- De verbinding tussen poort Averbode en poort Gerhagen vormt een zeer belangrijke en attractieve recreatieve as tussen beide poorten. Een veilige en goede geleiding van recreanten van de ene poort naar de andere is een meerwaarde voor de gehele ontsluiting van het de Merode-gebied.

Landinrichtingsmaatregelen worden gepland op de site van de Bierhoeve en langsheen de verbindingsas.

2.1 Site Bierhoeve

Toen de Bierhoeve enkele jaren geleden werd aangekocht door de Vlaamse Landmaatschappij, verkeerde heel de site in slechte staat. In de loop van vele jaren waren er steeds gebouwen bijgebouwd en de gebouwen die er al langere tijd stonden, zoals het bakhuisje, waren helemaal verkommerd. De hoeve is na de aankoop door vzw Natuurpunt bewoonbaar gemaakt, maar met de verdere inrichting via landinrichting moet het geheel weer meer zijn historische karakter uitstralen. Conceptmatige uitwerking maatregel: zie bijlage 4

2.1.1 Maatregelen ter verbetering van de waterhuishouding, walgracht en sloten rond de Bierhoeve

Rondom de Bierhoeve werd in het verleden een walgracht gegraven. In een eerste fase werden de hoeve en het binnenplein omwald. In een latere fase werd een deel van de oorspronkelijke walgracht gedempt (ten zuiden van het huidige binnenplein) en werd een nieuw stuk gegraven. Op die manier werd de site van de Bierhoeve binnen de walgracht vergroot.

Momenteel is slechts een gedeelte van de walgracht (van de laatste fase) bewaard. Het zuidelijke deel is nog steeds aanwezig. Het noordelijke deel is gedempt. Hier is enkel nog een klein grachtje zichtbaar.

Inrichtingsmaatregelen via landinrichting:

- Ter hoogte van de Bierhoeve wordt de oude noordelijke walgracht die ooit gedempt werd, in zijn oorspronkelijke toestand hersteld en terug uitgegraven. Aan de hand van boringen werd de oorspronkelijke ligging van de gracht gelokaliseerd. De verbindingen tussen het noordelijk en het zuidelijk deel van de walgracht worden terug gerealiseerd. Ten oosten van de gebouwen van de Bierhoeve wordt de breedte van het zuidelijke deel doorgetrokken naar het noordelijk deel. De gebouwen van de Bierhoeve staan hier op 4 meter afstand van de walgracht. Herstel van het oorspronkelijke profiel vormt hier voor stabiliteit van de gebouwen geen probleem. Ten westen van de gebouwen van de Bierhoeve dient met stabiliteit rekening gehouden te worden omdat daar de gracht dicht bij de gebouwen ligt. Daarom wordt daar de breedte van de huidig zichtbare gracht behouden. Een verbreding richting bestaande gebouwen zou de stabiliteit van deze gebouwen in gevaar brengen. Alleen in de meest noordwestelijke hoek wordt de flauwe hoek van het grachtje dat er momenteel loopt, in een rechte hoek veranderd (om de historische loop te reconstrueren).
- Het zuidelijk deel van de walgracht wordt gedeeltelijk geruimd. Hierbij wordt rekening gehouden met de watervoerendheid van de walgracht. Daartoe wordt een deel van het organisch materiaal dat een soort ondoorlatende laag vormt op de bodem van de gracht, behouden.

- De walgracht is verbonden met een baangracht in het oosten. Uit de topografische opmeting blijkt dat dit de uitstroom is. Om de watervoerendheid van de walgracht te garanderen wordt een aarden stuw geplaatst. Om een goede afwatering te verkrijgen wordt de baangracht gedeeltelijk geprofileerd.
- De walgracht is ten westen eveneens verbonden met een gracht. Dit is de instroom. Uit de dwarsprofielen van deze gracht blijkt dat maar een beperkt deel naar de walgracht afwatert. Dit is onvoldoende om het waterpeil dat momenteel aanwezig is te realiseren, bijgevolg wordt de walgracht voor het grootste deel gevoed door grondwater. Om de huidige situatie minimaal te verstoren wordt een deel van deze aanvoergracht gedempt.

2.1.2 Landschappelijk-recreatieve inrichting Bierhoeve

Zoals vermeld onder 2.1.1 wordt de walgracht hersteld. Hiervoor zal in het zuidelijk deel de oeverbegroeiing langs de walgracht volledig verwijderd worden, met uitzondering van enkele grote bomen.

Op het binnenplein wordt de as van de Bierhoevedreef, die op de abdij van Averbode uitgaat, doorgetrokken. Dit gebeurt door in de lijn van de dreef enkele bomen (eik of linde) aan te planten.

Door middel van een brede gazonstrook wordt gekozen om een open verbinding te maken tussen het bebouwd gedeelte (binnenplein) en de boomgaard. Deze strook kan gebruikt worden als ruimte en speelgazon voor bosklassen. De twee belangrijkste looplijnen over het gazon worden aangegeven door stapstenen in de vorm van langwerpige verhardingsstroken.

Rond de boomgaard, die door Natuurpunt zelf wordt aangelegd, wordt een begrazingsraster voorzien, zodat schapenbegrazing in de boomgaard mogelijk wordt. In het raster worden twee houten toegangspoorten voorzien. De toegang tot het binnenplein over de walgracht wordt mogelijk gemaakt door twee bruggen. Aan de oostkant is dat een houten brug die autoverkeer toelaat. Aan de westkant een houten wandelbrug.

Het binnenplein wordt verder voorzien van een picknickbank, twee zitbanken en een fietsenstalling in de huisstijl van De Merode.

In de directe omgeving van de Bierhoeve wordt een paalkampeerterrein ingericht. De plek wordt voorzien van een waterpomp.

Door deze maatregelen wordt de site van de Bierhoeve landschappelijk ingericht zodat de nieuwe functie die Natuurpunt vzw aan deze locatie wil geven, volledig tot zijn recht komt en volledig ten behoeve is van het openbaar nut, het educatieve aspect en de ontwikkeling van een rust- en uitvalsbasis om de omgeving van Averbode Bos&Heide te ontdekken.

De maatregelen die via landinrichting worden betoelaagd omvatten alle bovenvermelde maatregelen en omvatten niet de restauratie van de gebouwen of de inrichting ervan voor gîte of ontvangstlocatie voor dagbosklassen.

2.1 Site Bierhoeve

Code	Maatregel	Uitvoerende partner	Beheerder	Hoeveelheid	
2.1.1	Maatregelen ter verbetering van de waterhuishouding, walgracht en sloten rond de Bierhoeve	NP	NP	1,00	TP
2.1.2	Landschappelijk-recreatieve inrichting site Bierhoeve	NP	NP	1,00	TP

2.3 Inrichting Luikerdreef - Heggebosseweg

2.3.1 Inrichting Luikerdreef

De Luikerdreef wordt heringericht zodat de onverharde strook bruikbaar wordt voor zowel wandelaars, beheerverkeer, ...

De asfalt blijft behouden. De Luikerdreef wordt niet ingericht in functie van de ruiters met uitzondering van de maatregel vermeld onder 2.3.2.

2.3.2 Inrichting ruiterspad Luikerdreef

In het eerste deel van de Luikerdreef (situering: kaart 12b) bevindt zich, aansluitend aan de Abdijstraat, een dubbele bomerij. Er wordt een ruiterspad gecreëerd tussen deze dubbele bomerij

om op dit stuk van de dreef een maximale scheiding van de verschillende gebruikers te bekomen (beheerverkeer, ruiters, wandelaars en fietsers).

2.3.3 Inrichting Heggebosseweg

De Heggebosseweg maakt de aansluiting naar de onthaalinfrastructuur die gerealiseerd wordt in Gerhagen (Inrichtingsplan Poort Gerhagen). Ook op deze weg zal het onverharde deel heringericht worden voor wandelaars en beheerverkeer. Deze weg wordt niet ingericht in functie van de ruiters. Een gedeelte van de Heggebosweg wordt zodanig heringericht zodat medegebruik door rolstoelgebruikers mogelijk is en waardoor voorhet bestaande rolwagenpad een volledige rondwandeling (lus) gerealiseerd wordt.

Het fietsgedeelte wordt verbreed tot 2,5m. Voor de financiering van deze heraanleg wordt cofinanciering gezocht in kader van het recreatief fietsroutenetwerk (provincie Limburg).

2.3 Inrichting Luikerdreef - Heggebosseweg

Code	Maatregel	Uitvoerende partner	Beheerder	Hoeveelheid	
2.3.1	Inrichting Luikerdreef	VLM	gemeente Tessenderlo	1,00	TP
2.3.2	Inrichting ruiterspad Luikerdreef	Abdij Averbode	Abdij Averbode	1,00	TP
2.3.3	Inrichting Heggebosseweg	VLM	gemeente Tessenderlo	1,00	TP

3. Andere maatregelen

3.1 Schapenbegrazing

Omwille van de grootte biedt het gebied Averbode Bos&Heide uitstekende kansen om op grote schaal een begrazing met schaapskuddes op te starten. Zo wordt het behoud van de habitats op een duurzame en historische manier gewaarborgd.

In het natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide werden met een aantal inrichtingen al mogelijkheden gecreëerd om schapenbegrazing toe te passen, maar deze zijn voor het gehele gebied nog niet toereikend. Via landinrichting worden nog enkele ingrepen ondersteund zodat voor het volledige natuurgebied begrazing op een handige manier mogelijk wordt.

Een grote meerwaarde is ook het attractieve element van schapenbegrazing: bezoekers en recreanten kunnen in het gehele natuurlijke gebied tussen poort Averbode en poort Gerhagen op een kudde stoten, wat vele recreanten zeker zal fascineren.

Volgende maatregelen worden daarom via landinrichting voorzien:

3.1.1 Plaatsen van schaapskooi

Ten noorden van de Weefberg en ter hoogte van de voetbalvelden van 'Ter Hoeve' werd in het natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide een afrastering voor schapen voorzien.

Hier wordt met subsidies landinrichting een schaapskooi geplaatst. Deze stalling dient als verblijfplaats voor de schapen in de winter en ook voor opvang van lammerende en zieke dieren. De grootte van de stalling dient nog bepaald te worden en afgestemd te worden op de grootte van de kudde. Subsidies landinrichting zullen maximaal aangewend worden voor de landschappelijke inpassing van de stal.

3.1.2 Plaatsen van begrazingsraster en toebehoren

Ten noorden van Den Eik, ter hoogte van de kruising van de Grensstraat/Veerleheide wordt een begrazingsraster met poortjes, vangkraal en drinkbak voorzien.

Op die manier bevindt er zich in de drie grote regio's van het natuurreservaat, afgebakend door de 3 gewestwegen, een parkeerweide voor schapen.

3.1 Schapenbegrazing

Code	Maatregel	Uitvoerende partner	Beheerder	Hoeveelheid	
3.1.1	Plaatsen van een schaapskooi	NP	NP	1	st
3.1.2	Plaatsen van begrazingsraster en toebehoren	NP	NP	1,00	st

3.2 Landschappelijke, natuurlijke en recreatieve inrichting omgeving Poort Averbode

3.2.1 Infoborden in het kader van historisch erfgoed

In Averbode Bos&Heide zijn verschillende locaties vanuit historisch oogpunt interessant. Op deze locaties wordt een infobord geplaatst.

Locaties en historische relevantie voor dergelijke infoborden:

- Bierhoeve: de historische walgracht rond de Bierhoeve wordt hersteld en gedeeltelijk opnieuw uitgegraven en de site van de Bierhoeve wordt geherwaardeerd (zie hoger, o.a. met herstel boomgaard). Aansluitend hierbij is informering over de historiek van deze hoeve op zijn plaats. De Bierhoeve deed dienst als houtverwerkingscentrum van het domein ten tijde van de Franse en nadien de Nederlandse bezetter (eind 18^e – begin 19^e eeuw), en werd mogelijks zelfs hiervoor gebouwd. De omwalling maakte structureel deel uit van dit geheel.
- Crashsite: op de noordflanken van de Weefberg zijn nog inslagkraters te zien van de resten van een bommenwerper uit WOII die boven Averbode door Duitse jagers werd neergehaald. De historische inslag van deze inslagkraters zal hier met een infobord worden belicht.

- Historische boswal: ten noordwesten van de Rietvijver, waar zich vroeger de overgang bevond tussen bos en vennen, is nu nog een boswal te zien. Deze wal wordt hersteld in het natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide (takkenril en effectief herstel met aarde). Deze wal diende als veekering tijdens de zomerbegrazing van de weiden en vennen. Op die manier werd het vee uit het bos gehouden. Een woordje uitleg bij de herstelde boswal is op zijn plaats.
- Historiek viskweek: Uit onderzoek blijkt dat de vennen die momenteel hersteld worden in het natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide vroeger werden gebruikt als viskweekvijvers. Deze vennen/vijvers kenden daarom een waterpeilbeheer en een aangepaste inrichting. Hierbij horen stuwen, grachtjes, een droogweide voor de visnetten, etc. Mits het onderzoek hier nog de nodige feiten kan aanleveren, kan hierover een toelichting gegeven worden ter hoogte van de Vischpoelse Vondel.
- Oude trambedding in omgeving hoeve Den Eik: Hoeve Den Eik deed in de eerste helft van de 20e eeuw functie als café annex tramhalte. De trambedding is momenteel nog zichtbaar in het landschap en wordt in het kader van het natuurinrichtingsproject geherwaardeerd als recreatief wandelpad. Het overhoekje tussen de trambedding en de hoeve deed dienst als overslagruimte voor het houttransport dat per tram gebeurde. De herwaardering van dit geheel kan een stukje cultuurhistorie terug onder de aandacht brengen.
- Historische vondsten: in het gebied van Averbode Bos&Heide werden enkele prehistorische vondsten gedaan (o.a. pijlpunten). Illustratie en informatie over het leven en de levenswijze van de prehistorische mens in deze streek, maakt dit thema zeer aanschouwelijk voor bezoekers.

Op kaart 12b worden de locaties van de infoborden weergegeven.

De infoborden worden uitgevoerd in de huisstijl van het plattelandproject De Merode, formaat small.

3.2.2 *Meubilair in natuurgebied*

In het natuurgebied Averbode Bos&Heide worden op 2 plaatsen picknickbanken voorzien. De locaties zijn in de buurt van het Kloosterveld en in de omgeving van de Weefberg.

De picknickbanken worden uitgevoerd in de huisstijl.

3.2.3 *Natuurherstel door middel van plaggen*

In het kader van natuurherstel en de ontwikkeling van een heischrale vegetatie ter hoogte van de Weefberg, is het nodig dat een oppervlakte van 1.5 ha ontstronkt en geplagd wordt. Door tot op de minerale bodem uit te graven wordt een optimale uitgangssituatie verkregen en kan de oorspronkelijke zaadbank aangesproken worden.

De uit te graven dieptes en de exacte locaties dienen verder bepaald te worden aan de hand van bodemboringen.

3.2.4 *Inrichting vogelkijkwanden en toebehoren*

In het natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide werd aan grootschalig venherstel gedaan. In het kader hiervan wordt via landinrichting de plaatsing van een aantal vogelkijkwanden in het gebied gepland. De locatie van deze kijkwand wordt later bepaald op basis van een betere kennis van de vennen die zich zullen herstellen en ontwikkelen. Ook de mogelijkheid om een knuppelpad aan te leggen, wordt hierbij open gehouden.

De vogelkijkwand wordt opgericht in de huisstijl waarbij extra aandacht wordt besteed aan het vermijden van invallend licht langs de achterzijde. Bij de constructie van de kijkwand wordt hierbij rekening gehouden door enerzijds een geschikte locatie te zoeken (vb. vlak aan een bos of bosrand) of anderzijds maatregelen te nemen om lichtinval te beperken (aanplanting achter de kijkwand, extra overkap achteraan bevestigen, schuine balken cfr. lamellen voorzien bij de constructie van de wand, ...).

3.2.5 *Zichtas Luikerdreef*

Tot 25 jaar geleden kon men vanop de Luikerdreef de abdij zien liggen. Tussen abdij en Luikerdreef bevond zich toen een akker die deze zichtas vormde.

Doel is om via landinrichting de zichtas terug te herstellen. Hiervoor wordt een akker herlegd die zich nu in twee blokken langsheen de Luikerdreef bevindt. Deze akker is in eigendom van de abdij en wordt na herinrichting een langgerekte aaneengesloten akker tussen Luikerdreef en abdij. Hiervoor

dient ook een populierenbos gekapt te worden en zal een deel van de akker die verplaatst wordt, bebost worden (compensatie).

In het bos dat overblijft tussen zichtas en Abdijstraat wordt achterstallig bosbeheer uitgevoerd. Dit achterstallig beheer houdt het kappen in van populieren en lorken.

3.2.6 Deelgebiedbakens

Om de belangrijke deelgebieden binnen de Merode aan te duiden, worden deelgebiedbakens geplaatst. Deze bakens worden volgens de huisstijl van het gebied opgemaakt. In het gebied van poort Averbode worden 5 deelgebiedbakens voorzien om het natuurgebied Averbode Bos&Heide aan te kondigen. De bakens worden geplaatst langsheen de Turnhoutsebaan, Averboodsebaan en Westelsebaan.

(aanduiding op kaart 12b).

3.2 Landschappelijke, natuurlijke en recreatieve inrichting regio Poort Averbode

Code	Maatregel	Uitvoerende partner	Beheerder	Hoeveelheid	
3.2.1	Plaatsen van infoborden in het kader van erfgoed	NP	NP	6,00	st
3.2.2	Plaatsen van meubilair in natuurgebied	NP	NP	2,00	st
3.2.3	Natuurherstel dmv plaggen	NP	NP	1,50	ha
3.2.4	Inrichting vogelkijkwanden en toebehoren	NP	NP	2,00	st
3.2.5	Zichtas Luikerdreef	Abdij Averbode	Abdij Averbode	1,00	TP
3.2.6	Deelgebiedbakens	NP	NP	5,00	st

3.3.2 Maatregelen via andere procedures ter volledige uitvoering van het inrichtingsconcept poort Averbode

3.3.2.1 *Inrichting oversteekplaatsen*

Om de veiligheid van de recreanten en toeristen in het projectgebied te garanderen worden enkele oversteekplaatsen heringericht. Het zijn oversteekplaatsen van belangrijke recreatieve routes met de 3 gewestwegen die het projectgebied doorsnijden.

Door middel van het aanbrengen van markering, constructies en aangepaste bebording op en langsheen de gewestwegen ter hoogte van hoeve Den Eik, parking Uitgeverijplein, Turnhoutsebaan (N127) en Averbodse baan (N165), worden automobilisten attent gemaakt op de recreatieve oversteekplaatsen die men nadert.

Aangezien de gewestwegen onder bevoegdheid van AWV (district Geel-Antwerpen) vallen, worden deze oversteekplaatsen los van het instrument landinrichting behandeld.

A | Oversteekplaatsen N165 (Averbodse baan) en N127 (Turnhoutsebaan)

Voor deze gewestwegen werden kortelings de procedures opgestart om via module 13 de fietspaden, verlichting, doortochten, ... langsheen deze wegen te verbeteren.

Voor de N165 wordt hiervoor een samenwerking opgestart met de gemeenten Scherpenheuvel-Zichem, Laakdal en Tessenderlo.

Voor de N127 is dit een samenwerking tussen de gemeenten Diest, Scherpenheuvel-Zichem, Tessenderlo en Laakdal.

Een eerste stap in deze procedure is het opmaken van een startnota waarin bekeken wordt hoe het fietspad best wordt uitgewerkt (losliggend dubbelrichtingsfietspad, losliggend langs twee kanten, ...). De nodige oversteekplaatsen dienen hierop ingepast te worden. Locatie, de nood aan specifieke inrichting en afstemming op bepaalde (recreatieve) doelgroepen zal mee bekeken worden in de startnota.

De inrichting van de oversteekplaatsen die noodzakelijk zijn voor de recreatieve routes die deze gewestwegen snijden en de uitvoering ervan, kan mee via deze modules gerealiseerd worden.

De startnota voor beide gewestwegen wordt vanaf 2011 opgemaakt. Bij de opmaak zal VLM betrokken worden in het kader van een gedegen informatie-uitwisseling en afstemming. Ook zal VLM de betrokken mobiliteitsbegeleiders van de 3 provincies op de hoogte houden van de werken in kader van landinrichting.

B | Oversteekplaatsen aan hoeve Den Eik en Uitgeverijplein (gelegen op gewestweg N212)

Voor deze gewestweg wordt geen procedure opgestart via een module. Deze gewestweg is in beheer van AWV-Antwerpen.

De uitwerking en financiering van de heraanleg van de oversteekplaatsen wordt geregeld via de provinciale commissie voor verkeersveiligheid (PCV).

De PCV onderzoekt kleinschalige, niet convenantgebonden maatregelen ter verbetering van de verkeersveiligheid op de Vlaamse gewestwegen. Deze maatregelen kunnen relatief snel op het terrein geïmplementeerd worden. In de PCV worden projecten besproken die wegens hun beperkte budgettaire impact (tot maximaal 200.000 euro) niet nominatief in een investeringsprogramma van AWV vermeld worden.

Een inrichtingsconcept voor beide oversteekplaatsen werd uitgewerkt door studie bureau Omgeving ("Poort Averbode, opmaak concept", 2010).

Aangezien de oversteekplaatsen op grondgebied van de gemeente Scherpenheuvel-Zichem liggen, zal de aanvraag naar de PCV vanuit deze gemeente georganiseerd worden.

3.3.2.2 *Inrichting en restauratie Bierhoeve*

Zoals onder 3.3 vermeld werd, valt de restauratie en de inrichting van de Bierhoeve als gîte en natuureducatief centrum (dagbosklassen) niet onder de financiering via het instrument landinrichting.

Natuurpunt is eigenaar van de gebouwen en zal zelf instaan voor deze maatregelen, mogelijks aangevuld met andere steun.

Het aanleggen van de boomgaard, binnen de walgracht van de Bierhoeve, wordt mee gefinancierd door Ruimte en Erfgoed en valt dus buiten de mogelijke financiering via het instrument landinrichting.

3.3.2.3 *Inrichting binnenplein abdij Averbode*

De vzw Abdij der Norbertijnen heeft het plan opgevat om, aansluitend aan de herinrichting die zal gebeuren van het Abdijplein dat buiten de site van de abdij valt en mee gerealiseerd wordt via het instrument landinrichting, ook het binnenplein te heraanleggen.

Deze vernieuwing is noodzakelijk omwille van 2 redenen:

- enerzijds dient de toegankelijkheid van het plein en de gebouwen verzekerd te worden voor bezoekers en bewoners. De huidige bestrating en de andere ontvangstinrichting laat immers te wensen over (onder andere door de ongelijke ligging van de kasseien en de verouderde infrastructuur): zowel mobiele als minder mobiele bezoekers en bewoners ondervinden hier hinder van.
- anderzijds past de inrichting van een kwalitatief binnenplein in de huidige ontwikkelingen van de omgeving waarin de abdij gelegen is. De abdij wordt in het plattelandproject de Merode en in de hele ontwikkeling van poort Averbode als belangrijke onthaalvoorziening naar voor geschoven. De abdij wil hieraan bijdragen door ook het binnenplein, dat toegankelijk is voor iedereen, hierin te passen.

De abdij deed hiervoor een aanvraag in het kader van PDPO.

De uitvoering van de werken is voorzien in 2011 en 2012.

Een goede afstemming (onder meer naar materiaalgebruik) met de herinrichting van het Abdijplein buiten de site, is voorzien.

3.3.2.4 *Renovatie Kroningskapel*

Naast de herinrichting van de omgeving van de Kroningskapel, engageert de vzw Abdij der Norbertijnen zich op korte termijn tot de nodige verfraaiingswerken aan de kapel zelf.

3.3.2.5 *Parkeerwerende maatregelen langs N165*

Om het onrechtmatig parkeren langsheen de gewestweg N165 tegen te gaan, worden parkeerwerende maatregelen uitgewerkt. Deze moeten de verkeersveiligheid langs deze as verhogen. De maatregelen worden zoveel mogelijk uitgewerkt binnen de module 13, aanleg fietspad (3.4.1). De maatregelen die niet onder deze module vallen, kunnen gerealiseerd worden via de reguliere werking van AWV.

Tabel 3: overzicht kostenraming

1. Kerngebied van de ontvangende poort

1.1 Ontwikkeling onthaalvoorziening Den Eik

Code	Maatregel	Uitvoerende partner	Beheerder	Hoeveelheid	Eenheid	Eenheidsprijs	Totaal	Algemene kosten (10%)	BTW (21%)	Algemeen totaal	Subsidie LI (%)	Aandeel LI (euro)	Aandeel partner (euro)	Tijdstip uitvoering
1.1.1	Inrichting voorplein Den Eik	KL vzw	KL vzw	1,00	TP	2.433,50 €	2.433,50 €	243,35 €	562,14 €	3.238,99 €	70%	2.267,29 €	971,70 €	2013
1.1.2	Plaatsen van een baken	KL vzw	KL vzw	1,00	st	3.500,00 €	3.500,00 €	350,00 €	808,50 €	4.658,50 €	70%	3.260,95 €	1.397,55 €	2014
1.1.3	Geleiding fietsverkeer Grensstraat	Laakdal	Laakdal	1,00	TP	1.500,00 €	1.500,00 €	150,00 €	346,50 €	1.996,50 €	70%	1.397,66 €	598,95 €	2012
subtotaal										9.893,99 €		6.925,79 €	2.968,20 €	

1.2 Ontwikkeling onthaalvoorziening Uitgeverijplein

Code	Maatregel	Uitvoerende partner	Beheerder	Hoeveelheid	Eenheid	Eenheidsprijs	Totaal	Algemene kosten (10%)	BTW (21%)	Algemeen totaal	Subsidie LI (%)	Aandeel LI (euro)	Aandeel partner (euro)	Tijdstip uitvoering
1.2.1	Inrichting parking Uitgeverijplein: Afbraak	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	VH	29.701,00 €	29.701,00 €	2.970,10 €	6.860,93 €	39.532,03 €	70%	27.672,42 €	11.859,61 €	2013
1.2.1a	Erfpachtovereenkomst uitgeverijplein	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	1,000 €	1,000 €			1,000 €	50%	500,00 €	500,00 €	2012
1.2.2a	Inrichting parking Uitgeverijplein: Aanleg	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	VH	191.184,00 €	191.184,00 €	19.118,40 €	44.163,50 €	254.465,90 €	70%	178.126,13 €	76.339,77 €	2013
1.2.2b	Inrichting parking Uitgeverijplein: Aanleg	Abdij Averbode	Abdij Averbode	1,00	TP	7.600,00 €	7.600,00 €	760,00 €	1.755,60 €	10.115,60 €	70%	7.080,92 €	3.034,68 €	2013
1.2.3	Inrichting parking Uitgeverijplein: Groenvoorziening en meubilair	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	VH	59.487,50 €	59.487,50 €	5.948,75 €	13.741,61 €	79.177,86 €	70%	55.424,50 €	23.753,36 €	2013
1.2.4	Inrichting verbinding Uitgeverijplein - Abdijplein langs abdijmuur: Afbraak	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1.675,00	m ²	12,00 €	20.100,00 €	2.010,00 €	4.643,10	26.753,10 €	70%	18.727,17 €	8.025,93 €	2013
1.2.5	Inrichting verbinding Uitgeverijplein - Abdijplein langs abdijmuur: Aanleg	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	47.950,00 €	47.950,00 €	4.795,00 €	11.076,45	63.821,45 €	70%	44.675,02 €	19.146,44 €	2013
1.2.6	Inrichting verbinding Uitgeverijplein - Abdijplein langs abdijmuur: Groenvoorziening en meubilair	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	€ 18.398,64	18.398,64 €	1.839,86 €	4.250,09	24.488,59 €	70%	17.142,01 €	7.346,58 €	2013
1.2.7	Inrichting wandelverbinding Uitgeverijplein- Hoeve Den Eik	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	18.280,00 €	18.280,00 €	1.828,00 €	4.222,68	24.330,68 €	70%	17.031,48 €	7.299,20 €	2013
1.2.8	Parking begraafplaats: afbraak	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	€ 3.818,00	3.818,00 €	381,80 €	881,96	5.081,76 €	70%	3.557,23 €	1.524,53 €	2013
1.2.9	Plaatsen van baken	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	st	3.500,00	3.500,00 €	350,00	808,50	4.658,50 €	70%	3.260,95 €	1.397,55 €	2013
1.2.10	Inrichting bos tussen parking en begraafplaats	Abdij Averbode	Abdij Averbode	1,00	TP	2.310,00	2.310,00 €	231,00	533,61	3.074,61 €	70%	2.152,23 €	922,38 €	2013
1.2.11	Stuwen Baangracht N212	VLM	AWV	12,00	st	550,00	6.600,00 €	660,00	1.524,60	8.784,60 €			8.784,60 €	2014
subtotaal										545.284,69 €		375.350,06 €	169.934,63 €	

1.3 Ontwikkeling onthaalvoorziening Abdijplein

Code	Maatregel	Uitvoerende partner	Beheerder	Hoeveelheid	Eenheid	Eenheidsprijs	Totaal	Algemene kosten (10%)	BTW (21%)	Algemeen totaal	Subsidie LI (%)	Aandeel LI (euro)	Aandeel partner (euro)	Tijdstip uitvoering
1.3.1a	Herinrichting abdijplein: afbraak	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	6.850,00	6.850,00 €	685,00 €	1.582,35 €	9.117,35 €	70%	6.382,15 €	2.735,21 €	2014-2015
1.3.1b	Herinrichting abdijplein: afbraak	VLM	AWV	1,00	TP	5.096,00	5.096,00 €	509,60 €	1.177,18 €	6.782,78 €			6.782,78 €	2014-2015
1.3.2a	Herinrichting abdijplein: aanleg	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	75.058,00	75.058,00 €	7.505,80 €	17.338,40 €	99.902,20 €	70%	69.931,54 €	29.970,66 €	2014-2015
1.3.2b	Herinrichting abdijplein: aanleg	VLM	AWV	1,00	TP	18.500,00	18.500,00 €	1.850,00 €	4.273,50 €	24.623,50 €			24.623,50 €	2014-2015
1.3.3	Herinrichting Abdijplein: inrichting	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	57.841,00	57.841,00 €	5.784,10 €	13.361,27 €	76.986,37 €	70%	53.890,46 €	23.095,91 €	2014-2015
1.3.4	Aanleg wandelpad langs N165	VLM	Tessenderlo	1,00	TP	5.650,00 €	5.650,00 €	565,00 €	1.305,15 €	7.520,15 €	70%	5.264,11 €	2.256,05 €	2015
1.3.4 b	Verwerving gronden voor wandelpad langs N165	Tessenderlo	Tessenderlo	1,00	TP	5.000,00€	5.000,00 €			5.000,00 €	50%	2.500,00 €	2.500,00 €	2012
1.3.5b	Herinrichting Poortbergstraat: Afbraak	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	13.230,00 €	13.230,00 €	1.323,00 €	3.056,13	17.609,13 €	70%	12.326,39 €	5.282,74 €	2014-2015
1.3.6	Herinrichting Poortbergstraat: Aanleg	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	40.140,00 €	40.140,00 €	4.014,00 €	9.272,34	53.426,34 €	70%	37.398,44 €	16.027,90 €	2014-2015
1.3.7	Dreefherstel Poortbergstraat	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	1.500,00 €	1.500,00 €	150,00 €	346,50	1.996,50 €	70%	1.397,55 €	598,95 €	2013

1.3.8	Recreatieve inrichting Abdijdreef (Averboodsebaan - Luikerdreef): Afbraak	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	8.895,00 €	TP	8.895,00 €	889,50 €	2.054,75	11.839,25 €	70%	8.287,47 €	3.551,77 €	2014-2015	
1.3.9	Recreatieve inrichting Abdijdreef (Averboodsebaan - Luikerdreef): Aanleg	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	20.860,00 €	TP	20.860,00 €	2.086,00 €	4.818,66	27.764,66 €	70%	19.435,26 €	8.329,40 €	2014-2015	
1.3.10	Recreatieve inrichting Abdijdreef (Averboodsebaan - Luikerdreef): Inrichting	VLM	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	50.600,00 €	TP	50.600,00 €	5.060,00 €	11.688,60	67.348,60 €	70%	47.144,02 €	20.204,58 €	2014-2015	
1.3.11a	Dreefherstel Abdijdreef	Abdij Averbode	Abdij Averbode	60,00	st	200,00 €	st	12.000,00 €	1.200,00 €	2.772,00 €	15.972,00 €	70%	11.180,40 €	4.791,60 €	2014-2015	
1.3.12a	Dreefherstel Luikerdreef	Abdij Averbode	Abdij Averbode	80,00	st	200,00 €	st	16.000,00 €	1.600,00 €	3.696,00 €	21.296,00 €	70%	14.907,20 €	6.388,80 €	2014-2015	
1.3.13	Dreefherstel Kroningsdreef	Abdij Averbode	Abdij Averbode	1,00	TP	40.650,00 €	TP	40.650,00 €	4.065,00 €	9.390,15 €	54.105,15 €	70%	37.873,61 €	16.231,55 €	2014	
1.3.14	Inrichting Kroningskapel en Kruiskapel	Abdij Averbode	Abdij Averbode	1,00	TP	32.265,60 €	TP	32.265,60 €	3.226,56 €	7.453,35 €	42.945,51 €	70%	30.061,86 €	12.883,65 €	2014	
1.3.15	Verwerving gronden aansluiting Poortbergstraat - Averboodsebaan	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	1.500,00 €	TP	1.500,00 €			1.500,00 €	50%	750,00 €	750,00 €	2014-2015	
											subtotaal	545.735,48 €		359.730,45 €	186.005,04 €	

1.4 Ontwikkeling onthaalvoorziening centrumgebied Averbode

	Maatregel	Uitvoerende partner	Beheerder	Hoeveelheid	Eenheidsprijs	Totaal	Algemene kosten (10%)	BTW (21%)	Algemeen totaal	Subsidie LI (%)	Aandeel LI (euro)	Aandeel partner (euro)	Tijdstip uitvoering			
1.4.1	Parkeergeleiding	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	17,00	st	150,00	st	2.550,00 €	255,00 €	589,05 €	3.394,05 €	70%	2.375,84 €	1.018,22 €	2014	
1.4.2	Inrichting parkeermogelijkheden centrum Averbode	Scherpenheuvel-Zichem	Scherpenheuvel-Zichem	1,00	TP	44.000,00	TP	44.000,00 €	4.400,00 €	10.164,00 €	58.564,00 €	70%	40.994,80 €	17.569,20 €	2014	
											subtotaal	61.958,05 €		43.370,64 €	18.587,42 €	
											totaal	1.162.872,21 €				

2. Bierhoeve en omgeving

Code	Maatregel	Uitvoerende partner	Beheerder	Hoeveelheid	Eenheidsprijs	Totaal	Algemene kosten (10%)	BTW (21%)	Algemeen totaal	Subsidie LI (%)	Aandeel LI (euro)	Aandeel partner (euro)	Tijdstip uitvoering			
2.1	Site Bierhoeve															
2.1.1	Maatregelen ter verbetering van de waterhuishouding, walgracht en sloten rond de Bierhoeve	NP	NP	1,00	TP	17.920,00	TP	17.920,00 €	1.792,00 €	4.139,52 €	23.851,52 €	70%	16.696,06 €	7.155,46 €	2013	
2.1.2	Landschappelijk-recreatieve inrichting site Bierhoeve	NP	NP	1,00	TP	40.019,00 €	TP	40.019,00 €	4.001,90 €	9.244,39 €	53.265,29 €	70%	37.285,70 €	15.979,59 €	2013	
2.3	Inrichten Luikerdreef															
2.3.1	Inrichting Luikerdreef	VLM	gemeente Tessenderlo	1,00	TP	82.565,00 €	TP	82.565,00 €	8.256,50	19.072,52	109.894,02 €	70% (*)	76.925,81 €	32.968,20 €	2014-2015	
2.3.2	Inrichting ruiterspad Luikerdreef	Abdij Averbode	Abdij Averbode	1,00	TP	1.291,40 €	TP	1.291,40 €	129,14	298,31	1.718,85 €	70%	1.203,20 €	515,66 €	2014-2015	
2.3.3	Inrichting Heggebosseweg	VLM	gemeente Tessenderlo	1,00	TP	106.040,00 €	TP	106.040,00 €	10.604,00	24.495,24	141.139,24 €	70% (*)	98.797,47 €	42.341,77 €	2014-2015	
											totaal	276.603,63 €		193.622,54 €	82.981,09 €	

3 Andere maatregelen

Code	Maatregel	Uitvoerende partner	Beheerder	Hoeveelheid	Eenheid	Eenheidsprijs	Totaal	Algemene kosten (10%)	BTW (21%)	Algemeen totaal	Subsidie LI (%)	Aandeel LI (euro)	Aandeel partner (euro)	Tijdstip uitvoering
3.1	Schapenbegrazing													
3.1.1	Plaatsen van een schaapskooi	NP	NP	1	st	150.000,00	150.000,00 €	15.000,00	34.650,00	199.650,00 €	70%	139.755,00 €	59.895,00 €	2014
3.1.2	Plaatsen van begrazingsraster en toebehoren	NP	NP	1,00	st	6.080,00	6.080,00 €	608,00	1.404,48	8.092,48 €	70%	5.664,74 €	2.427,74 €	2013
3.2	Landschappelijke, natuurlijke en recreatieve inrichting regio Poort Averbode													
3.2.1	Plaatsen van infoborden in het kader van erfgoed	NP	NP	6,00	st	2.000,00	12.000,00 €	1.200,00	2.772,00	15.972,00 €	70%	11.180,40 €	4.791,60 €	2013
3.2.2	Plaatsen van meubilair in natuurgebied	NP	NP	2,00	st	5.800,00	11.600,00 €	1.160,00	2.679,60	15.439,60 €	70%	10.807,72 €	4.631,88 €	2013
3.2.3	Natuurherstel dmv plaggen	NP	NP	1,50	ha	7.000,00	10.500,00 €	1.050,00	2.425,50	13.975,50 €	70%	9.782,85 €	4.192,65 €	2013
3.2.4	Inrichting vogelkijkwanden en toebehoren	NP	NP	2,00	st	20.000,00	20.000,00 €	2.000,00	4.620,00	26.620,00 €	70%	18.634,00 €	7.986,00 €	2015
3.2.5	Zichtas Luikerdreef	Abdij Averbode	Abdij Averbode	1,00	TP	14.820,00	14.820,00 €	1.482,00	3.423,42	19.725,42 €	70%	13.807,79 €	5.917,63 €	2014
3.2.6	Deelgebiedbakens	NP	NP	5,00	st	3.500,00	17.500,00 €	1.750,00	4.042,50	23.292,50 €	70%	16.304,75 €	6.987,75 €	2014
							subtotaal			322.767,50 €		225.937,25 €	96.830,25 €	

4 Beschrijving en beoordeling van effecten

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de wettelijk verplichte en vaak thematische toetsen voor inrichtingsplan Poort Averbode. Zo zal een watertoets, passende beoordeling (informatiedocument), een ontheffing op verbod op ontbossing en een ontheffing op de verbodsbepalingen in VEN vereist zijn. Alhoewel het merendeel van deze thematische toetsen pas noodzakelijk is vlak voor de uitvoeringsfase wordt hieraan nu reeds de nodige aandacht besteed.

4.2 Watertoets

4.2.1 Algemeen

Het decreet IWB artikel 8 §1 stelt: *“De overheid die moet beslissen over een vergunning, een plan of programma zoals vermeld in §5, draagt er zorg voor, door het weigeren van de vergunning of door goedkeuring te weigeren aan het plan of programma dan wel door het opleggen van gepaste voorwaarden of aanpassingen aan het plan of programma, dat geen schadelijk effect ontstaat of zoveel mogelijk wordt beperkt en, indien dit niet mogelijk is, dat het schadelijk effect wordt hersteld of, in de gevallen van de vermindering van de infiltratie van hemelwater of de vermindering van ruimte voor het watersysteem, gecompenseerd.”*

Een schadelijk effect wordt in het decreet IWB artikel 3 §2 17° gedefinieerd als: *“ieder betekenisvol nadelig effect op het milieu dat voortvloeit uit een verandering van de toestand van watersystemen of bestanddelen ervan die wordt teweeggebracht door een menselijke activiteit; die effecten omvatten mede effecten op de gezondheid van de mens en de veiligheid van de vergunde of vergund geachte woningen en bedrijfsgebouwen, gelegen buiten overstromingsgebieden, op het duurzaam gebruik van water door de mens, op de fauna, de flora, de bodem, de lucht, het water, het klimaat, het landschap en het onroerend erfgoed, alsmede de samenhang tussen een of meer van deze elementen.”*

Als gevolg van het decreet IWB dient voor dit inrichtingsplan landinrichting de analyse en evaluatie van de effecten op het watersysteem en de voorwaarden om dat effect te vermijden, te beperken, te herstellen of te compenseren onderzocht te worden in een watertoets.

De uitvoering van de watertoets wordt geregeld in het besluit van 20 juli 2006 van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstantie en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets, vermeld in artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid (BS 31 oktober 2006).

Het is een formele verplichting voor de overheid die het plan of programma moet goedkeuren, of die de vergunning moet afleveren. De watertoets stimuleert echter de opsteller van het plan of programma of de initiatiefnemer van een activiteit om in het prille stadium van het proces na te denken over de gevolgen voor het watersysteem. Het is dus ook een preventief instrument.

De elementen voor het uitvoeren van de watertoets voor de maatregelen voorzien in dit inrichtingsplan zijn verwerkt in de volgende paragrafen.

4.2.2 Situering project

Een uitgebreide situering (hydrografisch, juridisch,...) is te vinden in hoofdstuk 2, gebiedsanalyse. De visie en de voorziene inrichtingsmaatregelen voor het project worden uitvoerig beschreven in hoofdstuk 3, Projectbeschrijving.

4.2.3 Selectie van de terreinacties die mogelijk een impact hebben op het watersysteem

In tabel 2 worden de terreinacties die een mogelijke impact hebben op het watersysteem, gebundeld per type. We onderscheiden de volgende types op basis van de beoordelingsschema's uit het uitvoeringsbesluit watertoets (*artikel 3 §1*):

1. verhardingen & constructies
2. wijziging van vegetatie
3. reliëfwijziging
4. buffer- of infiltratievoorzieningen
5. lozingen op rioleringsstelsel, oppervlaktewater of grondwater
6. grondwaterwinning
7. wijziging van de bedding en structuurkwaliteit waterloop
8. andere (maatregelen die niet onder te brengen zijn onder bovenstaande types uit het uitvoeringsbesluit watertoets)

Tabel 2: terreinacties met een mogelijke impact op het watersysteem per type

	1. verhardingen en constructies	2. wijziging vegetatie	3. reliëfwijziging	4. buffer- of infiltratievoorzieningen	5. lozingen op rioleringsstelsel, opp- of grondwater	6. grondwaterwinning	7. wijziging van de bedding en structuurkwal waterloop	8. andere
Inrichting parking Uitgeverijplein	X						X	
Aanleg recreatieve verbinding	X							
Inrichting wandelverbinding	X							
herinrichting Abdijplein	X							
Aanleg wandelpad N165	X							
Herinrichting Poortbergstraat							X	
Herinrichting Abdijstraat	X							
Maatregelen ter verbetering van de waterhuishouding, walgracht en sloten rond de Bierhoeve	X						X	

4.2.4 Toetsing van maatregelen op impact op het watersysteem

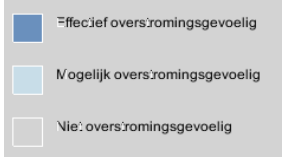
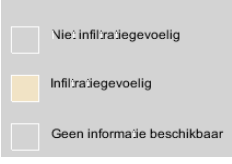

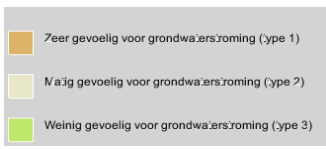
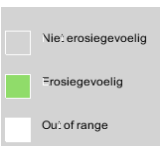
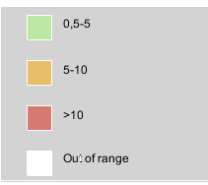
De maatregelen zijn uitvoering beschreven in het rapport en hebben elk een unieke code. Deze code is terug te vinden in tabel 3. Deze codering wordt gebruikt in de verdere beoordeling hieronder. Een toetsing van de maatregelen in verband met een impact op het watersysteem gebeurt door middel van:

- de lokalisatie ten opzichte van de watertoetskaarten;
- de doelstellingen en de beginselen van het Decreet Integraal Waterbeleid;

De maatregelen zijn gegroepeerd volgens de types van de beoordelingsschema's van het uitvoeringsbesluit watertoets artikel 3 §1. Acties die niet in te delen zijn volgens deze categorieën, worden ondergebracht onder "8) andere".

Sommige ingrepen kunnen in principe in meerdere categorieën thuishoren, maar worden voor de eenvoudigheid toch slechts één maal vermeld.

De terreinacties worden eerst gesitueerd op de vijf watertoetskaarten. Volgende liggingen worden onderscheiden:

OG: Overstromingsgevoelige gebieden (effectief-mogelijk)	IN: Infiltratiegevoelige gebieden	WB: Winterbedkaart
		
GW: Grondwaterstromingsgevoelige gebieden	ER: Erosiegevoelige gebieden	H: Hellingkaart
		

Vervolgens worden alle acties getoetst aan de doelstellingen en beginselen van het decreet integraal waterbeleid.

De toetsing gebeurt door gebruik te maken van een standaard invultabel:

- het vakje **groen** kleuren indien de actie aan de doelstelling voldoet of een uitwerking is van de doelstelling of beginsel
- het vakje **rood** kleuren indien er een mogelijk knelpunt kan ontstaan met de doelstelling of het beginsel

doelstellingen van het decreet IWB (art. 5)

- D1: Het grond- en oppervlaktewater op een zodanige manier beschermen, verbeteren en herstellen dat tegen eind 2015 een goede toestand van de watersystemen wordt bereikt.
- D2: De verontreiniging van oppervlakte- en grondwater voorkomen en verminderen.
- D3: De voorraden aan oppervlakte- en grondwater duurzaam beheren en gebruiken.
- D4: De verdere achteruitgang van aquatische ecosystemen, van rechtstreeks van waterlichamen afhankelijke terrestrische ecosystemen en van waterrijke gebieden voorkomen.
- D5: De aquatische ecosystemen en rechtstreeks van waterlichamen afhankelijke terrestrische ecosystemen in specifieke gebieden verbeteren en herstellen.
- D6: Het beheer van hemelwater en oppervlaktewater organiseren.
- D7: De landerosie, de aanvoer van sedimenten naar het oppervlaktewater en het door menselijke ingrepen veroorzaakt transport en afzetting van slib en sediment terugdringen.
- D8: De waterwegen beheren en ontwikkelen met het oog op de bevordering van een milieuvriendelijker transportmodus van personen en goederen via de waterwegen, het realiseren van de intermodaliteit met de andere vervoersmiddelen en het bevorderen van de internationale verbindingfunctie ervan.
- D9: De diverse functies binnen een watersysteem en de onderlinge verbanden integraal afwegen.
- D10: De betrokkenheid van de mens met het watersysteem bevorderen, waaronder het verhogen van de belevingswaarde in stedelijk gebied en vormen van zachte recreatie.

beginselen van van het decreet IWB (art. 6)

- B1: *Het standstill beginsel*. Voorkomen dat de toestand van het watersysteem verslechtert.
- B2: *Het preventiebeginsel*. Optreden om schadelijke effecten te voorkomen, eerder dan die achteraf te moeten herstellen.
- B3: *Het bronbeginsel*. Preventieve maatregelen aan de bron nemen.
- B4: *Het voorzorgsbeginsel*. Het treffen van maatregelen ter voorkoming van schadelijke effecten niet uitstellen omdat na afweging een oorzakelijk verband tussen het handelen of het nalaten en de gevolgen ervan niet volledig door wetenschappelijk onderzoek is aangetoond.
- B5: *Het beginsel dat "de vervuiler betaalt"*. De kosten voor maatregelen ter voorkoming, vermindering en bestrijding van schadelijke effecten en de kosten voor het herstellen van deze schade zijn voor rekening van de veroorzaker.
- B6: *Het kostenterugwinningsbeginsel*. De kosten voor waterdiensten in rekening brengen.
- B7: *Het herstelbeginsel*. Schadelijke effecten voor zover mogelijk herstellen tot de van toepassing zijnde referentieniveaus.
- B8: *Het participatiebeginsel*. Aan de burgers vroeg, tijdig en doeltreffend inspraak verlenen bij het voorbereiden, het vaststellen, het uitvoeren, het opvolgen en het evalueren van het integraal waterbeleid.
- B9: *Het beginsel van hoog beschermingsniveau*. Een zo hoog mogelijk beschermingsniveau nastreven van de aquatische ecosystemen, de rechtstreeks afhankelijke terrestrische ecosystemen en de waterrijke gebieden, zonder het multifunctionele gebruik van de watersystemen uit het oog te verliezen.
- B10: *Het beginsel dat het watersysteem één van de ordenende principes is in de ruimtelijke ordening*.
- B11: *Het beginsel van de evaluatie ex ante*. Een voorafgaande, systematische en grondige evaluatie van de gevolgen van het integraal waterbeleid op het milieu en de samenleving en voor de uitvoerende en handhavende instanties uitvoeren is nodig.

4.2.5 Overzicht voorziene maatregelen

4.2.5.1 Type 1: verhardingen & constructies

maatregelen	1.2.2, 1.2.8										
Titel	Inrichting parking Uitgeverijplein										
Beschrijving	de heraanleg van een bestaande parking (geasfalteerd) in waterdoorlaatbaar materiaal (grasdallen) wordt voorzien. De rijstroken worden heraangelegd in asfaltverharding. Er wordt ook een uitbreiding van de parking voorzien door omzetting van een bosje. De baangrachten langs de N212 worden voorzien van vaste stuwen										
Watergevoelige gebieden	OG: niet overstromingsgevoelig		IN: infiltratiegevoelig		GW: matig gevoelig		ER: niet erosiegevoelig		WB: geen winterbedding		
Doelstellingen IWB	D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7	D8	D9	D10	
Beginselen IWB	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	B10	B11
Maatregelen of aandachtspunten	In globa zal op deze site meer infiltratie mogelijk zijn dan voordien doordat het grootste gedeelte gewijzigd wordt van ondoorlatende naar doorlatende verharding. Voor het stukje uitbreiding wordt ter compensatie de bestaande parking tegenover het kerkhof terug omgezet naar bos. De baangrachten zullen voorzien worden van vaste stuwen om het baanwater ter plaatse te laten infiltreren en te voorkomen dat het rechtstreeks het naastliggend natuurgebied instroomt.										

maatregelen	1.2.5										
Titel	Aanleg recreatieve verbinding voor wandelen en fietsen tussen Uitgeverijplein en Abdijplein										
Beschrijving	De bestaande asfaltverharding wordt vervangen door een combinatie van vegecolverharding (fietspad) en halfverharding (wandelpad)										
Watergevoelige gebieden	OG: niet overstromingsgevoelig		IN: infiltratiegevoelig		GW: matig gevoelig		ER: niet erosiegevoelig		WB: geen winterbedding		
Doelstellingen IWB	D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7	D8	D9	D10	

Beginselen IWB	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	B10	B11
Maatregelen of aandachtspunten	Het infiltrerend vermogen zal stijgen ten opzichte van de huidige situatie doordat er voor een deel wordt overgegaan naar een halfverharding.										

maatregelen	1.2.7										
Titel	Inrichting wandelverbinding uitgeverijplein – Hoeve Den Eik										
Beschrijving	Aanleg nieuw wandelpad in halfverharding										
Watergevoelige gebieden	OG: niet overstromingsgevoelig		IN: infiltratiegevoelig		GW: matig gevoelig		ER: niet erosiegevoelig		WB: geen winterbedding		
Doelstellingen IWB	D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7	D8	D9	D10	
Beginselen IWB	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	B10	B11
Maatregelen of aandachtspunten	Voor een gedeelte wordt de naastliggende baangracht ingebuisd om het wandelpad hierover te kunnen leggen. Deze inbuizing zal zodanig gerealiseerd worden dat er nog infiltratie ter plaatse mogelijk blijft (geperforeerde buizen). Het wandelpad zelf wordt gerealiseerd in een doorlatend materiaal zodat de vermindering in infiltratie tot een minimum beperkt wordt.										

maatregelen	1.3.1 – 1.3.2 – 1.3.3										
Titel	Herinrichting abdijplein										
Beschrijving	heraanleg van het voorplein en een gedeelte N165										
Watergevoelige gebieden	OG: niet overstromingsgevoelig		IN: infiltratiegevoelig		GW: weinig gevoelig		ER: niet erosiegevoelig		WB: geen winterbedding		
Doelstellingen IWB	D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7	D8	D9	D10	
Beginselen IWB	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	B10	B11
Maatregelen of aandachtspunten	De bestaande verharding (asfalt, betonklinkers) wordt vervangen door betonstraatstenen. Een beperkt gedeelte van de huidige halfverharding van het plein wordt vervangen door granietverharding met de nodige aandacht voor de afwatering ervan (aansluiting bij riolering gewestweg). De rest van het halfverhard en onverhard gedeelte wordt vervangen door een halfverharding die nog doorlatend is.										

maatregelen	1.3.4										
Titel	Aanleg wandelpad langs N165										
Beschrijving	Aanleg van een nieuw wandelpad in een halfverharding										
Watergevoelige gebieden	OG: niet overstromingsgevoelig		IN: infiltratiegevoelig		GW: weinig gevoelig		ER: niet erosiegevoelig		WB: geen winterbedding		
Doelstellingen IWB	D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7	D8	D9	D10	
Beginselen IWB	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	B10	B11
Maatregelen of aandachtspunten	De toegepaste verharding is nog doorlaatbaar.										

maatregelen	1.3.6												
Titel	Herinrichting Poortbergstraat												
Beschrijving	Het bestaande fietspad wordt vervangen door beton voor de creatie van bijkomende parkeerplaatsen. Voor de aanleg van de nieuwe aansluiting op de N165 wordt er een deel bos omgevormd. Het betongedeelte tussen nieuwe aansluiting naar N165 en Abdijplein wordt vervangen door een halfverharding.												
Watergevoelige gebieden	OG: niet overstromingsgevoelig		IN: infiltratiegevoelig		GW: weinig tot matig gevoelig		ER: niet erosiegevoelig		WB: geen winterbedding				
Doelstellingen IWB	D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7	D8	D9	D10			
Beginselen IWB	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	B10	B11		
Maatregelen of aandachtspunten	Het gedeelte bijkomende verharding voor de nieuwe aansluiting wordt gecompenseerd door het opbreken van de betonverharding tussen nieuwe aansluiting op N165 en Abdijplein. Netto zal er hierdoor de infiltratie niet wijzigen.												

maatregelen	1.3.8 – 1.3.9 – 1.3.10												
Titel	Heraanleg Abdijstraat												
Beschrijving	De bestaande dolomietverharding wordt vervangen door een halfverharding. Verder zal er geen gemotoriseerd verkeer meer worden toegelaten in de dreef waardoor er minder verdichting optreedt..												
Watergevoelige gebieden	OG: niet overstromingsgevoelig		IN: infiltratiegevoelig		GW: weinig tot matig gevoelig		ER: niet erosiegevoelig		WB: geen winterbedding				
Doelstellingen IWB	D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7	D8	D9	D10			
Beginselen IWB	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	B10	B11		
Maatregelen of aandachtspunten	Er worden geen bijkomende verhardingen voorzien ten opzichte van de huidige situatie. het verkeersvrij maken van de dreef zorgt voor minder verdichting van de halfverharding.												

4.2.5.2 Type 7: wijziging van de bedding en structuurkwaliteit waterloop

maatregelen	2.1.1												
Titel	Maatregelen ter verbetering van de waterhuishouding rond de Bierhoeve												
Beschrijving	Herprofilering bestaande en gedempte walgracht, aanleg gronddam, herprofilering gracht toegangsdreef												
Watergevoelige gebieden	OG: niet overstromingsgevoelig		IN: infiltratiegevoelig		GW: matig gevoelig		ER: niet erosiegevoelig		WB: geen winterbedding				
Doelstellingen IWB	D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7	D8	D9	D10			
Beginselen IWB	B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8	B9	B10	B11		
Maatregelen of aandachtspunten	Het betreft maatregelen die het waterbergend vermogen van de walgracht rond de Bierhoeve vergroten												

4.2.6 Eindconclusie en ontwerp waterparagraaf

Eindconclusie

De effecten op het watersysteem in het kader van de watertoets zijn over het algemeen positief. Waar er nieuwe verhardingen komen, worden maatregelen getroffen om de negatieve impact te compenseren door te werken met goed doorlaatbare materialen (grasdallen, halfverharding,...). Een aantal maatregelen dragen zelfs bij tot een verbetering van de toestand van het watersysteem.

Globaal gezien kan gesteld worden dat het uitvoeren van het inrichtingsplan haalbaar is voor het watersysteem.

Het inrichtingsplan Poort Averbode is verenigbaar met de doelstellingen van artikel 5 en de beginselen van artikel 6 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid.

4.3 Passende beoordeling

Voor de maatregelen opgenomen in voorliggend inrichtingsplan dient een passende beoordeling opgemaakt te worden.

Deze zal toegevoegd worden aan het eindvoorstel inrichtingsplan. Het ontwerp zal in het najaar van 2011 uitgebreid besproken worden met ANB (provinciale buitendiensten). Contacten hiervoor werden reeds gelegd.

4.4 Ontheffing op verbodsbepalingen in VEN

In functie van het behoud, het herstel en de ontwikkeling van de natuurwaarden binnen deze VEN-gebieden zullen in het kader van dit project een aantal maatregelen worden uitgevoerd waarvoor een ontheffing op de verbodsbepalingen van het VEN nodig is.

Deze ontheffing zal na de goedkeuring van het inrichtingsplan worden aangevraagd.

5 Uitvoeringsprogramma en financieringsplan

5.1 Uitvoeringsprogramma

Het inrichtingsplan voorziet dat de Vlaamse Minister bevoegd voor de landinrichting met de goedkeuring van dit inrichtingsplan:

a. de Vlaamse Landmaatschappij overeenkomstig art. 13§4 van het decreet van 21 december 1988 belast met:

Op het domein beheerd door het Agentschap Wegen en Verkeer:

- 1.2.11 Stuwen baangracht N212
- 1.3.1b Herinrichting abdijplein: afbraak
- 1.3.2b Herinrichting abdijplein: aanleg

Waarbij het beheer vanaf de voorlopige oplevering van de werken gebeurt door het Agentschap Wegen en Verkeer.

De uitvoering is voorzien in 2014-2015.

*Op het domein beheerd door de gemeente **Scherpenheuvel-Zichem**:*

- 1.2.9 Plaatsen van baken
- 1.3.1a Herinrichting abdijplein: afbraak
- 1.3.2a Herinrichting abdijplein: aanleg
- 1.3.3 Herinrichting abdijplein: inrichting
- 1.3.5b Herinrichting Poortbergstraat: afbraak
- 1.3.6 Herinrichting Poortbergstraat: aanleg
- 1.3.8 Recreatieve inrichting Abdijstraat (Averbodsebaan - Luikerdreef): afbraak
- 1.3.9 Recreatieve inrichting Abdijstraat (Averbodsebaan - Luikerdreef): aanleg
- 1.3.10 Recreatieve inrichting Abdijstraat (Averbodsebaan - Luikerdreef): inrichting

Waarbij het beheer vanaf de voorlopige oplevering van de werken gebeurt door de gemeente Scherpenheuvel-Zichem.

De uitvoering is voorzien in 2014-2015.

*Op het domein beheerd door de gemeente **Tessenderlo**:*

- 1.3.4 Aanleg wandelpad langs N165
- 2.3.1 Inrichting Luikerdreef
- 2.3.3 Inrichting Heggebosseweg

Waarbij het beheer vanaf de voorlopige oplevering van de werken gebeurt door de gemeente Tessenderlo.

De uitvoering is voorzien in 2014-2015.

b. de gemeente Scherpenheuvel-Zichem, overeenkomstig art. 13§5 van het decreet van 21 december 1988, mits haar instemming belast met:

- 1.2.1 Inrichting parking Uitgeverijplein: afbraak
- 1.2.2 a Inrichting parking Uitgeverijplein: aanleg
- 1.2.3 Inrichting parking Uitgeverijplein: Groenvoorziening en meubilair
- 1.2.4 Inrichting verbinding Uitgeverijplein – Abdijplein langs Abdijmuur: afbraak
- 1.2.5 Inrichting verbinding Uitgeverijplein – Abdijplein langs Abdijmuur: aanleg
- 1.2.6 Inrichting verbinding Uitgeverijplein – Abdijplein langs Abdijmuur: groenvoorziening en meubilair
- 1.2.7 Inrichting wandelverbinding Uitgeverijplein – Hoeve Den Eik
- 1.2.8 Parking begraafplaats: afbraak
- 1.3.5a Herinrichting Poortbergstraat: Grondverwerving
- 1.3.7 Dreefherstel Poortbergstraat
- 1.3.15 Verwerving gronden aansluiting Poortbergstraat - Averbodsebaan

1.4.1 Parkeergeleiding

1.4.2 Inrichting parkeermogelijkheden centrum Averbode

De uitvoering is voorzien in 2013 - 2014.

c. de vzw Kempens Landschap, overeenkomstig art. 13§6 van het decreet van 21 december 1988 houdende de oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij, mits haar instemming belast met:

1.1.1 Inrichting voorplein den Eik

1.1.2 Plaatsen van een baken

In voorkomend geval dienen zowel de eigenaars en de vruchtgebruikers als de houders van zakelijke rechten hun instemming te betuigen met de uitvoering van de werken. Deze instemming wordt vastgelegd in een overeenkomst die ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Vlaamse minister.

De uitvoering is voorzien in 2013-2014.

d. de vzw Natuurpunt, overeenkomstig art. 13§6 van het decreet van 21 december 1988, houdende de oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij, mits haar instemming belast met:

2.1.1 Maatregelen ter verbetering van de waterhuishouding, walgracht en sloten rond de Bierhoeve

2.1.2 landschappelijk-recreatieve inrichting site Bierhoeve

3.1.1 Plaatsen van een schaapskooi

3.1.2 Plaatsen van begrazingsraster en toebehoren

3.2.1 Plaatsen van infoborden in het kader van erfgoed

3.2.2 Plaatsen van meubilair in natuurgebied

3.2.3 Natuurherstel door middel van plaggen

3.2.4 Inrichting vogelkijkwanden en toebehoren

3.2.6 Deelgebiedbakens

In voorkomend geval dienen zowel de eigenaars en de vruchtgebruikers als de houders van zakelijke rechten hun instemming te betuigen met de uitvoering van de werken. Deze instemming wordt vastgelegd in een overeenkomst die ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Vlaamse minister.

De uitvoering is voorzien in 2013-2015.

e. de vzw Abdij der Norbertijnen, overeenkomstig art. 13§6 van het decreet van 21 december 1988, houdende de oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij, mits haar instemming belast met:

1.2.2b Inrichting parking Uitgeverij: aanleg

1.2.10 Beheer bos tussen parking en begraafplaats

1.3.11 Dreefherstel Abdijstraat

1.3.12 Dreefherstel Luikerdreef

1.3.13 Dreefherstel Kroningsdreef

1.3.14 Inrichting Kroningskapel en Kruiskapel

2.3.2 Inrichting ruitepad Luikerdreef

3.2.5 Zichtas Luikerdreef

In voorkomend geval dienen zowel de eigenaars en de vruchtgebruikers als de houders van zakelijke rechten hun instemming te betuigen met de uitvoering van de werken. Deze instemming wordt vastgelegd in een overeenkomst die ter goedkeuring wordt voorgelegd aan de Vlaamse minister.

De uitvoering is voorzien in 2014-2015.

f. de gemeente Laakdal, overeenkomstig art. 13§6 van het decreet van 21 december 1988, houdende de oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij, mits haar instemming belast met:

1.1.3 geleiding fietsverkeer Grensstaat

De uitvoering is voorzien in 2012.

5.2 Financieringsplan

5.2.1 Vlaamse Landmaatschappij

- *Op gronden van het **Vlaamse Gewest***

Raming	30.196,00 €
Algemene kosten (10%)	3.019,60 €
BTW (21%)	6.975,28 €
Grondverwerving	-
Totaal	40.190,88 €

Aandeel van het Agentschap voor Wegen en Verkeer (100% van de totale kostprijs van de landinrichtingswerken) **40.190,88 €**

- *Op gronden van de **gemeente Scherpenheuvel-Zichem***

Raming	276.974,00 €
Algemene kosten (10%)	27.697,40 €
BTW (21%)	63.980,99 €
Grondverwerving	-
Totaal	368.652,39 €

Ten laste van het Vlaamse Gewest, als subsidie aan de VLM in toepassing van art.4 van het subsidiebesluit (70% voor landinrichtingswerken) **258.056,68 €**

Aandeel van de gemeente Scherpenheuvel-Zichem (30% van de totale kostprijs van de landinrichtingswerken) **110.595,72 €**

- *Op gronden van de **gemeente Tessenderlo***

Raming	194.255,00 €
Algemene kosten (10%)	19.425,50 €
BTW (21%)	44.872,91 €
Grondverwerving	5.000 €
Totaal	258.553,41 €

Ten laste van het Vlaamse Gewest, als subsidie aan de VLM in toepassing van art.4 van het subsidiebesluit (70% voor landinrichtingswerken) **180.987,38 €**

Aandeel van de gemeente Tessenderlo (30% van de totale kostprijs van de landinrichtingswerken) **77.566,02 €**

5.2.2 Gemeente Scherpenheuvel-Zichem

Raming	436.969,14 €
Algemene kosten (10%)	43.696,91 €
BTW (21%)	100.939,87 €
Grondverwerving	2.500,00 €
Totaal	584.105,93 €

Ten laste van het Vlaamse Gewest, als subsidie aan gemeente Scherpenheuvel-Zichem in toepassing van art.5 van het subsidiebesluit (70% voor landinrichtingwerken) 407.124,15 €

Ten laste van het Vlaamse Gewest, als subsidie aan gemeente Scherpenheuvel-Zichem in toepassing van art.5 van het subsidiebesluit (50% voor verwerving van onroerende goederen) 1250,00 €

Aandeel van de gemeente Scherpenheuvel-Zichem (30% van de totale kostprijs van de landinrichtingswerken) 174.481,78 €

Aandeel van de gemeente Scherpenheuvel-Zichem (50% van de totale kostprijs van de verwerving van onroerende goederen) 1250,00 €

5.2.3 Kempens Landschap vzw

Raming	5.933,50 €
Algemene kosten (10%)	593,35 €
BTW (21%)	1.370,64 €
Totaal	7.897,49 €

Ten laste van het Vlaamse Gewest, als subsidie aan Kempens Landschap vzw, in toepassing van art. 9 van het subsidiebesluit (70%) 5.528,24 €

Aandeel van Kempens Landschap vzw (30%) 2.369,25 €

Het betreft werken van landschapszorg (erfbeplantingswerken) en passieve recreatie met een duidelijk karakter van algemeen en regionaal belang. Onder voorbehoud van het sluiten van (een) overeenkomst(en) waaruit blijkt dat de aanvrager het via subsidies ingerichte goed gedurende 20 jaren in stand zal houden en beheren in functie van de doelstellingen van openbaar nut, dan zal, overeenkomstig art. 9, §1, 2° van het subsidiebesluit, de subsidie van het Vlaamse Gewest 70% bedragen en het aandeel ten laste van de privaatrechtelijke rechtspersoon 30%. Indien niet aan deze voorwaarden wordt voldaan, dan zal de subsidie van het Vlaamse Gewest 30% bedragen en het aandeel ten laste van de privaatrechtelijke rechtspersoon 70%.

5.2.4 Natuurpunt vzw

Raming	268.119,00 €
Algemene kosten (10%)	26.811,90 €
BTW (21%)	61.935,49 €
Totaal	356.866,39 €

Ten laste van het Vlaamse Gewest, als subsidie aan Natuurpunt vzw, in toepassing van art. 9 van het subsidiebesluit (70%) 249.806,47 €

Aandeel van Natuurpunt vzw (30%) 107.059,92 €

Het betreft werken in kader van landschappelijke, natuurlijke, recreatieve inrichtingen in de regio rond Averbode met een duidelijk karakter van algemeen en regionaal belang. Onder voorbehoud van het sluiten van (een) overeenkomst(en) waaruit blijkt dat de aanvrager het via subsidies ingerichte goed gedurende 20 jaren in stand zal houden en beheren in functie van de doelstellingen van openbaar nut, dan zal, overeenkomstig art. 9, §1, 2° van het subsidiebesluit, de subsidie van het Vlaamse Gewest 70% bedragen en het aandeel ten laste van de privaatrechtelijke rechtspersoon 30%. Indien niet aan deze voorwaarden wordt voldaan, dan zal de subsidie van het Vlaamse Gewest 30% bedragen en het aandeel ten laste van de privaatrechtelijke rechtspersoon 70%.

5.2.5 vzw Abdij der Norbertijnen

Raming	126.937,00 €
Algemene kosten (10%)	12.693,70 €
BTW (21%)	29.322,45 €
Totaal	168.953,15 €

Ten laste van het Vlaamse Gewest, als subsidie aan vzw Abdij der Norbertijnen, in toepassing van art. 9 van het subsidiebesluit (70%)

118.267,20 €

Aandeel van vzw Abdij der Norbertijnen (30%)

50.685,94 €

Het betreft werken in kader van waardevol dreefherstel, cultuurhistorie, recreatieve ontsluiting, landschappelijke inrichting met een duidelijk karakter van algemeen en regionaal belang. Onder voorbehoud van het sluiten van (een) overeenkomst(en) waaruit blijkt dat de aanvrager het via subsidies ingerichte goed gedurende 20 jaren in stand zal houden en beheren in functie van de doelstellingen van openbaar nut, dan zal, overeenkomstig art. 9, §1, 2° van het subsidiebesluit, de subsidie van het Vlaamse Gewest 70% bedragen en het aandeel ten laste van de privaatrechtelijke rechtspersoon 30%. Indien niet aan deze voorwaarden wordt voldaan, dan zal de subsidie van het Vlaamse Gewest 30% bedragen en het aandeel ten laste van de privaatrechtelijke rechtspersoon 70%.

5.2.6 Gemeente Laakdal

Raming	1.500,00 €
Algemene kosten (10%)	150,00 €
BTW (21%)	346,50 €
Totaal	1.996,50 €

Ten laste van het Vlaamse Gewest, als subsidie aan gemeente Laakdal in toepassing van art.5 van het subsidiebesluit (70% voor landinrichtingswerken)

1.397,55 €

Aandeel van de gemeente Laakdal (30% van de totale kostprijs van de landinrichtingswerken)

598,95 €

5.2.7 Samenvattende tabellen

Totale kostenraming per uitvoerende partner.

Uitvoerende partner	Kostenraming incl. algemene kosten en BTW		
	werken (eur)	Grondverwerving (euro)	totaal (euro)
Vlaamse Landmaatschappij	€ 667.396,68		€ 667.396,68
AWV	€ 0,00		€ 0,00
Gemeente Scherpenheuvel-Zichem	€ 581.605,93	€ 2.500,00	€ 584.105,93
Gemeente Tessenderlo	€ 0,00	€ 5.000,00	€ 5.000,00
Gemeente Laakdal	€ 1.996,50		€ 1.996,50
Kempens Landschap vzw	€ 7.897,49		€ 7.897,49
Abdij der Norbertijnen van Averbode vzw	€ 168.953,15		€ 168.953,15
Natuurpunt vzw	€ 380.158,89		€ 380.158,89
Totaal (EUR)	€ 1.808.008,62	€ 7.500,00	€ 1.815.508,62

Totale kostenraming per financierende partner.

Financierende partner	Kostenraming incl. algemene kosten en BTW		
	werken (eur)	Grondverwerving (euro)	totaal (euro)
Vlaams Gewest (landinrichting)	€ 1.237.472,42	€ 3.750,00	€ 1.241.222,42
AWV	€ 40.190,88		€ 40.190,88
Gemeente Scherpenheuvel-Zichem	€ 285.077,50	€ 1.250,00	€ 286.327,50
Gemeente Tessenderlo	€ 77.566,02	€ 2.500,00	€ 80.066,02
Gemeente Laakdal	€ 598,95	°	€ 598,95
Kempens Landschap vzw	€ 2.369,25		€ 2.369,25
Abdij der Norbertijnen van Averbode vzw	€ 50.685,94		€ 50.685,94
Natuurpunt vzw	€ 114.047,67		€ 114.047,67
Totaal (EUR)	€ 1.808.008,62	€ 7500,00	€ 1.815.508,62

Overzicht financieringsplan.

Partner	Raming subsidie Vlaams Gewest (EUR)	Raming aandeel partner (EUR)
AWV		€ 40.190,88
Gemeente Scherpenheuvel-Zichem	€ 666.430,82	€ 286.327,50
Gemeente Tessenderlo	€ 183.487,38	€ 80.066,02
Gemeente Laakdal	€ 1.397,55	€ 598,95
Kempens Landschap vzw	€ 5.528,24	€ 2.369,25
Abdij der Norbertijnen van Averbode vzw	€ 118.267,20	€ 50.685,94
Natuurpunt vzw	€ 266.111,22	€ 114.047,67
	€ 1.241.222,42	€ 574.286,20
Algemeen totaal project	€ 1.815.508,62	

Bijlagen

Bijlage 1: communicatie en draagvlak

Om een zo goed mogelijk gedragen project te realiseren werden de verschillende partners en de lokale bevolking betrokken bij de uitwerking van het inrichtingsconcept. Dit gebeurde op verschillende manieren:

Werkgroep Poort Averbode

Bij aanvang van het opmaak van dit inrichtingsplan, werden de plannen uitgetekend door studie bureau Omgeving. Zij maakten het concept op voor het kerngebied van de poort.

De opmaak van het concept werd begeleid door een werkgroep met volgende vertegenwoordigers:

- VLM
- ANB
- AWV
- Toerisme Vlaanderen
- Ruimte en Erfgoed
- Gemeente Scherpenheuvel-Zichem
- Gemeente Laakdal
- Gemeente Tessenderlo
- Abdij van Averbode
- Nv De Vijvers
- Unizo Scherpenheuvel
- Kempens Landschap vzw
- Provincie Antwerpen, Vlaams-Brabant, Limburg
- Natuurpunt vzw
- Middenstand Averbode

Ook na de afronding van de studie van studie bureau Omgeving kwam de werkgroep op regelmatige basis bijeen om de opmaak van het inrichtingsplan te begeleiden.

Bilateraal overleg

Om de maatregelen scherp te stellen werd bilateraal overleg gevoerd met de partners en betrokkenen in de werkgroep.

Infoavonden / communicatiemomenten in het kader van het inrichtingsplan

Om een zo goed mogelijk gedragen project te realiseren werd de lokale bevolking betrokken bij de uitwerking van het inrichtingsconcept. Dit gebeurde op verschillende manieren:

- Tijdens de opmaak van de conceptstudie door studie bureau Omgeving
 - o 3 info-momenten (4 september 2009 – participatiemoment stakeholders, 26 september 2009 – participatiemoment bevolking, 1 april 2010 – infoavond bevolking)
 - o Bevraging uitbaters ijskarren
- Tijdens de opmaak en finalisering van het ontwerp inrichtingsplan:
 - o 1 informatieavonden (7 juni 2011);
 - o participatieve bevraging en informering in de Abdijstraat (5 juni 2011);
 - o bevraging van de uitbaters van de ijskarren op 1 participatief overlegmoment (17 mei 2011).

Methode en participatieniveau van de communicatiemomenten tijdens de opmaak en finalisering van het ontwerp inrichtingsplan:

De participatieve communicatiemomenten werden gehouden op een laagdrempelige manier en vertrokken vanuit de consensus die gevormd werd in de ambtelijke werkgroep die het inrichtingsplan rond Poort Averbode mee opmaakte. Op deze manier gaven we bovendien invulling aan pijler 3 van het integraal plan waarin gewerkt wordt rond betrokkenheid van bewoners.

Samen met een groep van gebruikers werden de maatregelen verder vorm gegeven, binnen de marges bepaald door de ambtelijke werkgroep.

Participatief overlegmoment uitbaters

→ Niveau participatie: informeren – raadplegen

Toelichting van de plannen volgens consensus ambtelijke werkgroep

→ Beoogd resultaat:

- de plannen zoals ze werden besproken in de ambtelijke werkgroep werden toegelicht aan de rechtstreeks betrokken actoren;
- gegronde opmerkingen (vb. functionele noden), nieuwe ideeën konden nog geïmplementeerd worden in de ontwerpen;
- doel was: indien de meest rechtstreeks betrokken partners het voorstel voor inrichting ondersteunen worden ze 'partners in crime' en worden als het ware ambassadeurs van het nieuwe idee.

Participatieve bevraging en informering in de Abdijstraat

→ Niveau participatie: participatief

→ Doelgroep:

- brede bevolking, van beide gemeenten (er werd voldoende aandacht gegeven aan de aankondiging via allerlei kanalen, uitnodiging van bezorgde bewonersgroepen, ...)

→ Beoogd resultaat:

- binnen de marges vooropgesteld door de werkgroep worden klanten van de ijskarren en bezoekers van de Abdijstraat uitgenodigd mee te denken en mee te ontwerpen
- deze ontwerpen worden meegenomen in het ontwerp inrichtingsplan

Infoavond (informatief)

→ Niveau participatie: informeren - uitnodigen

→ Doelgroep:

- brede bevolking, van beide gemeenten (voldoende aandacht aan aankondiging via allerlei kanalen, uitnodiging van bezorgde bewonersgroepen, ...)

→ Beoogd resultaat:

- de plannen zijn toegelicht aan een brede waaier van betrokken actoren
- reacties aftoetsen en implementatie van participatieve momenten worden toegelicht

Resultaten participatief overlegmoment

Resultaten participatieve bevraging en informering in de Abdijstraat:

Mensen werden uitgenodigd om op een leeg grondplan van het Abdijplein en de Abdijstraat mee te denken over de inrichting ervan (plaatsing banken, vuilbakken, ijskarren, ..., ...).

Er waren veel geïnteresseerden en de meesten maakten dankbaar gebruik van deze kans. In een open en positief gesprek werd constructief gewerkt. De mensen apprecieerden deze aanpak heel erg.

Trends die terugkwamen:

- Verkeersvrij = positief voor wandelaars/fietsers, heel veel mensen reageerden op deze manier;
- Verkeersvrij = minder positief voor fervente automobilisten (beperking van vrijheid, klanten die maar een korte tijd blijven zullen niet meer komen, ...).
- De locatie is duidelijk van bovenlokaal belang, mensen komen van ver.

- Bezoekers komen vooral voor de ijsjes, maar ook voor de rust, gezelligheid, natuur, korte wandeling, abdij, recreatieve verbinding vanuit Gerhagen, ...
- Parkeren is een belangrijk aandachtspunt en wordt in één adem genoemd bij zowel positieve als negatieve reacties op het verkeersvrij maken van het plein en de dreef.
- Aandacht voor ouderen en minder mobiele. Waar moeten zij parkeren? Worden zij niet uitgesloten met deze manier van inrichten?
- Abdijstraat en ijskarren horen samen, verhuis naar Poortbergstraat mag, maar is geen must.
- Verkeersveiligheid verhogen is positief! Zeker voor kinderen.
- Nood aan paardenbindplaats, eventueel enkele speeltuigen voor kinderen (integreren in het landschap), wegwerken van distributiekasten, veel banken (meer dan nu), ...
- Wat met fietsenstalling? Parkeerplaatsen voor moto's?

Resultaten infoavond op 7 juni:

Het plan en alle maatregelen die in het inrichtingsplan worden opgenomen, werden toegelicht.

De maatregelen in het kerngebied roepen bij de aanwezigen het meeste vragen op. Hierbij gaat het dan voornamelijk om de verkeersimpact, parkeermogelijkheden, afsluiten van de Abdijstraat voor gemotoriseerd verkeer. Over andere maatregelen worden geen vragen gesteld.

Bijlage 2: Plattelandsproject de Merode

De Vlaamse Landmaatschappij zette sinds 2000 in opdracht van de minister van Leefmilieu en Landbouw een overleginitiatief op met betrekking tot de aankoop van het domein de Merode. De partners in het aankoopdossier waren de gemeenten Laakdal, Tessenderlo, Scherpenheuvel-Zichem, Herselt, Westerlo en Geel, de provincie Antwerpen, de vzw Kempens Landschap, de abdij van Averbode en Natuurpunt. Op 24 mei en 14 juni 2004 werden uiteindelijk de aktes verleden van het domein de Merode, met de aankoop van ca. 1500 ha.

Een inrichtingsvisie werd in 2001 opgesteld door de VLM en met de nodige opmerkingen onderschreven door de partners. Met het 'Charter de Merode', dat op 29 maart 2004 door alle betrokken partners werd ondertekend, gaven de partners te kennen dat ze samen hun schouders zetten onder een project dat het goede beheer van het domein en de ontwikkeling van de ganse streek voor ogen heeft. Alle ondertekenaars engageren zich om het domein als één geheel te bewaren en elkaar blijvend te betrekken en inspraak te verlenen bij het beheer en de inrichting van het ganse domein.

De minister van Leefmilieu en Landbouw heeft in juli 2004 de VLM een mandaat gegeven voor het uitwerken van de gebiedsvisie die in 2001 door de VLM in overleg met de partners werd opgesteld. VLM is hierbij de motor van het project maar pikt maximaal in op de reeds lopende initiatieven en biedt maximale inspraak aan alle aanwezige partners.

In het 'Charter de Merode' engageerden de partners rond het domein de Merode zich om:

- Het domein de Merode als één geheel te bewaren;
- In samenspraak met alle partners een gezamenlijke visie te ontwikkelen voor het beheer en de inrichting van het domein;
- Het domein in te richten en te beheren vanuit deze gezamenlijke visie;
- Elk volgens zijn eigen mogelijkheden deze beheer- en inrichtingsvisie te realiseren door het in eigendom en/of beheer te nemen van delen van het domein;
- De verschillende deelgebieden open te stellen voor het grote publiek met bescherming van de meest waardevolle natuur- en landschapwaarden;
- De aanwezige landbouw optimale ontwikkelingskansen te bieden;
- De verschillende partners blijvend te betrekken bij het beheer en de inrichting van het gebied.

Met de engagementen van het Charter de Merode als vertrekpunt en het samenwerkingsverband van de partners in de stuurgroep kon de doorverkoop van het domein gebeuren vanuit een gecoördineerde aanpak met weinig gevaar voor versnippering van het domein. De onderhandelingen hier rond werden gecoördineerd door het kabinet van Vlaams minister Kris Peeters en afgerond op 30 november 2005.

De partners verklaarden eveneens dat zij de aankoop van het domein de Merode als een grote opportuniteit zagen voor de start van een regionaal project van gebiedsgericht, geïntegreerd plattelandsbeleid met het oog op de verdere cultuurhistorische en toeristisch-recreatieve ontwikkeling van de ganse regio tussen Demer en Nete.

De omgeving van de bossen van de Merode, gelegen op de grens van de Zuiderkempen en Noord-Hageland, bevat een sterk landschappelijk en cultuurhistorisch aanbod. De streek is hierdoor niet alleen rijk aan kansen voor natuur en landschap maar - door de talrijke opportuniteiten voor recreatie en toerisme - ook voor de regionale economie. De kenmerkende diversiteit en de strategische ligging van de streek zijn onmiskenbare troeven voor het opstarten van een project van regionale, geïntegreerde plattelandsontwikkeling. Op 19 juni 2006 gaf toenmalig Vlaams minister-president Yves Leterme het officiële startschot voor dit Vlaamse pilootproject.

Het project heeft een experimenteel karakter aangezien het kadert binnen de opstart van het Vlaamse plattelandsbeleid. Het Vlaamse plattelandsbeleid vertrekt vanuit een aantal principes die ook van belang zijn voor de uittekening en uitvoering van het pilootproject:

- het differentiëren van het Vlaamse, reguliere beleid;
- de duurzame, geïntegreerde en kwalitatieve ontwikkeling van de landelijke gebieden in Vlaanderen;

- het bevorderen van overleg dat uitmondt in meer en beter samenwerken;
- de gebiedsgerichte versterking van de identiteit van de landelijke gebieden binnen Vlaanderen;

Het instrument landinrichting wordt als één van de uitvoerende instrumenten beschouwd voor het integraal plan 'de Merode: prinsheerlijk platteland', met name voor de realisatie van inrichtings- en beheergebonden acties en initiatieven. Naast landinrichting worden hiervoor ook andere instrumenten ingezet. Zo gaf de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur het mandaat om een natuurinrichtingsproject Averbode bos en heide op te starten, dat kan rekenen op Europese cofinanciering vanuit het LIFE-programma. Het Agentschap voor Natuur en Bos maakte in samenwerking met verschillende partners een uitgebreid bosbeheerplan voor verschillende deelgebieden van het domein de Merode.

Projectstructuur

Plattelandsproject 'de Merode': Stuurgroep en projectgroep

De stuurgroep is het centrale orgaan van het plattelandsproject de Merode. Hierin zetelen alle actoren die belang hebben bij het welslagen van het proces en die een mandaat hebben om beslissingen te nemen.

De stuurgroep keurde op 22 maart 2004 de grote lijnen van de inrichtingsvisie en plan van aanpak goed die in de globale inrichtingsvisie van 2001 waren vooropgesteld.

Het projectsecretariaat bereidt het project inhoudelijk voor en levert materiaal aan voor de stuurgroep.

De projectgroep bereidt de bijeenkomsten van de stuurgroep inhoudelijk voor. Hij vormt als het ware de link tussen de stuurgroep en het projectsecretariaat. Het is een specifieke taak van de projectgroep om samen met het projectsecretariaat actief te zoeken naar instrumenten en/of financiële middelen om het plattelandsproject te realiseren.

Landinrichtingsproject 'de Merode: prinsheerlijk platteland': Planbegeleidingsgroep

Teneinde de geïntegreerde aanpak van dit plan ook consequent door te voeren in de uitvoering ervan, en ten einde geen overmaat aan werkgroepen en begeleidingsgroepen te laten ontstaan, werd er voor geopteerd om in het planprogramma slechts één inrichtingsproject landinrichting te definiëren, m.n. "de Merode: prinsheerlijk platteland". Voor de begeleiding van de verdere uitwerking van dit inrichtingsproject landinrichting werd op 23 oktober 2008 de planbegeleidingsgroep 'de Merode: prinsheerlijk platteland' opgericht. De samenstelling van deze planbegeleidingsgroep is maximaal geënt op de samenstelling van de projectgroep, zodat de planbegeleidingsgroep kan worden beschouwd als werkgroep binnen de projectorganisatie van het plattelandsproject. In de planbegeleidingsgroep zetelen vertegenwoordigers van:

- Agentschap voor Natuur en Bos
- Agentschap RO Vlaanderen
- Agentschap Wegen en Verkeer
- Agentschap Waterwegen en Zeekanaal
- Toerisme Vlaanderen
- provincie Antwerpen
- provincie Limburg
- provincie Vlaams-Brabant
- gemeente Scherpenheuvel-Zichem
- gemeente Tessenderlo
- gemeente Laakdal
- gemeente Herselt
- gemeente Westerlo
- gemeente Geel
- terreinbeherende natuurvereniging: Natuurpunt vzw
- doelgroep landbouw: Boerenbond
- doelgroep recreatie: Toerisme Provincie Antwerpen
- doelgroep religieus erfgoed: abdij Averbode
- doelgroep natuur: Natuurpunt vzw
- deskundige landschap: Kempens Landschap vzw
- deskundige landbouw en plattelandsontwikkeling: vzw RURANT

De planbegeleidingsgroep wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van het beleiddomein ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed. De Vlaamse Landmaatschappij verzorgt het secretariaat van de planbegeleidingsgroep.

Huisstijl de Merode

Het logo van de veelkleurige vlinders en de bijhorende slogan 'de Merode: prinsheerlijk platteland' hebben intussen hun plaats al gevonden in de streek. Naast het logo bestaat er ook een huisstijl voor de inrichting van het gebied, vooral voor de recreatieve infrastructuur.

De huisstijl wil vooral een kwaliteitslabel zijn en voor herkenningspunten zorgen voor bewoners en bezoekers, met een knipoog naar wat typisch is voor het gebied. Zo zal waar mogelijk gebruik gemaakt worden van hout uit het gebied zelf en komt het roestbruin van de ijzerzandsteen als kleur naar boven in de ontwerpen. Er werden afspraken vastgelegd over de keuze van het materiaal, de vormen en kleuren van zitbanken, infoborden, wegwijzers, kaarten, schuilhutten, fietsenstallingen, soort van wegverharding, enzovoort.

Met de uitwerking van een huisstijl voor het gebied de Merode wordt er gezorgd dat er een eenheid groeit in nieuwe realisaties. De huisstijl werkt met 'open lagen'. Deze gelaagdheid is typerend voor het project de Merode: landschappelijke, cultuurhistorische en recreatieve troeven vormen de kernwaarden van het gebied.

In de vormgeving van de huisstijl wordt gebruik gemaakt van bouwstenen die robuust, duurzaam en herkenbaar in stijl zijn. Alle inrichtingselementen worden opgebouwd op basis van deze bouwstenen. De huisstijl voor het gebied de Merode is opgemaakt in nauwe samenwerking met de verschillende partners van het plattelandsproject de Merode.

Bijlage 3: Streefbeelden en doelsoorten natuurinrichtingsproject Averbode Bos&Heide

Vegetatie

Binnen Averbode Bos & Heide wordt op lange termijn gestreefd naar een combinatie van vegetaties waaraan zowel in Vlaamse als in Europese context een belangrijke biodiversiteitswaarde toe te kennen valt.

Hierbinnen wordt maximaal gestreefd naar aanwezigheid van inheems plantensoorten aangevuld met een omvorming van voornamelijk gesloten vegetatietypen naar een meer evenwichtige situatie tussen gesloten en half open tot open vegetatietypen.

Gezien de landduinen binnen Averbode Bos & Heide een van de belangrijkste en meest zuidelijke gelegen duinencomplexen in Vlaanderen is wordt deze potentie maximaal aangegrepen. Hoewel het merendeel van de land- en stuifduinlokaties momenteel beplant is met Grove- en Corsicaanse den wordt de aanwezigheid van een vitale zaadbank maximaal aangegrepen om tot een goed ontwikkelde vegetatie te komen. Naast een voldoende grote oppervlakte open landduin, wordt tevens gestreefd naar een mozaïek van duinheide- en duingraslandvegetaties.

Het valt te verwachten dat de habitats “*Psammofiele* heide met *Calluna*- en *Genista*-soorten” (2310) en “open grasland met *corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen” (2330), al dan niet in complex of in mozaïek met elkaar, relatief eenvoudig te realiseren zijn. Beide habitattypes zijn gebonden aan een zekere dynamiek die zowel door wind als door antropogene activiteiten kan in stand gehouden worden. Dit heeft als gevolg dat de pionierssituatie continu (maar op wisselende plaatsen) aanwezig kan blijven.

Er wordt getracht om - doorheen de tijd - van beide habitattypes een totale oppervlakte van om en bij de 70 ha te waarborgen. Een minimaal aaneengesloten oppervlakte om voldoende windwerking toe te laten staat gedocumenteerd als 5 ha (Heutz & Paelinckx, 2005). Averbode Bos & Heide heeft hiermee binnen Natura 2000 niet meer de ambitie als een stapsteen, maar wel als kerngebied voor beide habitats.

Bijna al de historisch voorkomende open waterpartijen zijn verdwenen. Een grootschalig herstel en ontwikkeling van de habitattypes 3130 “Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met *Littorella*- of *Isoëtes*-vegetatie” en 3110 “Mineraalarme oligotrofe wateren met amfibische vegetatie: *Lobelia*, *Littorella* en *Isoëtes*” wordt nagestreefd in het gebied. Drijvende waterweegbree is hierbinnen een Europese kensoort die binnen het gebied werd waargenomen.

Er wordt gewaakt op een voldoende open habitatstructuur rond de waterpartijen zodat er enerzijds voldoende windwerking en daarenboven de nodige opwarming door de zon mogelijk is.

Vanuit het historisch voorkomen van natte heide wordt de aanwezige potentie voor dit habitatype maximaal aangegrepen. Gezien de verdrogingsgevoeligheid van dit vegetatietype worden de laagste zones, rond de te herstellen historische vennen, als meest haalbare lokaties beoogd.

De grondwaterstand situeert zich maximaal 50 cm onder het maaiveld. Deze vegetatie is tevens te beschouwen als Noordatlantische vochtige heide met *Erica tetralix* (4010) waarin een dwergstruikvegetatie bepalend is. Een goede ontwikkelingsgraad van het habitat wordt onder meer zichtbaar bij de aanwezigheid van een goed ontwikkelde moslaag. De soortenrijkdom neemt meestal toe met de ouderdom van de vegetatie (bron: habitatfiches).

Droge heide vormt een zeldzaam vegetatietype in het Europese laagland. De hoge potenties, vanuit o.m. de abiotische uitgangcondities, voor de ontwikkeling van diverse typen van droge heiden worden aangegrepen om het gebied in Europese termen op te waarderen tot *Callunetum*-vegetaties (4030).

Hierbij aansluitend wordt het herstel van heischale graslanden, tevens te beschouwen als het prioritair habitatype 6230 “Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems”, vooropgesteld. Verwacht wordt dat zowel de droge als vochtige variant zich zal kunnen ontwikkelen waarbij een totale oppervlakte van 40 ha wordt nagestreefd. Dit wordt enerzijds ondersteund vanuit historische botanische verslagen van het projectgebied (Bron: John Kickx, 1832) en wordt anderzijds gewaarborgd vanuit de aanwezigheid van een aantal kensoorten (Tandjesgras – *Danthonia decumbens*, Tormentil - *Potentilla erecta*, ...) teruggedreven in beperkte oppervlakten, zoals bermen.

Ontwikkeling van inheemse loofbossen, waarvan de potenties in het gebied beschreven zijn door onder meer Louis Ghysebrechts, wordt voor het grootste aandeel in in het projectgebied nagestreefd

ondanks dat de grootste oppervlakte momenteel sterk gedegradeerd is door aanplanten, drainage en agressieve exoten. Van het bostype **9120** “Beukenbossen van het type met *Ilex*- en *Taxus*-soorten, rijk aan epifyten” wordt op lange tot middellange termijn een oppervlakte van 153 ha beoogd. Verder gedijt dit bostype op dezelfde bodemsoort als de hoger beschreven heischrale graslanden waardoor beide habitattypen in mozaïek met elkaar zullen voorkomen.

Het eiken-berkenbos (*Betulo – Quercetum roboris*) is een gemeenschap, meestal ontstaan als successievorm van onbeheerde droge heide of als secundaire successie na bebossing met Grove den en andere naaldboomsoorten. Echte oude bossen van dit type zijn in Vlaanderen eerder zeldzaamheid. Toch worden de potenties binnen het gebied aangegrepen om dit habitatype – al dan niet in mozaïek met droge heide (vb. binnen een boomheidelandschap) zeer kwaliteitsvol te laten ontwikkelen. In Europese context is dit habitatype te beschouwen als habitat **9190** “Oude zuurminnende eikenbossen”.

Her en der zullen de monotone aanplanten doorbroken worden zodat een halfopen ‘boomrijk heidelandschap’ kan ontwikkelen.

Op lange termijn wordt de ontwikkeling van berkenbroek – veenbos - haalbaar geacht gezien de typische soorten reeds in de uitgangssituatie aanwezig zijn wat wijst op de potenties ervan (BWK code Vt). Binnen deze zones zal een permanent hoge waterstand aanwezig zijn waarbij de invloed van lithoclien grondwater beperkt is als gevolg van een hydrologische isolatie. Sterke watertafelschommelingen zullen bijgevolg beperkt zijn. Op lange termijn wordt een oppervlakte van om en bij de 15 ha beoogd (Heutz & Paelinckx, 2005). Deze vegetatie is te beschouwen als het Europese habitatype 91D0 “Veenbossen (*Betulion pubescens*)”.

Rekening houdend met het gegeven dat een omvorming vanuit naaldhout vaak niet meer mogelijk is door ingrijpende bodemverstoring (Sterckx & Paelinckx, 2004) wordt niet uitgesloten dat een evolutie naar een alluviaal bos habitatype 91E0 – subtype Berkenbroek - kan ontwikkelen gezien beide habitattypen een zekere verwantschap vertonen. De bodem van het alluviale type is echter goed doorlucht in tegenstelling tot het veenbos.

Het totaalbeeld van de duinen- en heidegordel van Averbode Bos & Heide zal veranderen in een mozaïek van bos, boomrijke heide, boomloze zandduinen, open heidehabitats en vencomplexen

Doelsoorten

De voornaamste beoogde doelsoorten zijn aandachtssoorten (Rode Lijstsoorten, Limburgs Prioritaire Soorten en soorten in kader van de Speciale Beschermingszones) die relevant zijn voor het gebied (per groep):

Flora

Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) (1831) komt nu reeds in het gebied verspreid voor en, afhankelijk van de weersituaties en droogteperioden, in sommige jaren in grote aantallen. De vijvers van het aangelegen recreatiegebied herbergen wellicht de grootste populatie van deze plant in België. Door de geplande inrichtingsmaatregelen ontstaan heel wat ondiepe, periodiek droogvallende situaties en ondiepe vennen, die ideaal zijn voor Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) en een hele reeks andere bijzondere habitats (3110, 3130). De soort koloniseert relatief snel nieuwe habitats en reageert goed op het ruimen van slib. In de nieuwe waterpartijen wordt deze soort als doelsoort naar voor geschoven.

Naast deze Europees beschermde soort worden nog een aantal kenmerkende flora-soorten aangeduid voor de verschillende Europees aangemelde habitattypes. Deze soorten hebben een indicatieve betekenis voor het relevante habitat en zijn bij voorkeur goed herkenbaar en gemakkelijk waarneembaar. Voor een selectie hebben we ons gebaseerd op Heutz en Paelinckx (2005), de “Interpretation manual of European Union Habitats” (1999) en Decler (2007). Deze soorten worden eerder beschouwd als een indicatie voor de ontwikkeling van een bepaald habitatype en worden niet zozeer als doel op zich beschouwd.

2310 – psammofiele heide met *Calluna*- en *Genista*-soorten

Indicatoren: struikhei (*Calluna vulgaris*), stekelbrem (*Genista anglica*) en kruipbrem (*Genista pilosa*).

2330 – open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen

Indicatoren: zandstruisgras (*Agrostis vinealis*), zandzegge (*Carex arenaria*), buntgras (*Corynephorus canescens*), heidespurrie (*Spergula morisonii*) en dwergviltkruid (*Filago minima*).

3110 – mineraalarme oligotrofe wateren van de Atlantische zandvlakten met amfibische vegetatie: *Lobelia*, *Littorellia* en *Isoëtes*

Indicatoren: kleine biesvaren (*Isoetes echinospora*), oeverkruid (*Littorella uniflora*), waterlobelia (*Lobelia dortmanna*) en drijvende waterweegbree (*Luronium natans*).

3130 – oligotrofe wateren van het Midden-Europese en peri-alpiene gebeid met *Littorella*- of *Isoëtes*-vegetatie of met eenjarige vegetatie op droogvallende oevers (*Nanocyperetalia*)

Indicatoren: oeverkruid (*Littorella uniflora*), drijvende waterweegbree (*Luronium natans*) en pilvaren (*Pilularia globulifera*).

3150 – van nature eutrofe meren met vegetatie van het type *Magnopotamium* of *Hydrocharition*

Indicatorsoorten: kikkerbeet (*Hydrocharis morsus-ranae*), glanzig fonteinkruid (*Potamogeton lucens*), krabbescheer (*Stratioides aloides*) en loos blaasjeskruid (*Utricularia australis*).

4010 – Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*

Indicatorsoorten: gewone dopheide (*Erica tetralix*)

4030 – droge heide (alle subtypen)

Indicatoren: idem als bij 2310 (struikhei, stekelbrem, kruipbrem), aangevuld met gewoon gaffeltandmos (*Dicranum scoparium*) en gewoon peermos (*Pohlia nutans*).

6230 – soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems

Indicatorsoorten: blauwe zegge (*Carex panicea*), liggend walstro (*Galium saxatile*), borstelgras (*Nardus stricta*), liggende vleugeltjesbloem (*Polygala serpyllifolia*) en tormentil (*Potentilla erecta*).

6430 – voedselrijke ruigten

Indicatorsoorten: look-zonder-look (*Alliaria petiolata*) en robertskruid (*Geranium robertianum*).

6510 – laaggelegen, schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Indicatorsoorten: fluitenkruid (*Anthriscus sylvestris*), glanshaver (*Arrhenatherum elatius*) en groot streepzaad (*Crepis biennis*).

7140 – overgangs- en trilveen

Indicatorsoorten: snavelzegge (*Carex rostrata*) en waterdrieblad (*Menyanthes trifoliata*).

7150 – slenken in veengronden (*Rhynchosporion*)

Indicatorsoorten: ronde zonnedaauw (*Drosera rotundifolia*), moeraswolfsklauw (*Lycopodiella inundata*), witte snavelbies (*Rhynchospora alba*) en bruine snavelbies (*Rhynchospora fusca*).

9120 – beukenbossen van het type met *Ilex*- en *Taxus*soorten, rijk aan epifyten (*Ilici-Fagetum*)

Indicatorsoorten: boshavikskruid (*Hieracium sabaudum*), wilde kamperfoelie (*Lonicera periclymenum*), adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*), dalkruid (*Maianthemum bifolium*), lelietje-van-dalen (*Convallaria majalis*).

9160 – eikenbossen van het type *Stellario-Carpinetum*

Indicatorsoorten: zomereik (*Quercus robur*), grote muur (*Stellaria holostea*), bosanemoon (*Anemone nemorosa*).

9190 – oude zuurminnende bossen met *Quercus robur* op zandvlakten

Indicatorsoorten: ratelpopulier (*Populus tremula*), zomereik (*Quercus robur*), wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*), blauwe bosbes (*Vaccinium myrtillus*) en wintereik (*Quercus petraea*).

91E0 – alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Indicatorsoorten: zwarte els (*Alnus glutinosa*), gewone es (*Fraxinus excelsior*), koningsvaren (*Osmunda regalis*), sterzegge (*Carex echinata*), blauw glidkruid (*Scutellaria galericulata*)

Amfibieën en reptielen

De verspreiding van Kamsalamander (*Triturus cristatus*) (1166) is duidelijk discontinu en versnipperd in Vlaanderen. De status van de populatie van deze soort in het gebied is momenteel niet goed

gekend. Wel staat vast dat de Demervallei en haar flanken (waarvan Averbode Bos & Heide deel uitmaakt) één van de belangrijkste (meta)populaties van Vlaanderen van Kamsalamander (*Triturus cristatus*) herbergt. Op sommige plaatsen bestaan de deelpopulaties uit meer dan 100 individuen, sommige deelpopulaties zijn kleiner. De populatie van Kamsalamander (*Triturus cristatus*) in de Demervallei is goed verspreid en levensvatbaar.

Het herstel van de hydrologie en de gebufferde vencomplexen in Averbode Bos & Heide zal een belangrijke meerwaarde voor de Kamsalamander (*Triturus cristatus*) kunnen opleveren door vergroting van geschikt leefgebied. Op die manier draagt het project ook bij tot het tegengaan van een verdere versnippering – met alle problemen en negatieve invloeden (cfr. eilandtheorie) van dien – van het leefgebied van deze soort.

Twee zeldzame reptielensoorten zullen tevens voordeel halen uit de geplande natuurinrichtingswerken, nl. de levendbarende hagedis (*Lacerta vivipara*) en de hazelworm (*Anguis fragilis*). Door de verhoging van de landschapsdiversiteit (meer openheid en overgangssituaties open-gesloten) zullen de nog aanwezige populaties (of relicten ervan) zich kunnen uitbreiden tot grotere en stabielere groepen.

Vogels

Hoewel het gebied niet als vogelrichtlijngebied aangemeld werd, is het naast Vlaams ook van Europees belang als broedgebied van een reeks Annex I-soorten van de Vogelrichtlijn. Deze worden in onderstaande tekst onderlijnd.

Blauwborst (*Luscinia svecica*) broedt langsheen de deels herstelde vencomplexen. Vlaanderen heeft voor deze soort binnen Europa een grote verantwoordelijkheid: procentueel gezien komt een belangrijk deel van de cyanecula-onder soort (Witsterblauwborst) hier voor. Bijgevolg moeten we het gebied van Europees belang beschouwen voor deze soort. De geplande werken in kader van dit project zullen het leefgebied van (Witster)blauwborst (*Luscinia svecica cyanecula*) vergroten, waardoor het gebied van Europees belang wordt.

Nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*) en Boomleeuwerik (*Lullula arborea*) zijn verdwenen als broedvogel in het gebied. De oorzaak is heel duidelijk het verdwijnen van de half open heidehabitats. Het vooropgestelde éénmalig beheer zal het optimaal biotoop voor beide soorten opnieuw herstellen. Verwacht kan worden dat beide soorten op het einde van het project terug broedend zullen aangetroffen worden in het gebied. Beide soorten zouden dan voor het eerst in decennia in het gebied broeden.

In de beboste delen komen alle gewone bosvogels voor. Zwarte specht (*Dryocopus martius*) is verspreid aanwezig in de open bossen in het gebied. Regelmatig komt Wespendief (*Pernis apivorus*) tot broeden in de bosgedeelten van Averbode Bos & Heide. Voor deze soorten is het gebied van nationaal belang.

In het gebied overwinteren jaarlijks bijzondere Annex I-soorten. Voor Klapekster (*Lanius excubitor*) en Watersnip (*Gallinago gallinago*) is Averbode Bos & Heide van Vlaams belang als overwinteringsgebied.

Andere belangrijke doelsoorten zijn de Limburgse Prioritaire Soorten (Colazzo, S en D. Bauwens, 2003). Soorten die hier nog niet eerder vermeld werden zijn: Roodborsttapuit (*Saxicola torquata*) en Gekraagde roodstaart (*Phoenicurus phoenicurus*) (tevens adoptiesoort voor de gemeente Tessenderlo).

Zoogdieren

Er zijn totnogtoe weinig gegevens m.b.t. de zoogdierenfauna van het gebied. Bij een oppervlakkige inventarisatie van de vleermuizen zijn slechts enkele algemene soorten gevonden, die – zoals alle in Vlaanderen voorkomende vleermuizen - op de lijst van de Annex IV van de Habitatrichtlijn staan. Het gaat om Watervleermuis (*Myotis daubentonii*), Gewone grootovleermuis (*Plecotus auritus*), Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

Dagvlinders en dagactieve nachtvlinders

Een aantal vlinderssoorten stellen zeer specifieke eisen aan hun habitat en zijn bijgevolg zeer goede indicatorsoorten. Interessante soorten zijn Groentje (*Callophrys rubi*), Bont dikkopje (*Carterocephalus palaemon*) en Kleine ijsvogelvlinder (*Limenitis camilla*). Als extra doelsoort kunnen we nog Bruine vuurvlieder (*Lycaena tityrus*) vooropstellen. Deze soort lijkt een zeer ambitieus doel, doch vanwege de historische waarnemingen in het gebied willen we deze toch toevoegen aan de lijst.

Voor de dagactieve nachtvlinders zijn er twee doelsoorten vooropgesteld: de Zuringspanner (*Lythria cruentaria*) en de Phegeavlinder (*Amata phegea*).

Deze soortengroep zal verder opgevolgd worden via de monitoring (zie 6.5)

Libellen

Omwille van het venherstel zijn libellen een belangrijke groep van doelsoorten. Volgende soorten kunnen als doelsoort vooropgesteld worden: Tengere pantserjuffer (*Lestes virens*), Noordse witsnuitlibel (*Leucorrhinia rubicunda*), Koraaljuffer (*Ceragrion tenellum*), Smaragdlibel (*Cordulia aenea*), Venwitsnuitlibel (*Leucorrhinia dubia*), Metaalglanslibel (*Somatochlora metallica*), Bruine winterjuffer (*Sympecma fusca*), Grote roodoogjuffer (*Erythromma najas*) en Venglazenmaker (*Aeshna juncea*).

Deze soortengroep zal verder opgevolgd worden via de monitoring (zie 6.5)

Sprinkhanen en krekels

Omwille van het grootschalig herstel van open habitats zijn sprinkhanen en krekels een belangrijke groep van doelsoorten. Doelsoorten zijn de volgende: Heidesabelsprinkhaan (*Metrioptera brachyptera*), Snortikker (*Chorthippus mollis*), Veldkrekel (*Gryllus campestris*) en Boskrekel (*Nemobius sylvestris*).

Bijlage 4: Conceptmatige uitwerking maatregelen

Maatregel 1.3.1, 1.3.2 en 1.3.3: Herinrichting Abdijplein: afbraak, aanleg en inrichting

Bovenaanzicht Abdijplein na herinrichting: afbuiging Poortbergstraat naar Averboodsebaan, voorzien van busstopplaats, heraangelegd plein met trap als zitelement, banken, infoborden, plaatsing ijskarren bovenaan in Abdijsstraat, oversteekplaatsen, ...

Zicht op het Abdijplein na herinrichting vanuit de kant van de Abdij/Uitgeverijplein

Maatregel 2.1.1 + 2.1.2: site Bierhoeve

Bovenaanzicht waarop duidelijk de toegangsbruggen, dreef, wadi/oude walgracht die zal dienen als infiltratiestrook voor oppervlaktewater

Maatregel 2.3.1: inrichting Luikerdreef

Tabellen

Tabel 1: juridische en beleidsmatige randvoorwaarden

Tabel 2: terreinacties met een mogelijke impact op het watersysteem per type (watertoets)

Tabel 3: raming maatregelen

Kaarten

- Kaart 1a: projectsituering
- Kaart 1b: projectsituering – detail
- Kaart 1c: projectsituering t.o.v. andere projecten
- Kaart 2: toponiemen
- Kaart 3: waterlopen
- Kaart 4: deelgebieden
- Kaart 5: gewestplan
- Kaart 6: Vlaams ecologisch netwerk en speciale beschermingszones
- Kaart 7: landschapskaart
- Kaart 8: archeologie
- Kaart 9: DTM - bodemkaart: textuur
- Kaart 10a: recreatieve routes: wandel- en fietsroutes
- Kaart 10b: recreatieve routes: mountainbike- en ruiterroutes
- Kaart 11: eigendom en beheer
- Kaart 12a: maatregelen in kerngebied Poort Averbode
- Kaart 12b: maatregelen buiten kerngebied Poort Averbode